

PERE BEÇET (1365?-1430), per F. MARTORELL TRABAL y F. VALLS TABERNER.

L'Institut d'Estudis Catalans va adquirir ultimament un manuscrit ⁽¹⁾ en que 's conté l'inventari, fet en el 1430, dels bens de l'honorable micer Pere Beçet, batlle general de Catalunya, mort a Tortosa el 21 de febrer d'aquell any; es un inventari bastant extens y altament interessant perquè 'ns fa coneixer ab tot el detall que aquesta mena de documents consent, l'interior d'una noble casa barcelonina a principis del segle XVe y 'ns dona ademés el catàlech d'una biblioteca jurídica de les més riques que coneixem del quatrecent. Això ens va decidir a publicarlo y empendre abans, ab l'objecte d'il·lustrar en lo possible la vida d'aquell personatge, una investigació en els nostres arxius, penosa, donada la limitació del tema, però que ha sigut sobradament compensada per la abundancia de materials recullits que 'ns permeten refer, en gran part, una biografia molt més curiosa de lo que podia esperarse ⁽²⁾. Sempre aquestes figures que 's mouen al voltant dels nostres reys prenen, si se les estudia d'aprop, un relleu extraordinari; la seva intervenció en la política del monarca, malgrat el caràcter eminentment personal d'aquesta, es molt més gran de lo que deixen endevinar els nostres historiadors, preocupats ab excés per la narració dels fets reials y el dia que 's completi la curta serie de biografies d'escriptors que tenim y s'hi afegeixin les d'aquests embaixadors, consellers, oficials, etc., se veurà la gran influencia llur y l'ample lloch que han d'ocupar en la nostra historia.

Potser en cap periode aqueix estudi monogràfic podria ferse ab tanta riquesa de documents, ni ab major interès, com en el que va de l'últim terç del XIVe segle al definitiu establiment de la nova dinastia. En ell apareixen els primers representants del renaixement, convivint ab els escriptors de tradició mig-eval: fra Francesch Eximeniç fà la magna enciclopedia del *Crestià*, al mateix temps que fra Antoni Canals el *Rahonament entre Scipiò y Anibal* y Bernat Metge el *Somni*; més tart, mentres fra Anselm Turmeda escapa del convent cap a terres de Tunij, fra Vicens Ferrer, l'apocalíptic missatger de la fi del mon, corre pels camins, ab la seva companyia de penitencia, predicant contra la gent que s'ha donat a llegir «Virgili que jau en mig de infern, Ovidi, Dantes poe-

(1) Ms. n.º 223 de la Biblioteca.

(2) En el curs d'aquest treball haurem de referirnos ab freqüencia a documents de l'arxiu de la Corona d'Aragó y del de la Batllia; per abbreviar citarem sempre aquestos ab les inicials: A. C. A. pel primer y A. B. pel segón.

tes...»⁽¹⁾; Jordi de Sant Jordi escriu aquells estrams meravellosos: «Jus lo fron port vostra bella semblança...» poch després d'haver codificat en Jaume March y en Lluís d'Averçó la poètica de la Gaya Ciència, en torcimanyes y diccionaris. També pel dret, per naturalesa menys propens a modificacions violentes, es aqueix un període si no de renovament, certament de gran esplendor; la tradició jurídica catalana es continuada en aquest temps brillantment per juristes com Jaume Callís, Guillem de Vallseca, Esperaendeu Cardona, etc.; Alfons de Borja, que serà després Calixte III, ensenya a l'universitat de Lleyda, Cosme de Montserrat, el seu bibliotecari, més tard bisbe de Vich, escriu el *Defensorium ecclesie potestatis*, producte, com tantes altres obres, de la alteració que va portar al dret canònic el llarg cisma de l'iglesia; altres juristes alternen l'estudi del dret ab la poesia, com el valencià Domingo Mascó, autor, entre altres obres, d'uns *Comentaria super Foris Valentie* y de *L'Hom enamorat y la fembra satisfeta*⁽²⁾. Aquesta multiplicat d'aspectes la trobem ab més o menys força en tots els ordres de la cultura, coincidint ademés ab una intensa prosperitat material y una ample acció política: les naus catalanes dominen el comerç mediterrani y còsols catalans es troben en les regions més allunyades; la gran qüestió del cisma porta ls nostres embaixadors, els Ramon Xammar, Felip de Malla, Leonart de la Cavalleria y tants y tants altres, a correr totes les corts d'Europa y a l'últim la dominació de les armes catalanes a Italia corona triomfalment aquesta brillant evolució de la nostra terra.

Escut dels Beçet

En Pere Beçet va seguir tot aqueix període; poques coses sabem dels seus començaments. El nobiliari d'en Costa⁽³⁾ ens dona l'escut de la casa y aquestes notícies: «Esta familia es muy antigua en Cataluña y solariega de la villa de Camprodon, de donde se trasplantó a la ciudad de Barcelona, como lo verifica el ser conseller primero de dicha ciudad Jayme Basset⁽⁴⁾ y lo era año 1294, como se lee en la serie de los consejeros de la ciudad de Barcelona que lo fueron den del año 1294 hasta el de 1671, en el archivo de la casa de dicha ciudad⁽⁵⁾. De Ramon Basset se hace memoria en un real despacho que se lee en el fol. 45 del registro: Exercitum & Curiarum

(1) Citat per CHABÁS: *Estudio sobre los sermones valencianos de San Vicente Ferrer*. (Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos, 1902, p. 135.)

(2) Vegis BROCA: *Juristes y jurisconsults catalans dels segles XIV-XVII*. (ANUARI MCMIX-X de l'Institut d'Estudis Catalans, p. 483 ss.)

(3) Ms. n.º 153 de la Biblioteca de l'Institut d'Estudis Catalans.

(4) Aquest nom es troba en els documents escrit de totes maneres: Basset, Besset, Baçet y Beçet, els autògrafs que hem vist porten sempre aquesta última forma que es la que hem deixat.

(5) Es refereix a les *Rubriques de Bruniquer*, el primer volum de les quals acaba de publicar l'Ajuntament de Barcelona; en Jaume Basset va ser conseller en els anys 1284, 1292, 1294 y 1298.

Regis Jacobi Secundi de 1292, en el Real Archivo de Barcelona⁽¹⁾. Que Pedro Basset fué consejero de su majestad en el año 1417 y bayle general de Cataluña, consta en el fol. 212 del registro: Comune Sigilli Secreti de 1415 ad 1417⁽²⁾ y proseguia en el año 1429, como todo consta en el Real Archivo de Barcelona, en el fol. 39 del registro: Itinerum & Sigilli Secreti de 1429 ad 33»⁽³⁾. En Francesch Beçet, ciutadà de Lleyda, famós jurista, intervé en molts afers junt ab en Pere; algunes obres d'un frare Beçet figuren en el Conort d'en Farrer⁽⁴⁾, altres, portant el mateix cognom, es troben fullejant els registres, però falten documents que permetin fonamentar el possible parentiu. Per la llista dels censos que Pere Beçet possehia⁽⁵⁾, alguns dels quals eren comprats per la seva mare, sabem que aquesta s'anomenava Sibilia y el pare Berenguer; degué neixer pels vols del 1365 y si bé 'ls documents el fan unes vegades ciutadà de Barcelona y altres, més poques, de Girona, certament, ell deuria ser fill de la primera ciutat y aixís se diu en cartes en la redacció de les quals devia intervenir personalment. A 13 de setembre de l'any 1392⁽⁶⁾, acabava els seus estudis y 's llicenciava en l'escola de dret de Montpeller, la més vella de França y una de les més importants de l'Europa mig-eval; en ella havien ensenyat mestres tant famosos com Azo, Joan Faber y Berenguer de Fredol, els mateixos italians la freqüentaven ab tot y tenir més aprop l'estudi de Bolonya y el Petrarca, ja vell, en parla encare ab elogi⁽⁷⁾. Els catalans hi foren sempre nombrosos, sobre tot abans de que 'ls en apartessin la fundació de l'estudi de Lleyda, que 'ls permetia graduarse sense haver de sortir de Catalunya, y l'estat de pertorbació del migdia de França a finals del XIVe segle. Els estatuts disposaven que pel càrrech de rector, que durava un any, havien d'elegirse per torn un provençal, un borgonyó y un català, y d'aquesta naturalesa havien de ser, a proporció, 10 dels 12 consellers de l'estudi⁽⁸⁾; encare a ultims del XIV, hi havia una cinquantena d'estudiants catalans que 's barallaven perque 'ls gironins acaparaven els càrrechs⁽⁹⁾. Per llicenciarse en dret civil, com va fer en

(1) A. C. A. r. 306, p. 44 v.º Es una ordre de Jaume II fent pagar an en Ramon Beçet, ciutadà de Barcelona, 600 sous barcelonesos que havia de cobrar el noble Arnau de Corsavi y que aquet devia an en Beçet: (12 març 1294).

(2) A. C. A. r. 2391, f. 210. Es una carta del rey Alfons relativa a les rendes del comtat d'Urgell (30 Janer 1417).

(3) A. C. A. r. 2792, f. 39 v.º; es un document sense importancia.

(4) MILÀ: *Obras completas*, III, 333.

(5) Vegis més avall, l'inventari, n. XXVI, passim.

(6) Vegis document LXXIII.

(7) Vicina jam pubertate, ad Montempessulanum, florentissimum tunc oppidum (primer terç del segle XIVe) jurisque ad studium delati, aliud ibi quadriennium exegimus; cujus tunc potestas penes majoris Balearice regem erat, exiguum preter loci angulum Francorum regi subditum, qui ut semper prepotentium importuna vicinia est, brevi totius oppidi dominium ad se traxit... PETRARCA: *Reverentium senilium*, X, 2.

(8) Vegis *Cartulaire de l'Université de Montpellier*, I, n.º 65, xx; FOURNIER: *Les statuts et privilèges des Universités Françaises*, II, n.º 947. En cap de les llistes de professors y estudiants que porten aquestes obres es fa menció d'en Beçet.

(9) Avinyó. — 25 janer 1384. — «Anglicus (Anglic Grimoard) miseratione divina episcopus Albanensis, sancte romane ecclesie cardinalis, protector et conservator Universitatis studii utriusque juris ville Montispessulani, Magalonensis diocesis, auctoritate apostolica specialiter deputatus, venerabili in Christo patri domino S., abbati sancti Egidii, ordinis sancti Benedicti, Nemausensis diocesis, salutem in Domino. Pro parte scolarium oriundorum de regnis Valencie et Aragonie dicte Universitatis nostris auribus extitit intimatum quod, cum in

Beçet, es necessitaven al menys nou anys d'estudi: sis per arribar a batxiller y altres cinch de llegir, dels quals se'n podien dispensar dos⁽¹⁾; en això ens hem fundat per establir ab aproximació la data del naixement d'en Beçet. Molts eren els qui no's doctoraven a Montpeller y la universitat va haver de prohibir que anessin els estudiants a doctorarse fòra; la rahó la trobem en els mateixos estatuts: un cop llicenciat, un estudiant per ser doctor no havia que fer més que una gran cerimonia: llegir públicament a l'iglesia de Montpeller, apadrinat per un doctor, devant de tot l'estudi, respondre a les dificultats que se li possessin, més pel seu lluhiment que per probarli la ciencia, ja demostrada en la llicenciatura, y sobre tot gastar, pero gastar extraordinariament y per tots cantons, en vestits esplèndits pels badells, en presents als doctors, nous companys seus, en convits al claustre, als estudiants, en cavalcades... basta dir que 'ls estatuts prohibeixen que 's gastin per doctorarse més de 3000 tornesos d'argent⁽²⁾, per comprendre la fortuna que 's necessitava per arribarhi. Per això segurament en Pere Beçet, va quedar-se a llicenciat y tan sols molt més tart y sense despeses, conseguí de gracia reyal el títol de doctor l'any 1421⁽³⁾, si be ja molt abans se li dona de vegades en els documents.

No tenim cap noticia d'en Beçet durant els deu anys que segueixen a la seva llicenciatura ni aquesta mateixa ens es coneguda més que per l'últim document citat, posterior de prop de 30 anys a la fi dels seus estudis; lo més probable es que, acabats aquestos, tornés a Barcelona a exercir la seva professió; molt jove de tots modos començaria a intervenir en els afers de la cort, perque era ja auditor de la del rey Martí y conseller seu, al ser nomenat, pel setembre del 1402, assessor del veguer de Barcelona y del Vallès y advocat del fisch y del veguer y batlle de Barcelona⁽⁴⁾; el 13 de març de 1406 assisteix a les corts a Sant Cugat⁽⁵⁾, y durant aquest regnat continua exercint els seus càrrechs, sense tenir altres avençaments, però acreditantse com a jurista; potser era ja assessor del governador de Catalunya, en els últims temps del rey Martí, però la única vegada que 'l trobem citat ab aquest títol es, en el 1410, en les Actes del parlament de Montblanch, al comissionarlo per resoldre una qüestió de competen-

statutis Universitatis ejusdem caveatur expresse quod omni anno, in electione consiliariorum Universitatis prefate, duo viri idonei de natione Cathalanorum nominentur et nichilominus studentes civitatis Gerundensis qui x vel xii. numerum vix attingunt, successive alteri alteros subrogando, aliis dictorum regnorum qui comuniter xxx vel xxxv, et etiam alterius provincie Cathaloniae qui quamplures valen[tes] viri existunt penitus spretis, hujusmodi consiliariorum officium sibi de facto et indebite apropiaverunt et per longa tempora, ut ponitur tenuerunt, licet pro parte dictorum ut premititur contemptorum, annis singulis ante dictam nominationem, eo quia in dictis statutis non continetur quod Gerundenses plus quam alii de natione prefata ad dictum eligantur officium.....» Vegis: FOURNIER; op. cit., II, n.º 1235.

(1) Estatuts, xv a xvii, en les obres citades.

(2) Estatuts, xviii.

(3) Vegis document LXXIII.

(4) Vegis docs. I, II.

(5) Acompanyant al governador de Catalunya, Guerau Alemany de Cervelló, al llegir a les Corts una de les moltes lletres de prorrogació que va enviar el rey Martí. Vegis: *Cortes de Aragón, Valencia y Cataluña*, V, 55: «...die lune intitulata, xv, dicti mensis marci, dictus nobilis gubernator una cum honorabili Bernardo de Olivaria, in legibus licenciato, assessor suo, Bernardo de Vilagayano, legum doctore, fisci advocato, curie regie, Petro Basseti, in eadem facultate licenciato et fisci advocato in civitate et vicarie Barchinone.....»

cia entre aquell governador y el parlament⁽¹⁾, junt ab en Francesch Beçet, els mateixos als que s'havia encarregat poch dies abans la redacció d'una ordinació⁽²⁾. Durant tot el període, turbulent y confós, de l'interregne, en Pere Beçet va continuar assistint al parlament y a les discussions innumerables originades ab la infinitat de parers per resoldre l'embullat plet de la successió; el rey Martí al disposar que aquesta passés a qui correspongués en justícia, pot dirse que va posar la qüestió en mans dels juristes y efectivament cada pretendent enviava als parlaments primer y a Casp després (quant s'havia posat, ja d'acort, la solució en mans dels nou compromissaris) els seus embaixadors acompanyats dels més famosos lletrats. Aixís varen arribar a reunir-se allí els mellors de la nostra terra.

Un dels pretendents, don Frederich d'Aragó, comte de Lluna, fill del rey Martí de Sicília, es trobava abandonat de tothom, sense tenir a Casp qui defensés sos drets; a la carta ab que'l parlament de Catalunya li notificava el nomenament dels jutges, exponia: «...vosaltres veets en clar e be u sent yo d'aci hon son que cascu dels altres competidors es apparellat per trametrehi [a Casp] grans enbaxadors, ab companyes e esforç de moltes gents, ab molts e sollepnes doctors fornits de gran temps en les allegacions que y preten [e] cascu hi ha procurades favors e çerquades vies per aquells; jo, fill de vostre senyor e net de vostre rey, son e romanch sol, que no he ne puch trobar qui per mi gos o y vulla anar, no he ne puch trobar qui vulla rahonar ma justícia en lo regne e terres de mon avi e en la senyoria de mon pare;... a tots los qui no han, singularment a pubills e orffens, es atorgat beniffici per justícia, que ls sien aministrats advocats, procuradors e altres qui mostren, rahonen e alleguen lurs drets... ministratsne per Deu ne per justícia a mi qui no n he ni n puch haver...». Cartes semblants va escriure als parlaments de València y Aragó y tots varen accedir a lo que demanava don Frederich, compromententse a enviar a Casp els advocats y procuradors que ell mateix designés. Un dels juristes proposats va ser en P. Beçet⁽³⁾; aquest, no obstant, no va acceptar l'encàrrech que, en nom del parlament de Catalunya, varen ferli els diputats del General, excusantse en que «dubtava que ell posques entrevenir en aquests affers sens carrech de sa fama, per tant com, a requesta d'algunes persones, ell havia fetes

(1) *Cortes de Aragón, Valencia y Cataluña*, VII, 185. ÇURITA: *Anales*, (1610), III, 11. (11 Novembre 1410).

(2) *Cortes de Aragón, Valencia y Cataluña*, VII, 158: «...et incontinenti ordinacio salvitatis predicte [la de que per cap acte del parlament es pogués portar perjudici als seus privilegis] fuit per dictum parlamentum et per actum eiusdem, honorabilibus Francisco Basset, sindico civitatis Ilerde, presenti et Petro Basset, civi Barchinone, legum doctoribus (sic), absentibus...». (4 Novembre 1410.)

(3) Don Frederich escriu al parlament de Catalunya a 24 d'abril «...es cert e notori e a vosaltres manifest que per cascu dels altres competidors se rahonen lurs drets per grans prelats, comtes, barons, cavallers e doctors en multitud copiosa, cove donchs que en la demostracio de mos drets hic haja per ma part, e si en tot no hi ha en tan gran nombre sino al menys en qualque part, de la condicio de les dites persones e per aço vos deman, prech e requer que, per part mia e per rahonar mos drets, hic façats d'aqueix principat anar, entrevenir e esser lo noble mossenyer Pere de Cervello e los honorables micer Bonanat Pere, micer Pere Basset e micer Francesch Çamenla e per procurador e instigador meu, ab aquells, en Romeu Palau, e axi placiens, molt reverends pares, egregis nobles e cars amichs, que aquells, per remeys de justícia, façats prestament venir a la dita vila de Casp. car axi u requer la qualitat del negoci». *Cortes de Aragón, Valencia y Cataluña*, X, 104.

allegacions sobre alguns punts tocants la dita successió, en les quals, per aventura, havia posat axi per lo dit egregi don Frederich com contra ell». El parlament deuria acceptar les excuses den Beçet, perquè 'l nom d'aquest no torna a sortir més en aquesta qüestió, ni 'l trobem esmentat entre 'ls juristes que a Casp abogaven pel comte de Lluna⁽¹⁾.

Sigui per treballs fets en favor de les pretensions del rey Ferràn durant l'interregne, sigui perquè aquest compregués el seu valer al posarse en relació ab ell, lo cert es que la importancia d'en Beçet creix ràpidament baix la nova dinastia, y no sols conserva els càrrechs que tenia en temps del rey Martí, inclòs el de conseller reyal⁽²⁾, sino que se li confien ademés una serie de comissions que demostren la confiança que en ell havia posat el rey Ferràn. En els primers mesos del 1413 aquest li fa concedir els privilegis de que disfrutaven els oficials de les seques⁽³⁾; en les corts de Barcelona, d'aquell mateix any, es delegat pel rey, junt ab altres juristes, per entendre en les qüestions mogudes sobre greuges y administració de justícia⁽⁴⁾; com a conseller, ha d'intervenir en el procés contra 'l comte d'Urgell⁽⁵⁾ y a més d'això, encare, pel mateix temps, porta junt ab en Jaume Callís les negociacions ab el vescomte de Narbona, Guillem, respecte del jutjat d'Arborea, que aquest pretenia com a net de l'antich jutje, per part de la seva mare, Beatriu d'Arborea; els tractes ab el vescomte varen durar més d'un any y originaren una seguida correspondencia entre 'ls dos lletrats y 'l rey, de la que 'ns han quedat no més algunes cartes⁽⁶⁾. Per la primera, escrita per en Beçet an en Pau Nicolàs, secretari del rey, desde Perpinyà als començaments del 1414, queixantse de que no se 'ls ha pagat y demanantli que digui al rey que «ab res no pot hom traure los ministres de casa com ab vinagre», sabem que tant en Callís com ell s'havien casat abans, perquè acaba recomanant «les nostres poques cases les quals ab molt affany havem començades»; y certament deurien ser difícils els començaments de la casa d'en Beçet, perquè quan el rey Ferràn volia anar a Castella, ell que havia d'acompanyarlo, s'excusa de ferho per la dificultat de deixar la advocació fiscal y de suspendre 'ls tractes ab el de Narbona y ademés «per la disposició en que es ma casa», si be diu: «no gos dir no lla on vos senyor per vostre servey me vullats»⁽⁷⁾.

Una nova missió, més difícil y delicada que la primera encarregà després el rey Ferràn an en Beçet: havia tingut lloch la famosa entrevista de Perpinyà ab

(1) Vegis: *Cortes de Aragón, Valencia y Cataluña*, X, passim; *Documentos inéditos del A. C. A.* III, passim (donen generalment una lliçó més correcta que la de l'obra anterior); ÇURITA: *Anales*, III, 63, no va adonarse de la renúncia d'en Beçet y, atenent no més a la carta de don Frederich, citada en la nota precedent, el posa entre 'ls juristes d'aquest a Casp.

(2) Vegis doc. V y ss.

(3) Vegis doc. III.

(4) Vegis: *Cortes de Aragón, Valencia y Cataluña*, XI, 233 (21 juny 1413).

(5) Vegis: *Documentos inéditos del A. C. A.* III, apèndix 105; X (vol. II, de la *Historia de los Condes de Urgel*, d'en Monfar), 475; XXXV, 333. En Beçet es expressament nomenat entre 'ls assistents a les sessions dels dies 25 y 27 de juny.

(6) Vegis docs. IV, VI y VIII.

(7) Vegis doc. VI.

l'emperador Segimon y s'havia decidit posar la resolució de la qüestió del cisma de la iglesia en mans del concili reunit a Constança; el rey, per qui tant treballà Benet XIII durant l'interregne y que havia reconegut sempre 'l dret d'aquest al pontificat, l'abandonava are, cedint a la proposta de l'emperador y per tres vegades feya requerir a l'antipapa que renunciés; la última vegada la requisició la feyen en Ramon Xatmar y en Beçet (que havia assistit abans a les vistes del rey y del papa a Morella), els noms dels quals ens els ha conservat en Carbonell, que diu aixís en la seva crònica: «...lo rey de Arago trames Embaxada al dit Papa qui era en Cobliure: y foren embaxadors mossen Ramon Xatmar cavaller: y misser Pere Basset doctor: los quals explicaren llur Embaxada al Papa sus a la popa de la sua galera, estant en les mars de Cobliure. Y haver (sic) ohit lo Papa los Embaxadors, los respos encontinent aqui mateix. E los Embaxadors de la resposta nos agradaren molt. Y aqui mateix los embaxadors prengueren comiat del papa: y digueren al Papa. Pare sanct que direm al senyor Rey: y per lo dit Papa fou respost quel saludassen: y li diguessen de part sua. Me qui te feci misisti in desertum. E ab aquesta resposta los missatgers sen tornaren al Rey» (1). Quasi tots els altres cronistes esmenten també aquesta embaixada, comentantla diversament segons les seves majors o menors simpaties pel de Lluna (2); una carta d'en Beçet al rey, sense data, però que indubtablement es refereix an aqueix temps, confirma 'l text d'en Carbonell, dient: «mossen R. Xatmar e jo havem complits vostres manaments e feta la requesta que vostra senyoria havia ordonat esser feta a nostre sant pare.....» o sigui a Benet XIII, com se veu pel context del mateix document, encare que per distracció o voluntat li dongui aquest títol (3).

Contemporaniament que se li encarregaven aquestes missions, era nomenat en Pere Beçet, advocat reyal, ab el sòu de mil florins, exorbitant si se 'l relaciona ab els que 's donaven pels altres càrrechs y després de l'embaixada al papa, al tornar a la cort (4), li prometia el rey el càrrech de batlle general de Catalunya, el més important del principat, pel qual no obstant no tenia de sòu més que quatre cents florins y precisament per aquesta diferencia de sòus escrivia en Beçet al rey demanantli que encare que 'l nomenés batlle li conservés el sou de la advocació, perque, d'altre manera, diu: «jo no m poria sostenir ab la dita quitacio, ans axi com cuydaria haver reportada gracia, hauria aconseguit

(1) PERE MIQUEL CARBONELL: *Chroniques de Espanya* (1547), f. 213.

(2) TOMIC: *Historias e conquestas*, cap. XLVII, copia el text d'en Carbonell; la crònica de l'ALPARTILS no'n parla; vegis FRANZ EHRLE: *Martin de Alpartils*. — *Cronica Actitatorum temporibus domini Benedicti XIII*, I, 205. Confrontis ab en BOADES: *Libre dels feyts d'armes de Catalunya* (1873), 449: «... lo rey en Ferrando lin va trametre [al papa] los seus missatgers que lin diguessen algunes paraules de bon conort e de gran desculpament; mas ell ver es quels va resebre axi com sen devia, mas empero nulla resposta los na fahia dallo que de part del rey li recitaven; mas empero com los missatgers lon requerien quels na tornas una o altra resposta que donar ne posquessen al rey lur senyor qui a ell los havia trames, ell respos dient: digats al rey d'Arago vostre senyor que nos lin faem de resposta e lin diem a vosaltres axi com si loy diguessem a ell mateix: Me qui te feci misisti in desertum. De la qual resposta tant savia encara sen parla e sen parlara».

(3) Vegis doc. X.

(4) Vegis doc. XI.

creiximent de carrech e minva de salari e profit e poria poch servir a vos pobrejant...»; aquesta carta escrita a Girona el 26 de febrer ⁽¹⁾, trobava a Barcelona al rey, malalt, disgustat ab els consellers per la famosa qüestió del vectigal, preparantse a sortir de la ciutat y la petició va quedar sense resoldre y 'l nomenament sense fer, al morir Ferràn, a Igualada, el 2 d'abril.

La mort del rey, no obstant, no va perjudicar an en Beçet; les seves relacions ab Alfons V havien comensat molt poch després de l'entrada d'aquest a Catalunya, acompanyant al seu pare, essent encare no més duch de Girona, y havien anat creixent fins a convertirse aviat en Beçet en un dels homes de confiança de l'hereu de la corona. Les primeres cartes de l'infant ⁽²⁾ son per encarregarli la resolució de diversos processos y no s' diferenciaven de les que, per motius semblants, escrivia al mateix temps a altres juristes. Aquestos encàrrechs s'havien anat succehint: per comissions de l'infant estava en Beçet a Perpinyà cap a últims del 1414 y el tò de la carta ⁽³⁾ que li escriu demanantli que 'l deixi tornar a Barcelona, «.....com a present jo no façe açi res.. e jo cregua fermament senyor que no es vostra intencio jo dege servir de acompanyar dones com no sia molt consonum a ma condicio.....», es prou divers del que usava al dirigir-se al rey y demostra ja una certa familiaritat. Tot això feu que 'l rey Alfons mantingués la promesa del seu pare y el 27 d'agost de 1416 en Pere Beçet era nomenat procurador reyal y batlle general de Catalunya, conservant ademés els càrrechs de conseller y advocat reyal y del fisch, y el sòu de mil florins, encare que ab certes condicions de residència ⁽⁴⁾; aixís va arribar en Beçet a assolir una de les més altes posicions del regne ⁽⁵⁾. Que 'l nomenament fou ben rebut ho demostra

(1) Vegis doc. XI.

(2) A. C. A.: r. 2447; f. 49 v.º, 106 v.º, 147 v.º, 153, 155, 163.

(3) Vegis doc. IX.

(4) Vegis docs. XIII-XXIII.

(5) Les atribucions principals del batlle general eren aquestes: (sempre naturalment dintre del principat); tenia jurisdicció sobre tots els altres batlles en persones y bens, ab llibertat per posarlos y treurels del càrrech; administrava lliurement totes les rendes reyal, que podia vendre o arrendar a qui volgués; donava llicencia per treure del regne les anomenades *coses prohibides*, com esclaus, cavalls, etc. y pera embarcar y desembarcar tota mena de mercaderies; procedia contra totes les persones que injustament detinguessin bens reyal, per embarch y aplicació de penes, exceptuant la mort o mutilació; posava jutjes per resoldre les questions en litigi; si després de demanarles, se li negaven, podia pendre de qualsevol que les tingué les escriptures que necessités consultar; en ausencia del rey escollia per Santa Llucia entre 'ls proposats pel Consell de Cent, el mostaçaf y administradors (Vegis *Manual de Novells Ardits*, I). De la seva administració havia de passar comptes, sempre que se li demanava, ab el mestre racional. Com a sòu tenia 400 florins anyals y una quantitat que variava segons el lloch, per ració de 4 atzembles. Finalment en l'exercici del càrrech, que era vitalici, podia ferse substituir o ajudar per altres persones y senyalarleshi sòu. El nomenament de batlle s'acompanyava ordinariament d'altres cartes que precisaven y ampliaven encara més la seva actuació; aixís en Beçet simultaniament es nomenat procurador reyal, per actuar en dret, en totes les formes, en les causes civils y criminals, relatives al fisch y procurador dels censos, enfiteusis y bens reyal; per altres documents, ab la mateixa data, li dona el rey facultat per establir y donar a cens les terres, molins, forns, taules de carniceria, etc., per firmar en les vendes y alienacions a nom del rey, per eximir del servey y contribució militar als compradors, colectors, rebedors y administradors de les rendes reyal y per incorporar a la curia reyal els bens que, per morts intestades, deutes o altres motius, li corresponen. Una carta manant als batlles que passin comptes ab el batlle general y una altre als notaris y escrivans perque li facilitin les escriptures que demani, completen aquesta serie de documents. En l'A. B. s'ha conservat no més un dels comptes de la batllia d'en Pere Beçet: porta el número provisional 2154 y es titolat: «Quatorze compte de reebudes e dates fetes per lo honorable miçer P. Beçet, doctor en leys, batle general e procurador dels feus reyal de Cathalunya, per raho dels dits officis, lo qual comensa [lo] primer dia de janer de l any .m.cccc.xxviii. e feneix a .xxi. dies de ffebrer de l any .m.cccc.xxx. en lo qual dia ell passa d aquesta vida e mori en la ciutat de Tortosa, celebrant lo senyor rey don Alfonso, vuy benaventuradament regnant, corts generals als cathalans, en la dita ciutat, dins lo qual temps son .xiii. meses e .xxi. dies complits.» Com se veu es aquest l'ultim compte

prou be aquesta carta del batlle de Valencia, Joan Mercader, antich amic d'en Beçet, y autor d'unes *Notae super Foris Valentiae*, dirigida el 4 de setembre an en Paulo dez Mas conservador del patrimoni reyal: «.....e axi mateix m an dit que'l batlle general de Cathalunya es mort e que'l senyor rey na provehit a micer Pere Basset de que, si ver es, de la provisió del dit micer Pere he haud e he molt e molt singular plaer, car, si ver es, are esta la pedra en son loch e, si ver es, parlats li n e encarregats lo n d'aquest fet [unes informacions enviades al consell relatives a l'impost de 3 diners per lliura que pagaven els mercaders venecians a Valencia] e en lo nom de Jhesu Xrist començ a pendre desgrats de totes gents, car en tal punt son los fets del dit senyor que, si ell vol esser bo, cove que haja desgrat de tota res e poch grat del senyor rey e de tot son consell; e axi en nom de Jhesu Xrist començ....» (1).

En Joan Mercader al parlar en aquestos termes de l'ofici que novellament ocupava en Beçet, no feya més que dir lo que li havia ensenyat la experiencia y certament no podia ser una cosa fàcil administrar a gust de tothom les rendes reyal, especialment tal com les havia deixades el rey Ferràn, qui, com diu en Çurita, «siempre andava muy alcançado y estava empenyado» (2); per altre part la mateixa organisació de la batllia havia de portar necessàriament desavinences entre 'l rey y 'l batlle que de tots modos, mentres va serho en Beçet, may varen tenir una gran importancia. El Magnànim continuament li escrivia, unes vegades per recomanar que concedís els càrrechs que depenien de la batllia, a determinades persones (3), altres pe que eximís de impostos y contribucions a viles y particulars (4), y sobre tot ordenant pagaments (5), y naturalment succeia moltes vegades que les persones recomanades no tenien les condicions necessaries (6), o que les excepcions concedides eren extremadament perjudicials als mateixos interessos del rey (7) o que 'l batlle no tenia diners per pagar (8), y d'aquí naixien entre 'ls dos una serie de petits conflictes que en Beçet conseguia quasi sempre sortejar ab gran habilitat y sense oposarse may directament a les ordes

d'en Beçet y va ser presentat al racional ja pels marmesors; les entrades son dividides en ordinaries y extraordinaries, les primeres son per censos, luismes, leudes, terços, foriscapis, arrendaments y vendes de terres, castells, molins, carniceries y forns, traud de jueus, impost de pes y mesuratge, drets sobre les carcelleries, mostassafia y cenes, ademes els ingresos de les leudes de Tortosa y dels 3 diners per lliura que pagaven els italians; les entrades extraordinaries son per drets d'obres, llicencia d'extreure esclaus, impost sobre les naus comerciant ab Berberia y Tunij, morts intestades, vendes de censals y 'l quint dels bens presos als enemichs. La quantitat recollida s'entregava al tresorer reyal, però mentres restava en poder del batlle aquest feya els pagaments que se li ordenaven, se'n separava 'l sòu seu y dels oficials y correus y reparava el palau, la seca, la presó, etc. En el mateix arxiu es troben altres registres de la administració d'en Beçet per altres conceptes; per exemple: c. 7-H-25: *Primus liber securitatum et alberanorum rerum prohibitarum de tempore honorabilis Petri Becet baiuli Cathalonie generalis.*

(1) A. C. A.: Cartes reyal.

(2) *Anales*, III, 123.

(3) Vegis doc. XXV; A. C. A.: r. 2562, ff. 5 v.º, 25; A. B.: c. 7-Aa-1, f. 55.

(4) Vegis A. C. A.: r. 2790, f. 32; cartes reyal, 30 abril 1425.

(5) Vegis doc. XXXV; A. C. A.: r. 2703, f. 90 v.º (940 florins d'or als ministrers de xalamies Joan Colavila, Aliot Nichola, Petrinet Rino, Joan Verdet y Johan Mossenyor, trompeta), f. 119 (un compte per selles palla y civada pels cavalls), f. 137 (estores).

(6) Vegis doc. XXVII.

(7) Vegis A. C. A.: cartes reyal, 6 janer 1418; A. B.: c. 6-A-47, f. 55 v.º.

(8) Vegis doc. LXV.

que rebia. Així, per exemple, quan se li presentaven els mercaders italians ab un privilegi reyal que 'ls autorisava per no pagar l'impost senyalat sobre les seves mercaderies (quan, sense desembarcarles, entressin no més que de pas al port de Barcelona), en Beçet es limitava a quedar-se el privilegi, ferlos pagar com si aquest no existís y dictava al seu escrivà aquesta carta pel rey: «...responent lo dit batlle general a les coses contengudes en la dita letra, diu que la letra es surrepticia e [de] lo senyor rey no plenament informat emanada; pero lo dit batlle general diu que es prest observar los manaments del dit senyor com per ell be informat, oyt lo dit batlle, li sera manat, pus no sien periudicants o lesius de sos drets e de la custuma de levar aquells, los quals drets li son fraudats e ocultats cascun jorn per los impetrants la dita letra; e la present resposta fa lo dit batlle qui, confiant de la merce del dit senyor, continuara de executar los dits drets, segons custuma e ordinacio del dit senyor»⁽¹⁾.

El rey segurament comprenia que quan en Beçet desatenia alguna orde seva, ho feya sempre en benefici dels interessos de la cort y li tolerava moltes coses que dificilment hauria deixat passar a altres oficials; però tant deurien repetir-se aquestos actes del batlle que, a l'últim, don Alfons li escrivia especialment en aquells casos en que volia que 's complissin sens falta les seves disposicions y moltes de les últimes cartes d'aquest acaben ab aquesta fòrmula o semblant: «...e iatsia creguessem que la dita donacio [600 sous a un Joan Porta] a sola presentacio de aquella, considerada vostra deguda e humil obediencia, seria per vos servada, pero per tal que mils conegats e sapiats nostra deliberada voluntat e clara intencio vos ne havem volgut scriure ab la present...»⁽²⁾.

Una sola vegada aquesta conducta d'en Beçet ab el rey va estar a punt de ferli perdre la seva gracia: havia concedit aquest una pensió sobre les leudes de Tortosa a la comtesa d'Urgell dòna Margarida y a les seves filles, detingudes en el castell d'Olocau, y a 10 de juny de 1417 manava an en Beçet (que era collector, com a batlle, de les leudes) que la pagués; però les de Tortosa havien sigut empenyorades en grant part, en temps del rey Ferràn, y no podia senyalar-se cap càrrech sobre d'elles, y en Beçet va fer com tantes altres vegades que 's trobava en casos semblants: no pagar. Un any després, al saber Alfons V que la pensió no 's pagava, escriu an el batlle una carta fortíssima dient: «be poriets veure com nos es vergonyos que la comtesa olim d'Urgell, que fem detenir al castell de Olocau, se muyra de fam e li vaien a captar per culpa e carrech vostre...» y anunciantli que, si 's nega a pagar, «...hi provehirem per manera que us sera poch plasant». Y efectivament: aquesta carta es del 3 d'agost de 1418; ab la mateixa data mana al governador de Catalunya, Lluís de Requesens, que si en Beçet no paga, «...sens dilacio alguna, façats execucio en los bens del dit batlle e paguets e satisfaçats la dita comtessa, ses filles e guardes [les del castell]

(1) A. B.: c. 6-A-47, f. 55 v.º

(2) A. C. A., r. 2788, f. 67 v.º

...com sia... inhumana cosa e vergonyosa que les dites comtessa e ses filles muyren de fam o trameten a captar e demanar la vida...» El governador, amich d'en Beçet, va anarlo a trobar y escrivia després an el rey que en Beçet tenia rahó, que s'havia obligat ab jurament a no admetre nous càrrechs sobre les leudes de Tortosa; en Beçet escriu també y envia ademés els comptes de les leudes per convencer al rey, però tot va ser en và: una nova carta d'aquest insistia en les seves ordes al governador y al batlle, qui va resignarse a pagar dels seus diners, avants que darlos dels de la leuda, com recorda després an el rey, a l'excusarse de pagar un nou compte que aquest li enviava: «...sab senyor vostra excellencia que ço qui es stat donat als ministres e a la comtessa olim d Urgell es stat paguat de ma propria bossa...»⁽¹⁾.

Altres vegades es trobava en Beçet en conflictes ab les universitats y particulars que 's creyen lessionats per la batllia; els nobles ademés no 's resignaven facilmente a acatar l'autoritat del batlle, y era necessaria molt sovint tota l'enteresa de caràcter y la gran força de voluntat d'un home com en Beçet per no cedir a llurs impositons, apoyades a voltes ab la força. Això va succeirli, per exemple, a Granollers, on es disputaven Sentmenats, Corberes y Torrelles, precisament quan el batlle estava buscant qui li deixés la quantitat que li faltava per desemparrar la vila. Primer va ser en Ramon de Torrelles qui protestava de les disposicions d'en Beçet sobre la jurisdicció de la vila y quan aquest hi enviava an en Tomàs Rubí, porter de la batllia, a portarhi ordes, dòna Leonor, muller de don Ramon, li responia en ausencia del seu marit aquestes paraules no massa respectuoses, que eren reportades després fidelment an en Beçet: «...que parlant ab reverencia del senyor rey e de mossen lo batlle, que no 'ls ne preu açò, *faciendo signum de pede*, que atretant lin diria quant mossen lo batlle sia açi...»⁽²⁾; donant després clam de pau y treva contra 'ls homes de Granollers, mentres en Beçet escrivia al rey protestantne y demanant que hi posés remey, perque de lo contrari: «molts altres fets d'aquest pendran lum e exempli»⁽³⁾. La qüestió va arreglarse permetent als Torrelles que nomenessin batlle a un del seu partit, en Ramon de Sant Hilari, y aleshores varen ser els Sentmenats y els Corberes els qui s'hi oposaven, aquestos amenaçant ab matar al batlle nou y en Berenguer de Sentmenat enviant a dir an en Beçet que 's deseixia d'ell. En Beçet a pesar de tot va tenir ferm sostenint al batlle y escrivint de nou al rey una carta en que 's veu ben bé quin home era: «...si vos senyor volrets en açò provehir sera ço quis pertany de rey e senyor virtuos tal com es vostra excellencia e, si roman aquest fet axí, dupte que algu vulla pendre carrech de vostres fets; pens que, si jo fos batlle de mossen Bertran de Cabrera o de .i. altre baro, ells no

(1) Vegis per tota aquesta qüestió, A. C. A.: r. 2701, f. 97 ss., 103 ss., 110, 113 ss., 128; r. 2703, f. 71. A. B. c. 6-A-47, f. 51 ss.; Docs. LVIII, LIX, LX, LXV y *Documentos inéditos del A. C. A.*, III, 164, 195, apèndix.

(2) A. B.: c. 7-A-b-19, f. 56.

(3) A. C. A.; Cartes reyal, 13 janer 1418.

s o gosarien imaginar, pero, senyor, fins vos manets lo contrari jo no stare de procehir en vostres fets e si vos volets senyor per mi mateix ab senyors e amichs me deffendre d'ells...», y insisteix després: «...lo dit Berenguer no se s' deseixit de mi, car jo com a P. Beçet no li he res fet e ço que he fet mostrare haver fet justament e sino vos e no ells m' evets a castigar, mas es se desexit de vos e senyor aquestes coses donen tant atreviment que puys no es be per refernar e per ço com aço es cosa tant nova, scrich de tot largament a vostra senyoria, suplicant a aquella sia sa merçe sentirse de aço e sertiffich vos senyor que, si degudament no y provehits, no y cal aturar official vostre, car tal novitat null temps fou vista en Cathalunya e d'uy mes encontinent com no ls fara hom a lur guisa faran semblant proces, fins que tornaran a aquella malaltia, la qual solia esser que s' desexien dels reys, per la qual aturar, vostres predecessors gloriosos han trebellat fins que ab agres medecines la han extirpada; jo senyor per lurs deseximents no stare de fer lo que dege e que per vos me sara manat e contra ells e tots altres e on vos no m' deffenats, ab les mans ab mos amichs e senyors me defendre d'ells lo millor que pore...» El rey no va abandonar al batlle: el governador de Catalunya, Lluís de Requesens, va anar a Granollers y confiscà tots els bens den Sentmenat qui pochs dies després es desdeya del seu deseiximent, de lo que, diu en Beçet al rey, «he haud gran pleser, per ço com am mes que ells se meten en regle que si vos los hi haviets a metre»⁽¹⁾.

Casos semblants passaven ab freqüencia, a principis del 1418. Per haverse arrendat les leudes de Camprodón, contra 'l voler dels cònsols de la vila, aquestos amotinaven al poble contra l'escrivà qui havia fet l'arrendament «dientsli pe-raules assats punyents e minvoses» y pregant al veguer que «maltractas lo dit arrendador [un Tomás Fuster] e que l' trasques si possible fos del mon», al mateix temps que enviaven un missatger al rey per demanarli l'anulació de l'arrendament; el comentari d'en Beçet al comunicarli tot això es interessantíssim per conèixer l'estat en que 's trobava la administració: «...yo senyor certiffich vostra dita gran excellencia que si vos donats orella al dit missatger, per la dita raho o altres semblants, que yo ne altres no ns cal anar per la terra per demanar vostres drets, car vostres officials no us gosaran deffendre, com tantost per vies indirectes e collors palliades los regidors de les ciutats e viles reials los veixen e fan vexar e no es cosa de equitat que per bon servir obtenga algu mal guardo; e per aquesta raho vostres drets son vuy molt disminuïts, per tal com los reebedors envides los gosen integrament demenar, com devegades e molt sovin los sien fetes menasses e diverses oppresions e no es algu qui entena en deffensio de vostres officials, majorment quant son perseguïts per los dits regidors de les dites ciutats e viles pus que no fan ço que ells volen; aço, senyor, es malaltia qui s' pren, perque es no solament expedient mas encara necessari

(1) Vegis per aquesta qüestió docs. XLIII, XLV, XLVI, XLVII, XLVIII, L.

provehirhi segons se pertany e repellir tals aduladors en forma que contra justícia e en disminució de vostres drets no puxen alguna provisio obtenir, car jur vos senyor, per la fe que us so tengut, que quant se trobe un official vostre qui mantingue vostres drets es una gran meravella en aquest principat»⁽¹⁾.

Ab els particulars en Beçet no va trobar generalment grans dificultats; tres cartes hem trobat solsament dirigides al rey, les tres firmades per «Ramon de les Planes olim de la casa del senyor rey pare e senyor vostre» queixantse de la conducta d'en Beçet en una qüestió que portava la universitat de Ripoll⁽²⁾, acusantlo precisament d'aquells mateixos defectes que Sant Vicens Ferrer atribueix als juristes del seu temps⁽³⁾. El batlle de Tortosa escrigué també al consell queixantse d'en Beçet⁽⁴⁾, però cap d'ells va conseguir perjudicarlo.

A pesar de tots aquests contratemps la gestió d'en Pere Beçet a la batllia va ser de les més afortunades y els mermessors podien dir al mestre racional, al presentar l'últim compte de la seva administració, que: «los affers de la dita batlia en temps del dit batle general eren molt mes crescuts que no eren abans d ell [e] la dita batlia reporta grans profits que no haguere si tal o semblant persona no y entrevingues»⁽⁵⁾. Per conseguir aquestos resultats no va planyer treball, ni fatiga, ni viatjes, va reduir els sòus excessius que cobraven els oficials⁽⁶⁾; aprofitant la part que a la seva batllia corresponia de les quantitats que votaven les corts per quitació del patrimoni reyal⁽⁷⁾ y reclamantla quan no se li assignava⁽⁸⁾, va conseguir, en un espay de temps relativament curt, redimir Mataró, la Roca, Granollers, Molins de Rey y tants y tants altres llocs⁽⁹⁾, empenyorats en sa major part en temps del Rey Ferràn y basta veure la satisfacció ab que cada cop que conseguex una nova quitació ho comunica al rey per compendre tot l'interès que hi posava. Diu, per exemple: «vos certiffich que los lochs e castells de Cubelles, de la Gialtru e de Vilanova son en vostra domini... placia a nostre senyor que bon profit vos façen e molts ne quitets e conquirats segons vostres predecessors han conquestats e vostra sacra persona hi es be disposta...»⁽¹⁰⁾. Ab la mateixa activitat s'ocupava de la infinita serie de qüestions que corresponien al seu ofici: obres al palau, permisos d'edificacions,

(1) Vegis doc. LIII.

(2) Vegis docs. LVII, LXIV.

(3) «Notarii, advocati, procuratores et judices, ut posint recipere bona hominum, prolongant dietas ad octo ad quindecim... et de modico faciunt magnos procesus et implent libros verbis inutilibus, et quod posset expediri intra sex dies, faciunt durare per annum. Nota quid est dicere *court* quia antiquitus in illa *court* expediebant subito, sed modo curia perdidit nomen suum et vocatur *la longa*. Ecce aves de rapina domini de curia». CHABÁS: op. loc. cit., p. 92.

(4) Vegis doc. LIV; A. C. A.: pergamins Alfons V, n.º 39.

(5) Vegis doc. LXXX.

(6) Vegis doc. XXVII.

(7) Vegis A. C. A.: r. 2562; f. 132 v.º r. 2701, f. 52; A. B.: c. 6-A-50, f. 48 v.º

(8) Vegis doc. LXX.

(9) Vegis docs. XXVIII, XLII, XLVII, LI, LV; A. C. A.: r. 2703, ff. 52, 96 v.º; A. B.: c. 6-A-50, ff. 15 v.º, 17, 48, 48 v.º, 50. Se'n podrien citar molts altres.

(10) Vegis doc. LVI.

rebuda dels comptes dels altres batlles, permisos d'embarch y tantes altres coses⁽¹⁾ que no 's comprèn com podia un home sol portarles, perque de totes elles s'ocupava en Beçet personalment y no més en els cassos en que havia d'ausentarse es feya substituir per altres. Quan se tractava de defensar els drets reys no atenia may a la condició de qui 'ls atacava. Hem vist ja com va obrar a Granollers; vegis aquest fragment d'una carta seva al rey, després d'haver prohibit aquest que 's procedís contra 'l bisbe de Lleyda, qui en perjudici de la jurisdicció reyal havia fet aixecar forques en la vall de Borraners: «...tenint vos per dit senyor que si tals provisions fets sovint que de vostre patrimoni se pendran volentes les gents, pus vos los ho volets consentir, car no m sembla rahonable que l dit bisbe ne altre se deia tant atrevir... e jur vos en ma fe, senyor, que, si vos fets cessar aquest proces, que yo ire pendre del bisbe tant del seu que ell se haura mes a clamar de mi que yo no he ara d ell...»⁽²⁾. Una de les coses en que va posar més esment va ser en protegir als jueus, que tant maltractats varen quedar després de les destruccions dels calls l'any 1391; una de les cartes més severes d'en Beçet es la que dirigia pel desembre del 1418 als jurats y prohoms de Girona que no defensaven la aljama de la ciutat, potser la major de Catalunya, de les vexacions de l'abat de la iglesia de Sant Feliu⁽³⁾ y l'abat mateix no va lliurarse d'una seria advertencia⁽⁴⁾ de que s'abstingués de molestar als qui eren «singular patrimoni» del rey.

Al mateix temps que dels afers de la batllia, havia d'encarregar-se en Beçet de les comissions extraordinaries que li confiava 'l rey, com demandes pels matrimonis de les infantes, nòlits de naus, informes sobre peticions que li feyen

(1) Vegis docs. XLI, LII; A. C. A.: r. 2562, f. 135; r. 2786, f. 54 v.º Vegis també el ja citat. A. B.: c. 7-H-25; com a mostra dels documents que conté copiem els dos següents: Die sabbati .xxiiii, jannuarii anno predicto [1417].—Nicholaus Pujalt, mercator Barchinone, gratis etc. promissit, sub pena corpore et bonorum suorum, quod, hinc ad duos annos proxime venturos, restituerit cidem honorabili baiulo generali albaranum testimoniale illius officialis civitatis de Constantinoble ad quem spectet de discarricamento fiendo in dicta civitate de sexaginta uno quintalibus una rova et duo decim libre de quintal gros de ferro que dictus Nicholaus carricare debet, de licencia eiusdem honorabilis baiuli generalis, in quadam sua navi, causa fferendi eadem ad dictam civitatem etc. renuncians etc. fuit factum sibi albaranum licencie de predictis. Die proxime dicta [26 janer] Anthonius Mathosus custos rerum prohibitarum que exehuntur per mare a civitate Barchinone retulit Bartholomeum Reg patronum Barchinone civem Barchinone discarricasse in huiusmodi civitate Barchinone undecim faxia inter frumentum et civatam et lentes que in civitate Terrachone nuper carricaverat in dicta barcha de licencia procuratoris regii eiusdem civitatis causa ferendi eadem et discarricandi apud predictam civitatem Barchinone ut constat albarano dicti procuratoris regii quod restituit. qua rellacione facta dictus honorabilis baiulus generalis jussit fieri albaranum responsiorem eidem procuratori sub forma assueta.

(2) A. C. A. Cartes reys, 20 febrer, sense any.

(3) Vegis doc. LXVI.

(4) A. B.: c. 7-Ab-20, f. 5 v.º; diu en Beçet que ha sabut que: ...non nulla hospicia quorundam judeorum portasque ipsorum et tecas in eis repertas, diversis artificis ferreis que hac de causa vobiscum deffere jussueratis, fregistis et eciam diruxistis, abstrahendo ab eisdem hospiciis et vobiscum adportando, more predonis, et hominis vim et violenciam facientis, quasdam tecas, libris ebraicis et aliis bonis plenas et eciam certam magnam quantitatem librorum ebraicorum aliaque bona que per vos inhibi ut dicitur reperta fuerunt, preterea, non contentus adhuc de talibus male gestis ut durius vallatis sicut cordi vobis est affligere et destruere judeos predictos, monuistis seu monere fecistis, omni reverencia ultroiecta gubernatorem Cathalonie, in eadem civitate tunc personaliter residentem, quod infra certum tempus in ipsa monicione contentum, caperet vobisque traderet quinque vel sex ex dictis judeis quos, eo quare deffendunt quemadmodum tenentur aliamam eorumdem judeorum ipsiusque negocia procurant, suspectos esse dicitis de heresi damnata, sub hoc colore, vobis volentes jurisdictionem vendicare. ulterius tenetis arrestatam quandam ebream, in monasterio sancti Danielis extra dictam civitatem sistentis, quia noluit neque vult habitare cum viro olim suo nuncque temporis neophito seu xristiano...»

les ciutats, resolucions de plets⁽¹⁾, etc.; quan l'abat de Banyoles es baralla ab la gent del poble, es en Beçet qui va a la vila y troba «lo monastir fornit de armes e bombardes e de alguna pocha gent ab los portals tancats e los homens de la vila tots armats de lançes, pavesos, ballestes e algunes bombardes, axi com homens aparellats a batalla, la qual cosa era fort lege de veure e aparellada a tot scandal», y treballa per posarhi pau⁽²⁾; quan en el 1428 un terratrémol destrueix Camprodon, es també en Beçet qui hi ha d'anar y consultar després ab «els doctors e notables persones en sciencia de la ciutat de Barchinona» lo que més convingui fer⁽³⁾. Altres vegades no son encàrrechs del rey, sino en Beçet mateix qui intervé en qüestions que poch tenen que veure ab el seu ofici: mogut per la seva gran afecció a la corona, ell es un dels primers en advertir al Magnànim dels treballs que 's feyen a Barcelona per organisar una embaixada que demanés el cambi de consellers y administradors de justícia y si no va poder impedir que l'embaixada sortís, certament va influir molt en que 'l bras militar no hi figurés oficialment; la correspondencia entre 'l rey y 'l batlle relativa an aquesta qüestió es curiosíssima y 'ns fa veure com, ab tot y haver passat alguns anys, no s'avenia encare el vell esperit català ab el de la nova gent⁽⁴⁾.

Ademés de tots aquets treballs l'obra diplomàtica d'en Beçet, començada en el regnat del rey Ferràn, va continuar en el del seu fill, però desgraciadament no 'ns queda d'ella altre testimoni que les insuficients referencies contingudes en l'últim compte del batlle⁽⁵⁾; per elles veyem que aquest va ser enviat a Nàpols l'any 1422 y a Castella el 23. Aquesta última embaixada deuria ser per tractar del dot de la reina María, que a 12 d'abril d'aquell any li havia donat poders pera cobrar lo que 's devia per aquesta causa⁽⁶⁾; el motiu de la primera no 's pot pas precisar, perque varen ser moltes y per diverses rahons les que en aquell temps va enviarhi el Magnànim. Ab l'anada d'aquest a Italia la feina d'en Beçet va quedar quasi reduida a la de la batllia y a les corts, la seva correspondencia ab la reina Maria⁽⁷⁾ y 'l rey Joan⁽⁸⁾, fa sempre referencia a qüestions oficials, sense especial interés; únicament hi ha la carta de la reina concedintli el títol de doctor, a que s'ha fet ja referencia avants.

La intervenció d'en Beçet en les corts va ser constant y 'l seu nom figura en totes elles, desde 'l primer parlament de Barcelona del regnat d'Alfons V,

(1) Vegis docs. XXVI, XXIX, XXX, XXXIII, XXXIV, XXXV, XXXVII, XXXVIII, LXVII, LXXI, LXXII, LXXV. A. C. A.: r. 2468, ff. 8 v.º; 17 v.º; r. 2788, f. 66 v.º; r. 2936, f. 166; r. 3276, f. 99; cartes reyalis, 21 juny 1426; A. B.: c. 7-Aa-1, ff. 56, 58, 78; c. 7-Ab-20, f. 16 v.º.

(2) Vegis doc. LXII.

(3) Vegis doc. LXXVIII.

(4) Vegis per tota aquesta qüestió docs. XXXIX, XL, XLIV, XLVIII, XLIX, L, LXVIII, LXIX. *Cortes de Aragón, Valencia y Cataluña*, ÇURITA: *Anales* (ed. 1668, p. 132 y següents).

(5) Vegis doc. LXXX.

(6) A. C. A.: r. 3276, f. 99.

(7) Vegis A. C. A.: r. 3276, passim; A. B.: c. 7-Aa-1, passim.

(8) Vegis docs. LXXVI, LXXIX; entre 'ls molts documents de caràcter administratiu, son aquestos els únichs que hem trobat, d'interés personal; el primer es un reny bastant dur an en Beçet perque, a judici del rey Joan, no s'havia comportat prou curialment ab un colector d'impostos; el segon, al contrari, es una recomanació molt afectuosa.

fins a les de Tortosa del 1430. La ciencia y habilitat jurídiques que tenia feyen d'ell un home insubstituible per resoldre les qüestions de greuges y drets que en cada cort es presentaven, a voltes d'un modo complicadíssim, difícils de resoldre per qui no conegués molt bé les lleys y l'administració. Tant el rey Alfons, com la reina Maria solen posarlo casi sempre per tractador seu per buscar junt ab els representants de les corts, la manera d'arribar a un acort en aquells casos en que estaven dividits els parers o 'ls interessos d'uns y altres ⁽¹⁾. En Beçet mateix es vegé atacat en elles alguna vegada: aixís, entre 'ls capítols presentats al rey en les corts de 1420, n'hi figura un relatiu a l'ofici de batlle general, evidentment dirigit contra en Beçet, demanant que per aquest càrrech no s'anomeni cap jurista, perque aquestos no fan més que allargar y dificultar els negocis y vexar als qui han de recorre al seus serveys ⁽²⁾.

En les últimes corts a que va assistir, els síndichs de Barcelona varen presentar dos greuges contra ell: una per haver ocupat indegudament, segons els síndichs, la casa del pès de la farina, en perjudici de l'administrador de les places, posat per la ciutat ⁽³⁾; l'altre per exigir drets indeguts sobre l'embarch de mercaderies en el port de Barcelona. No coneixem la fi dels dos processos moguts per aquests motius contra el batlle, perque està incomplet el registre en que 's troben; en Beçet, de tots modos, morí avants de que acabessin. La última sessió de Corts a que va anar fou la del dia 13 de febrer: vuyt dies després, va morir ⁽⁴⁾.

Tant com son nombrosos els documents relatius a la vida pública d'en Beçet, son escassos els que 's refeixen a la seva vida privada; recollint però les notícies escampades, especialment en l'inventari que va ferse dels seus bens y en una carta de la reina Maria ⁽⁵⁾, molt posterior a la mort del batlle, en que 's resolen algunes qüestions dels mermessors, pot referse, en part, aquest aspecte, no 'l menys interessant, de la seva biografia.

Hem parlat ja dels seus pares y dels seus estudis; molt jove va casarse ab una certa Agnès ⁽⁶⁾ y tingué d'ella dos filles, anomenades Joana la major y Eu-

(1) Vegis *Cortes de Aragón, Valencia y Cataluña*, XII, XIII y XIV, passim.

(2) Ibid. XII, 336: *Del Batlle general de Catalunya*: Item, senyor, experiencia ha mostrat el bon us e costum de vostres molts alts predecessors, de bona memoria, quals officis jurediccionals donats a vida, e encara los ordinarijs son stats regits e comanats a persones del stament militar o de ciutadans o homens de vila honrats e no a altres, e sia cosa manifesta que, vinents tals officis en mans e poder de altra condició, specialment a alguns juristes qui, volents se mostrar ab intricacions e subtilitats de drets, fan e acostumen fer moltes novitats e qüestions dificultant los negocis e fets sots color dels officis, en dan e vexació d'aquells qui han a littigar davant ells, de ques segueixen grans treballs, vexacions e despeses, lonchs debats e plets immortals, a càrrech vostre interés e dan de vostra cosa publica e com, entre los altres officis jurediccionals del principat de Catalunya, la batlia general sia stada regida tots temps e comunament per les dites persones del stament militar o per ciutadans o homens de vila, honrats, lechs, per ço supplica la dita cort a vostra gran senyoria..... [que 's dongui aquest ofici a persones de la dita condició, excluint als juristes].

(3) Vegis doc. LXI.

(4) Vegis *Cortes de Aragón, Valencia y Cataluña*, XIV, 357 ss., 406 ss.

(5) Vegis doc. LXXXI.

(6) Una sola vegada l'hem trobada mencionada en l'A. B.: c. 6-A-47, f. 38 v.º, sense 'l cognom, com propietaria d'una casa en el carrer d'en Pomar. Una altra casa tenia al carrer de Mercaders (vid. Inventari XXVIII, 1) que va donar en temps de nupcies a la seva filla Eufrasina y que després va passar a poder d'en Beçet; en Pere

frasina la menor. La primera es va casar ab en Bernat de Montpalau, en el 1417, perque a 14 del setembre d'aquest any el rey Alfons mana que's paguin an en Beçet 1,000 florins en ajuda d'aquest matrimoni⁽¹⁾; la segona ab en Manuel Icart. D'aquestos matrimonis varen neixer en Bernat Joan de Montpalau y en Pere Icart, qui va morir aviat y sense descendencia⁽²⁾. La fortuna d'en Beçet, ja gran per la seva casa⁽³⁾, va augmentar molt en temps del Magnànim que va recompensar esplèndidament tots els seus treballs; a més de conservarli els 1,000 florins anyals de sòu, tot sovint li fa donacions d'altres quantitats, a voltes bastant crescudes, com l'esmentada abans pel matrimoni de la seva filla; en Beçet cobrava ademés per tots els altres oficis que tenia: procurador fiscal, advocat del batlle de Barcelona, etc., y per totes les embaixades y comissions que se li donaven⁽⁴⁾. La llista dels censos que va deixar a la seva mort demostra prou bé la seva posició; ell havia comprat ademés terres y cases y fins una curiosa escriptura del Arxiu de la Batllia del 19 janer 1428, ens ha conservat el testimoni de la compra d'una esclava russa de 16 anys, de nom Magdalena, feta per en Beçet an en Bartomeu Tàrrega, mercader barceloní. Aquesta escriptura es molt interessant pel seu formulari, que correspon a lo establert en els tractats de dret romà per la compra y venda d'esclaus⁽⁵⁾.

En el seu testament en Beçet dividia la seva herencia en quatre parts iguals: dugues les deixava pel bé de la seva ànima y per obres piadoses, les altres dugues als seus dos nets, ab la condició de que si un d'ells moria, la seva part no augmentava la del sobrevivent, sino que devia ajuntarse a les dugues primeres y ab el mateix fi que aquestes. Pel compliment de la seva voluntat nomenava marmessors als seus oficials de la batllia, Pere dez Torrent y Joan Texera, an els seus gendres, a la pia almoyna de Barcelona y al prior dels predicadors d'aquesta ciutat; els quals a 6 de mars del 1430, varen inventariar tots els bens d'en Beçet; un tresllat d'aquest inventari, fet poch després de l'original, es el que ha arribat fins a nosaltres y al que hem fet referencia al principi.

No intentarém nosaltres estudiar aquí totes les notícies que aquest curiós document ens dona sobre la vida y les costums a principis del segle XVe, orfebreria, indumentaria, mobiliari, etc.; altres podran ferho ab més competencia y profit. Els marmessors comensen inventariant la casa que en Beçet tenia y en la qual vivia al carrer de Mercaders, «assats prop la portella de Sent Johan». Les habitacions de la casa del batlle son seguides una per una, anotant tots els objectes

Icart era procurador d'ella, en vida del marit (vegis Inventari XXVII). No surt per res en lo que coneixem del testament d'aquest, ni la seva cambra sembla ser cap de les inventariades; seria, no obstant, aventurat voler treure d'aquestes insuficients notícies cap conseqüència definitiva.

(1) Vegis doc. XXXII.

(2) Vegis doc. LXXXI, Inventari XXVII.

(3) Vegis Inventari XXVI, XXVIII.

(4) Vegis pels sous y donacions del rey, docs. I, II, IV, XI, XIII, XVI, XXII, XXIII, XXXI, XXXII, XXXIII, LXII, LXXII, LXXX; A. B.: c. 6-A-47, f. 41 v.º (albarans d'en Beçet).

(5) Vegis doc. LXXVII.

que hi havia, sense grans detalls, naturalment, però d'un modo suficient per permetrens reconstruir l'estada d'en Beçet: la primera cambra, on guardava les joyes, la vaixela y l'argent; la capella iluminada al través d'una vidriera ab Sant Antoni, drachs y arbres, ab el seu petit retaule ab «Nostra Dona ab Jhesu Xrist» d'una banda y ·l crucifix de l'altre, l'ara «gornida de vidra ab Nostra Dona ab son fill en lo bras e dos arbres patits ab un servo» y ·l reliquiari d'or ab esmalts y tots els ornaments; el menjador ab la taula y ·l dressador y la «concha» per l'ayguamans, decorat ab armes y pavesos y ab dos draps de Ras ab imatges; la cambra major, dormitori d'en Beçet, ab el llit voltat de cortines blaves, el mirall, l'armari, les caixes ab les robes; l'estudi del batlle, obert sobre ·l verger, ab els faristols y tinters y canalobres, els armaris y posts pels llibres, la taula petita y la cadira «obrada a les espatles». Segueixen així totes les habitacions, les de la profembra, dels escuders, de les esclaves; les altres dependencies, la cuyna ab les olles, arts, graelles y calderes, el celler ab les botes de vi grech y de vi vermell, fins els mals endressos de les golfes on s'acumulen, desde ·l bressol que serví pels fills fins l'armadura vella y la gavia on havia estat el papagay. Tota la casa d'en Beçet passa, llegint l'inventari, per devant dels nostres ulls, tal com ell, lentament y ab tant esforç, l'havia anada arreglant; a continuació s'inventarien la caseta ab jardí que tenia, segurament per deport, als afòres de la ciutat, devant del portal dels Orbs; després les seves rendes y terres, després lo que va emportarsen a Tortosa al anarhi, poch abans de morir⁽¹⁾. Aquesta última part es ben característica per fernos conèixer còm vivia en Beçet: els seus vestits usuals, les cotes de drap de llana o de vellut negres o burelles, forrades de marts; els jupons de fustaní blanch; les calses negres o grana; les sabates ab sivelles d'argent; els caperons y papafigos; els anells ab pedres esculpides ab «la salutacio a Nostra Dona» o «.III. ymagens nues»; el que portava quant morí, d'or, ab les seves armes; la corretja ab les lletres que deyen «Ave Maria gracia plena, benedicta tu»; la bosseta que portava al pit ab un reliquiari d'or y perles ab l'imatge del crucifix; la vaixela de que ·s servia, d'argent, ab les seves armes que figuraven també en els draps y cobriatsembles... Certament poques vegades es possible arribar com en aquest cas a una visió més aproximada; fins l'estat d'esperit d'en Beçet, una mica desenganyat després d'haver vist tantes coses (la cort fastuosa del rey Joan, aimador de la gentilesa; la fi de la dinastia, les lluites de la nova en temps del rey Ferràn; la posta del papa Benet a Colliure; la comtesa d'Urgell, descendenta de reys, anant a captar), sembla com si se'endevini al veure ·l deixar a Barcelona, el Lancelot

(1) A. B.: r. 2154 (provisional), f. 112: item posa en data lo dit batle general, los quals lo dit Johan Texera per ell paga lo primer dia de deembre de l'any .m.ccc.xxix. an Bernat Colells, traginer de la vila de Sant Pere Dor, .xxvii. florins e mig qui fan .xii. lliures .vii. sous .vi. [diners] per un viatge que feu de Barchinona a la ciutat de Tortosa, ab cinch mulls o azembles carregats los .iiii. de libres e l cinque de robes de vestir del dit batle general, los quals lo dit batle hi feu portar per servey del senyor rey que en la dita ciutat de Tortosa celebrave corts als cathalans, en les quals lo dit batle per son offici era grantment necessari, axi per deffensio del patrimoni reyal de Cathalunya com per interessos de la cort del dit senyor..... xxxviii. sous .vi. diners.

y'l Terenci y'ls Cansoners, per emportarsen per tot repòs les Étiques d'Aristòtil y Sant Tomàs.

Però per nosaltres la part més interessant de l'inventari es la que fa referència a la biblioteca, formada quasi totalment per llibres de dret; els viatjes d'en Beçet y la seva gran fortuna li havien permès ferse ab una llibreria jurídica de les més importants que coneixem. Unicament pot comparàrseli la d'un company seu, Alfons de Borja, l'antich mestre de dret, a l'estudi de Lleyda, després papa Calixte III⁽¹⁾. Certament altres n'hi haurien ben nutrides: en les llibreries eclesiàstiques se trobava una gran abundancia de llibres d'aquesta disciplina; l'inventari que coneixem de la del bisbe de Mallorca, Antoni de Collell⁽²⁾, n'es una bona prova; una clàusula del testament d'en Pau Nicolàs, secretari primer del rey Ferràn, després del rey Alfons, demostra que havia de tenir també una bona biblioteca (probablement jurídica donada la seva professió) quant ordena als qui seràn marmessors seus que «no venen, distraen, empenyoren, ne alienen o transporten en alguna manera los llibres meus, ne algun de aquells, ans aquells tinguen e guarden be e diligentment per al hereu o hereus...»⁽³⁾; desgraciadament no tenim de la seva llibreria més que aquesta noticia. Una de les coses més curioses es veure com en Beçet estava al corrent del moviment jurídic del seu temps: molts dels autors que tenia, eren contemporanis seus com Baldo, Angel, Ancharà, etc., y fins algun, com Joan d'Imola, el va sobreviure; té ademés aquesta llibreria una especial importancia pel nostre dret, perque naturalment el batlle havia de tenir singular interès en possehir els còssos legals catalans y les obres dels autors seus connacionals, algun d'ells amich y company d'en Beçet. Basta ab lo dit per comprendre que 'ls llibres en vulgar son escassos: un cançoner català, un altre francès y un Lancelot recorden encare segurament a l'estudiant de Montpeller; l'Art general de Ramon Lull, les disputes filosòfiques del temps; en llatí, en els escassos llibres que no son de dret, veyem dominar ja 'l gust nou del quatrecentos y al costat del Catolicon y l'Anticlaudià y del tractat De Consolació de Boeci, trobem la Taula de Policrat y les obres d'Horaci, Ovidi, Terenci, Ciceró, Sèneca, Plini, Titus Livi, etc. Vegis a continuació, y per acabar, el catàlech d'aquesta llibreria, ordenat, en lo possible, per autors⁽⁴⁾.

(1) El catàlech de la seva llibreria particular es troba en un ms. de la Biblioteca capitular de Vich.

(2) 1349-1363.—Publicat, ab altres, pel P. EHRLE: *Historia Bibliothecae RR. Pontificum*, I, 186 ss.

(3) A. C. A.: r. 3119, f. 176.

(4) De l'aspecte extern dels llibres dona l'inventari les següents indicacions: 80 llibres en pergami, 60 en paper, 3 en pergami y paper (n'hi han alguns sense indicació); lletra bolonyesa (III, 16), lletra tirada (XXVII, 88), lletra francesa (XXVII, 101); psaltiri y hores capletrades d'or (1, 2, 3); llibres miniats (III, 14, 16, 22, -XIV, 11, -XXVII, 49); llibres molt vells o vells (III, 40, 82, 99, 101, 102); de poca valor (III, 101, 102, 103, 108, -XXVII, 43); còhens (III, 89, 90, 109); sisterns (III, 107, 108); distingeix entre gran forma, forma major de full, forma major, migencera, petita, menor y poca; la enquadernació més abundant es la de posts de fusta cubertes de cuiro de diversos colors, hi han també cubertes de cuiro, pergami, engrutades, de fusta sense cobrir, de sati, etc. molts llibres tenen tancadors, gafets, dolses, claos, cantoneres, etc.; un està rosegat de rates (XXVII, 74). Vegis especialment la Biblia III, 16.

- Alà de Insulis: de plantu nature, III, 110; anticlaudià, III, 100.
 Alexandre: III, 102.
 Antoni de Butrio: prima pars repertorii, XXVII, 81; secunda pars repertorii, XXVII, 53; super quarto et quinto decretalium, XXVII, 54; spicha juris, XXVII, 51.
 Angel de Perusa: contrarietats, III, 83.
 Aristòtil: les ètiques, III, 26; XXVII, 43.
 Azo: XXVII, 41.
 Baldo de Ubaldis: contrarietats, III, 83; sobre los feus, XXVII, 57; super primo digesti veteris, XXVII, 49.
 Bartol: sobre lo codi, XXVII, 68; sobre los .III. llibres del codi, III, 20; prime partis digesti veteris, XXVII, 62, sobre la primera part de la digesta vella, III, 71; sobre la segona part de la digesta vella, XXVII, 77; de la digesta nova, XXVII, 85; sobre la digesta nova, III, 56; prime partis inforçiat, XXVII, 60; sobre la inforçada, XXVII, 82.
 Bartomeu de Saliceto: sobre lo nove de c[odi], III, 38.
 Bartomeu de Saxo Ferrato: recollecta, III, 117.
Biblia: III, 16.
 Boeci: de consolacio, III, 74.
Breviari romà: III, 104.
Cansoner (en francès): III, 85; cançons (llibre de), III, 96.
Canoniques de Sicilia: III, 58.
 Ciceró: de questionibus tusculanis, III, 47.
 Cinus: XXVII, 59.
Clementines: XXVII, 69.
Codi: XXVII, 83; test e glosa, III, 41; en romanç de frances, III, 54.
Cohern... hon ha scrits alguns casos de leys, III, 91.
Compendi de theulegia: III, 86.
Concordances sobre la biblia: III, 46.
Constitucions de Catalunya: III, 31; III, 69; memorial de..., III, 39; novellas, III, 89.
Contrarietats: III, 83.
Costums de Espanya: III, 90; de Tortosa: III 72, 76.
Decret: XXVII, 80.
Decretals: III, 22, 64; sens glosa, III, 87.
Digesta vella test e glosa: III, 49; nova, XXVII, 64; nova, test e glosa, III, 95.
 Dinus de Mugello: de regulis juris, III, 59.
 Enrich Bohich: sobre lo primer de les decretals, III, 32; sobre lo sinque libre de les decretals, III, 21.
 Enrich de Segusia: sobre lo primer e segon libre de les decretals, III, 23; segona part de la lectura, III, 50; summa abreugada, III, 75.

- Ffaracia (!) Gregorii*: III, 81.
 Francesch de Zabarellis: XXVII, 76.
 Gotfrè de Trano: sobre les decretals, III, 35.
Gualter de amor: III, 77.
 Guillem Botet: costums de Leyda, XXVII, 47.
 Guillem Brito: III, 80.
 Guillem de Mandagot: de eleccionibus, III, 94.
 Guillem Duran: speculator, XXVII, 71.
 Guiu de Baysio: rosari, XXVII, 61; sobre lo sisè, III, 53.
 Guiu de Colle Medio: III, 62.
[Hi]stories romanes: III, 60.
[H]oraci: III, 57; glosat, III, 92.
Hores: I, 3.
 Inocenci [IV]: XXVII, 94.
Inforçada: XXXVII, 91; test e glosa, III, 51, 93.
 Jaume de Bellvis: III, 42.
 Jaume de Montjuich: gloses sobre los usatjes, III, 101.
 Jaume de Ravenna: lectura sobre la digesta nova, III, 63; lectura super c., III, 24; lectura super libros institucionum, III, 18.
 Joan Andreu: addicions sobre l'especulador, XXVII, 74; novella super sexto decretalium, XXVII, 93; primus novelle, XXVII, 63; secundus novelle, XXVII, 45; novella sobre lo terç e quart de les decretals, III, 37; tercius, quartus et quintus novelle, XXVII, 67.
 Joan Balbi: catholicon, XXVII, 88.
 Joan Caldari: disputacions, XXVII, 86; distinciones, III, 27.
 Joan d'Imola: de la primera part de la digesta nova, XXVII, 72; de la segona part de la digesta nova, XXVII, 87.
 Joan Faber: sobre la instituta, III, 36; sobre lo codi, III, 34.
 Jofre de Vinsaul: poëtria nova, III, 68.
Jure canonico (compendi de): III, 27.
Lectura: III, 17; septem librorum codicis, XXVII, 75.
Lenselot: III, 40.
Leudes: que 's pagar a Tortosa, III, 88.
Libre hon ha scrites dues o .III. cartes, III, 107; ahon ha scrits alguns libells e altres coses, III, 105; de deu e deg, III, 44; comença lo segon corendell «facit utrum», III, 19.
Mostassafia de Barchinona (provisions fayens per la): III, 39.
 Nicolau de sçiliçet (!): XXVII, 52.
 Nicolau Trivet: sobre lo Boeçi de consolacio, III, 97.
 Odofrè: XXVII, 40; sobre la digesta vella, III, 48.
 Oldradus de ponte: XXVII, 70.

- Ovidi: de metamorfosis, glosat, III, 70.
Paladi: de agricultura, III, 79.
Pau d'Arezzo: lectura sobre les decretals, III, 67.
Pere d'Acarà: sobre lo sisè, III, 33; sobre les clementines, XXVII, 46.
Plini: III, 42.
Policrat: taula e de filosofia moral, III, 108.
Privilegis de Leyda: XXVII, 47.
Puliciat: III, 25.
Proces sobre les constitucions del consili de Terragona: III, 66.
Psaltiri: I, 2; III, 15; XIV, 11; XXVII, 101; glosat: III, 30
Questiones: domini (!) de rota: III, 27.
Ramon Lull: art general, III, 99.
Repeticions: III, 18, 55; vellas: III, 103.
Replicacions: III, 43.
Sèneca: les obres, XXVII, 129; alguns libres, III, 78.
Sisè de les decretals: XXVII, 92.
Sisterns de pocha valor: III, 109.
Summa de feudis: III, 73.
Taula: III, 65; de dret, III, 106.
Terenci: III, 61.
Test de logicha: III, 98.
Titus Livi: III, 14, 52; de bello punico: III, 28.
Tomas d'Aquino (sant): scriptum super libro etichorum, XXVII, 44.
Troyà vell: III, 84.
Usatges de Catalunya: (!) XXVII, 47; de Barchinona, III, 29 82.
Volumen constitucionum: XXVII, 55.

INVENTARI

P. BASSET

Translatum inventarii facti de bonis honorabilis Petri Baçeti quondam.

TRANSLATUM

Noverint universi quod.....(1)
 habuit exordium huiusmodi inventarium die lune .vi. marci, anno a nativitate domini .m.cccc.xxx.º
 Primerament atrobam en la heretat del dit honorable misser P. Beçet, quondam, un alberch ab .i. portal en la carrera publicha obrint, ab ort a aquell continguu, ab entrades e exides e tots drets e pertinencies de aquell, lo qual lo honorable batle mentre vivia havia e possehia en la ciutat de Barchinona, en lo carrer apellat dels Mercaders, assats prop la portella de Sent Johan e aquell tenia per certs senyors e sots senyoria e alou de sgleya, a cens d un morabati cascun any, pagador en cert terme.

I. — *En la cambra del verger*

- 1 Primo atrobam en la cambra del verger, ço es: un cofre d alber groch ab son pany e clau dins lo qual eren les robes e bens següents:
- 2 Primo .i. libre scrit en pregamins apellat *Psaltiri*, capletrat tot d aur, ab cuberta de siti blau e ab los tenchadors grans d argent daurats.
- 3 item .i. altre libre scrit en pregamins apellat *Hores*, capletrades d aur, ab cuberta de seda velutada de vert e negre, ab .i. tenchador d argent.
- 4 item .xxxiii. grans de coral vermell, grossos com .i. siuro, ab una unglà d argent daurada.
- 5 item en .i. paper uns poch de perfums sive oçellets.
- 6 item .i. carner de seti blau, ab guorniment e una correge d argent, ab .i. parxe de seda negra, ab cap e sivella e .iiii. platons d argent daurats.
- 7 item una capça de vori pintada, ab sa cuberta, dins la qual atrobam .i. barrellet de vidre ab un poch d almesch.
- 8 item .i. caragol de mar e una cuberta de capsà, de vori.
- 9 item una capseta sive miral de vori qui s tanque, sens lunes.
- 10 item una croheta patita d argent.
- 11 item dos anells d or ab dos balexets, de pocha valor.
- 12 item dos anells d or d arres, la un ab una perla e l altra ab una turquesa.
- 13 item un stog de cuyro ab .i. cordo vermel, dins lo qual havia un manech de vori.
- 14 item una capça de fust dins la qual havia una cullera d argent e la (!) branca de coral.
- 15 item dos mochadors de drap d Almeria listats.
- 16 item un troç de drap dins lo qual havia una vexigua d almesch.
- 17 item dues setres sive pitxers grans, cubertats d argent, qui pesaren set marches una onsa e mige.
- 18 item un comfiter d argent daurat, fet a manera de copa cubertorada, ab esmalts relevats, ab .i. vidre blau en la agulla del cubertor, lo qual pesa set marches set unses.
- 19 item una copa, cubertorada, d argent daurat, ab un garlendeu ab angells entorn e .i. angel alt en lo cubertor, qui pesa dos marches .vi. onzes.
- 20 item una altra copa d argent daurada ab cubertor en lo qual ha una agulla blanca, qui pesa .iii. marches e mige unça.
- 21 item una altra copa gran d argent ab cubertor, tota daurada e lisa, ab una flor de lir en lo cubertor, qui pesa dos marches .vi. onses.
- 22 item .i. pitxer d argent daurat, cayrat, ab .i. drach al cubertor, qui pesa dos marches e .iii. onses.
- 23 item .vii. scudelles d argent blanch, greselades, qui pesaren set marches mige unça.
- 24 item sis plats d argent blanchs qui pesaren sinch marches .v. onzes e mige.

(1) En blanch en l'original.

- 25 item dos canelobres d'argent, ab daus en los peus, d'argent, qui pesaren dos marchs e .iii. quarts.
- 26 item una tassa d'argent blancha qui pesa .viii. onses .iii. quarts e mig.
- 27 item un grealet d'argent blanch qui pesa dues onses e mige.
- 28 item un altre grealet d'argent ab una orella. e .v. culleres tot d'argent, les .iii. senseres e les dues trenchades, qui pesa .iiii. onses .i. quart.
- 29 item un altra tassa d'argent blancha, la qual no fou pesada, pero podia pesar entorn un march.
- 30 item .i. troç de carmasi de grana, qui tirave entorn un palm.
- 31 item una pinta de vori gran, obrada d'or.
- 32 item .viii. pintens de fust.
- 33 item un relotge de fust e .i. ganivet turquesch.
- 34 item .i. saquet de canyem dins lo qual ha alguns albarans e scriptures.
- 35 item atrobam un full de paper, scrit de ma propria del dit honorable micer P. Beçet, en lo qual ere scrit lo memorial de tot l'argent seu, lo qual fou atrobat en la caixa o cofre hon es l'argent.
- 36 item mes atrobam una caixa de fusta d'alber, nova, la qual se tanca ab dues tenchadures, una sobre altra, dins la qual havia les robes següents:
- 37 ço es: una bossa de cuyro blanch dins la qual havia .viii. duchats d'aur venecians, un florin de Florença e sinch scuts d'or de França.
- 38 item .xxiii. grossos d'argent e set gillats.
- 39 item atrobam un cofret patit, pintat ab dauradura, dins lo qual atrobam una bossa de cuyro negre, dins la qual havia .cviii. florins d'or d'Arago en nombre.
- 40 item mes atrobam un sach larch de canamaç, dins lo qual havia sis çents quaranta sis crohats en nombre, entre de Barchinona e de Perpenya.
- 41 item un altre saquet dins lo qual havia .xv. crohats barchinonesos antichs e .xii. crohats malorquins e dos reys valencians e .iii. florins e mig en or.
- 42 item mes atrobam un sach de canamaç en lo qual atrobam entorn de .lx. en .lxx. lliures en menuts, los quals no foren comptats, mas foren ligats e segellats ab lo segell den Rafel Paschal, notari e scriva del present inventari.
- 43 item un anell d'aur hon ha un diamant de valua de .lxxx. florins en sus.
- 44 item un altre anel d'aur hon ha .i. capmeu.
- 45 item un altre anel de cornalina gros, per a segell.
- 46 item una cornalina desencastada hon ha una empremta.
- 47 item una correge patita, trenchada, ab cap e .iii. platons d'argent.
- 48 item alguns sachs de canamassos, buyts.
- 49 item .iii. paperets en los quals havia .i. poch de atzur e dues agulletes d'argent daurades. la qual moneda e anells e altres coses dessus scrites qui foren atrobades en la dita caixa, foren meses en lo cofre hon sta lo argent.
- 50 item aximateix hi foren meses dues taules de fust daurades, ab ymagens embotides de guix, lla una hon es lo batiment de Jhesu Xrist e en l'altra l'emperador. item una ymage de la verge Maria, feta a forma de tallador.
- 51 item .i. miral gran de barber.
- 52 item una post de fust sive bastiment, en la qual havia pintat .i. cartuxa, ab lo camper d'atzur blau, possat sobre drap.
- 53 item un capell de vebre gran ab cordons de seda blava, folrat de catuhi blau.

Die martis, septima mensis marcii, anno a nativitate Domini .m. cccc. xxx., fuit processum ad continuandum dictum inventarium per dictos manumissores.

- 54 item atrobam, dins un altre cofre d'alber groch, ab son pany e clau:
- 55 primo una cana de vellutat negre e .i. trosset patit de vellut negre.
- 56 item dos ganivets ab manechs d'argent daurats, en una beyna de cuyro.
- 57 item un troç de benjuhi, axi com una taronge.
- 58 item un cofret patit enlaunat, dins lo qual havia dues bossas, la una d'agulla, l'altra de brochat de carmasi.
- 59 item .viii. gafets d'argent daurats, de cota. les quals demont dites coses foren meses dins lo cofre hon sta l'argent.

50. Taules de baix relleu, una ab la flagelació. La figura de l'emperador representada en l'altra, seria potser el Pantocrator, *Deus in sede magestatis* o potser Pilat. La forma de tallador equival a forma de plat, essent el tallador un plat pla, de fusta generalment. — 52. Drap de pinzell en un bastiment de fusta.

- 60 item atrobam en lo dit cofre, hon son los diners e l argent, un translat en paper del testament ho derrera volentat del dit honorable micer P. Beçet, quondam, scrit de ma propria del discret en Johan Texera, notari del dit testament, qui aquell translat, segons dix, havia fet del dit testament ans que fos segellat ne fermat per lo dit micer P. Basset, segons ell dix e aferma, en presencia dels dits seus comhermessors e de mi notari, e lo qual translat volch ell e los altres mermessors fos mes en mans e poder del honorable en P. Torrent qui aquell guardas.
lo qual cofre en lo qual eren tots los bens dessus scrits fou segellat per mi Rafel Paschal notari e la clau d aquell fou liurada per a mi; e aquell, de volentat dels altres mermessors, fou mes en casa de l honrat en P. Torrent, un dels dits mermessors, qui aquell tingues en comanda.
- 61 primo atrobam en lo prop dit cofre un parel de lensols de lin prim, de .iiii. teles, de .v. palms la tela.
- 62 item un altre parel de lansols de li prim, de .v. teles.
- 63 item un altra parel de lensols de li, de .v. teles.
- 64 item .i. altre parel de lensols de .v. teles.
- 65 item un altre parel de lensols de .v. teles.
- 66 item un altre parel de lansols de lin, de .iiii. teles.
- 67 item un altra parel de lansols de lin prim molts grans, de .iii. teles e mige, de companya, de sis palms d ampla.
- 68 item un altra parel de lansols de li olrans, de .iiii. telas e mige.
- 69 item un altra parel de lensols de li patits, oldans, de dues teles e mige.
- 70 item .i. lensol de .iii. teles squinsat.
- 71 item una sobravesta de terçanell, ala de corp, ab carts de or pintats.
- 72 item .i. parel de guants, de cabrit.
- 73 item una capça de fust longua hon ha unes balanses noves, sens pes.
- 74 item .i. balenser de fust domesquin, obrat de marquets, hon ha unes balanses e .i. pes.
- 75 item un march de passar.
- 76 item una cadira de fust nova, ab .i. stog dins, qui s tanca ab clau.
- 77 item un altre cofre enleunat de ferro ab son pany e clau, dins lo qual atrobam les robes següents, ço es: .iii. brandons de çera blancha, obrats, cascun de una lliura. item dos plechs de canelas.
- 78 item un maneres ab .i. pom buydat, daurat e la croera daurada.
- 79 item dues pintes de fust obrades.
- 80 item una dagua ab bocal d argent daurat.
- 81 item un parxe de seda negra ab cap e sivella e sinch platons d argent blanch.
- 82 item unes tovalles totes blanques, squinsades.
- 83 item unes tovalles molt largues de obra francesa ab listes blaves als caps.
- 84 item unes altres grans tovalles totes noves, de obra francesa molt gentil qui no son acabades de obrar.
- 85 item dues tovelloles noves qui s tenen en .i. passoll.
- 86 item un plech de tovellolles de coto qui son .viii. en nombre, totes en un passoll.
- 87 item uns tovellons oldans de obra francesa lonchs.
- 88 item uns altres tovellons grans francesos ab listes blaves als caps, oldans.
- 89 item uns axuguemans de canamaç hon ha mig tovello de obra francesa e al un cap listes blaves.
- 90 item un altre tovello gran françes ab listas blaves als caps.
- 91 item un altre tovello gran franses ab listes blaves als caps.
- 92 item una peça qui es un tovello françes qui ere .viii.° frasses (!).
- 93 item unes tovalles grans francesas ab listes blaves als caps.
- 94 item uns tovellons grans blanchs francesos ab listes als caps.
- 95 item uns altres tovellons grans fransesos ab listes als caps.
- 96 item uns altres tovellons franseses tots blanchs qui tiren .vi. brasses.
- 97 item un altre axugueman gran, de canyem, nou, en lo qual eren les coses següents:
- 98 primo una gran peça de tovalles noves, fransesas, de obra menuda qui tiraven .xvii. brasses de lonch.
- 99 item una peça de tovellons nous, de obra francesa menuda qui tiren .viii. brasses e mige.
- 100 item una peça de tovellons nous, de obra francesa menuda, qui tira .xvii. brasses de lonch.
- 101 item unes tovalles franceses totes blanques ab obra menuda qui tiren .viii. brasses e mige de lonch.
- 102 item una peça de tovellons nous, francesos, qui tira .xvii. brassas de larch.
- 103 item una altra peça de tovellons nous, francesos, qui tira .xvii. brassos de lonch

- 104 item una altra peça de tovalles molt grans, françesas, de obra bella, qui tira .iiii. brasses e mige de larch.
- 105 item altra plech de tovellons de bel obratge tots nous e françesos qui tira .viii. brasses he mige de lonch.
- 106 item uns camis ab uns paraments de vellut vermell ab fres entorn tot vell.
- 107 item un carner de cuyro vermell brodat ab dames e pradaria e cassa, ab botons d'or e de seda flochats.
- 108 item una servidora de vidre domesquina, no molt gran, hon ha unes tovelolles de cap de fill d'Almaria ab listes verdes.
- 109 item una altra tovellolla de tela prima, brodada de seda e d'aur.
- 110 item un pentinador de seda sembrat de brots d'aur e de seda verda.
- 111 item una capça de fust rodona, sens cubertor, hon ha un mirall de fust ab marquets.
- 112 item un caxal de vori.
- 113 item una correga de seda negra, streta, ab sivella tota platonada de platons menuts qui son .lxxxviii., sens cap.
- 114 item en lo dit cofre es stat trobat .i. inventari, scrit de ma del honorable miçer P. Beçet, en lo qual son continuades les robas de li, lo qual no es stat comprovat e es dins lo dit cofre.
- 115 item un parell de coxins grans de vellut carmasi ab botons flocats.
- 116 item un altre cofre enlaunat de ferro, semblant al prop dit, dins lo qual eren les coses següents, ço es:
- 117 un tovallo gran de companya qui tire dues canes e mige.
- 118 item un altre tovello tot blanch qui tira una cana.
- 119 item .iii. tovellons patits.
- 120 item altres .iii. tovellons patits squinsats.
- 121 item un tovello qui tira una cana.
- 122 item .iiii. tovellons squinsats.
- 123 item .xii. axuguemans de canyem.
- 124 item dos tovellons larchs squinsats.
- 125 item .viii. tovalles taulars totes blanques.
- 126 item una tela de lit.
- 127 item un parel de lansols de li, de .iii. teles e mige, qui han sinch palms de ampla la tela.
- 128 item una vanova prima, botonada.
- 129 item una cuberta de coxi molt oldana dins la qual havia .x. cubertos de coxins.
- 130 item un troç de tovalla tot squinsat.
- 131 item una altra vanova vella, feta a puntes.
- 132 item una altra vanova pus nova, feta a puntes.
Totes les robes dessus dites son en lo dit cofre.
- 133 item un tapit morisch ab obres vermelles e grogues.
- 134 item un parel de banchals françesos ab sis ymagens cascun, vells e squinçats.
- 135 item .iii. banchals tots verts. sembrats de brots, fets a la manera de Barchinona.
- 136 item un drap vermell de peus, ab senyal de don Henrich qui s'avia mestre de Calatrava.
- 137 item un cobre-etzembles de drap vermell, ab les armes del dit defunt.
- 138 item un tapit lonch qui ha entorn dues canes de larch, ab obratges morischs.
- 139 item un axalo vermell, olra e ernat.
- 140 item un taulell gran de eschachs fet a .viii. cayres, ab les cases grogues e vermelles, ab una bossa ab eschachs de fust.
- 141 item un axallo vert sutill e squinçat.
- 142 item un veyrat olra.
- 143 item una flassada listada de listas burellas he blanques.
- 144 item una altra flassada de borra blancha ab listas burellas e verdes als caps.
- 145 item una altra flassada listada de listas burellas e blanques.
- 146 item .iii. recoldadors de cuyro vermell redons.
- 147 item un banchal lonch, de una casa, en lo qual son ies robes següents:
- 148 item una cortina de cotonina tota blancha qui es sobreçell e reespatles.

135. No sabem com seria aquesta *manera de Barchinona*, potser es distingia pel color especial dels fondos, potser vol indicarse una forma determinada. En l'A. B.: c. 6-BA-1, f. 3, hi ha un rebut d'un Bernat Domenech, mestre de draps de senyals, ciutadà de Barcelona, per un a compte que se li ha pagat sobre 'ls 34 florins d'or que li deu la Batllia per dos cobri-atzembles, dos bancals y un drap de tauler (14 març 1426); un altre rebut, pel mateix motiu, en el f. 10. — 136. germà d'Alfons V.

- 149 item .iii. coxins de cap, grans, plens de fluxell.
 150 item dos coxins patits, de fluxell.
 151 item dos un (!) coxi patit ab coberta de li.
 152 item un parell de lensols grans de .iiii. telas, de .iiii. palms e mig la tella, bons.
 153 item una caxa patita d'alber, ab lo pany, dins la qual atrobam les coses següents, ço es: vii. panyos e .viii.º camisses oldanes e un capell de lin [e] dues tovalloles oldanes.
 154 item un troç de drap de li, squinçat.
 155 item una altra caxeta patita, buyda, ab lo pany arranchat.
 156 item un cofre d'alber groch, ab son pany e clau, dins lo qual atrobam les robes següents:
 157 primo un barret gran negre.
 158 item .iii. bragues de lana negres.
 159 item una cugulla de drap burell.
 160 item una cota de drap de grana, curta, lo cors folrat de domesqui negre e les manegues de tella vermella.
 161 item una altra cota de bristo burell folrada de vays blancs; ab cordo en lo collar, d'or.
 162 item una altra cota de vellutat negra, ohrana, forrada de pell negra e les manegues forrades de pell blanca.
 163 item una altra cota de burell bristo oldana, forrada de dorsos, ab les manegues de pell blanca.
 164 item una altra cota de drap de dol, de bon tint, desferrada.
 165 item una altra cota de drap de lera negra, desferrada, oldana.
 166 item una clotxa de drap negre sutil, curta.
 167 item una altra cota de drap de la terra burell, desferrada, oldana.
 168 item una clotxa de drap negre, curta, sotill.
 169 item una altra cota de drap de la terra burell, desferrada, oldana.
 170 item un troç de tella vermeyla hon ha alguns trossos de pells.
 171 item un altre cofre d'alber groch, ab son pany e clau, dins lo qual son les robes següents:
 172 primo atrobam una vanova gran, de cotonina, ab roses, ab sotana de lin de .v. telas.
 173 item una altra vanova prima, ab rosas ligades a manera de serment, de .v. telas.
 174 item una altra vanova obrada a schachs, de cotonina, ab sotana de li, de .v. telas.
 175 item una altra vanova feta a escata de peix, de cotonina, ohrana, de .v. teles.
 176 item un caxo d'armes dins lo qual atrobam lo arnes següent:
 177 primo unes cuyrasses noves cubertas de fustani blanch verguat.
 178 item uns avant brassos.
 179 item unes manyopas.
 180 item una servellera ab galteres.
 181 item un mandret groch.
 182 item una caxa gran buyda sutil.
 183 item una senalla de palma dins la qual havia quatre faldes de mayla rovellades e dos gorgerins de malla rovellats.
 184 item una cota de malla, rovellada.
 185 item uns guontellets antichs.
 186 item uns sabatons de ferro⁽¹⁾.
 187 primo .vii. posts ab sos petges d'alber ab sa marfagua plena de palles.
 188 item un parell de matalaffos tots blancs ab sotanes blanques.
 189 item un travesser de cosseril ab listes blaves plen de fluxell.
 190 item un parell de lansols, de canyem, de .iii. teles, de compaya.
 191 item una flassada cardada.
 192 item un coxi de fluxell.
 193 item un cubertor de veyrat pintat, ab sotana blava.
 194 item dues peças de cortines ab son sobrecell e tovellons qui son schachades de eschachs de argent e de negre, ab lur guorniment de fust.
 195 item una atxa de dues mans.
 196 item dos canalobres de lauto.
 197 item un baçi de lauto, trenchat.

(1) Falta entre aquest número y'l següent alguna ratlla. Deuria dir probablement que en aquesta cambra, a més de lo ja inventariat, hi havia els objectes que 's posen a continuació.

- 198 item dues antorxes de çera.
 199 item un estrado de fust, denant lo lit.
 200 item una stora de peus.
 201 item un scabell blanch.
 202 item un banch larch, detras lo lit.
 203 item dues latas grans ab ses cordes e poliges, abtes per empaliar.

II. — *En la recambra*

Primo atrobam en la recambra del dit alberch les coses següents:

- 1 primo un sach de canyem dins lo qual havia una cota de malla de mige bossa.
 2 item .v. posts ab sos petges, d'alber, ab sa marfagua francesa plena de palles.
 3 item una cossera plena de fluxell.
 4 item un trevesser de cosseril, listat blau, plen de fluxell.
 5 item un stog de canyem, de dues cases, pintat, dins lo qual havia alguns scachs.
 6 item una lança porquera.
 7 item un barrallet de vidre, buyt.
 8 item un banchal denant lit, sens cases.
 9 item un regla de fust.
 10 item en lo scriptori, sobre lo lit, atrobam diversos proçessos, sobre una post.
 11 item un stog de canyem de .v. caras pintat, ab algunes scriptures.
 12 item una stora de peus.

III. — *En l'estudi sobre lo verger*

Primo atrobam en l'estudi del dit alberch, lo qual es sobre lo verger, los libres e bens següents, ço es:

- 1 una taula de fust patita, a manera de armari.
 2 item un faristoll patit, plagadiç.
 3 item .iiii. faristolls de fust patits.
 4 item una cadira nova, obrada en les spatles.
 5 item .iiii. posts levadissas, abtes per tenir libres.
 6 item .i. studi gran encaxat, ab dues rodes, ab les respatles de fust.
 7 item .i. armari sive tenidor de libres, ab .v. sostres.
 8 item .viii. canolobres de lauto, entre patits e migensers.
 9 item una lanterna de ferro, de studi, ab son tenidor de ferro.
 10 item un canalobre de ferro, de studi, ab son tenidor de ferro.
 11 item un tinter de fust, sutill.
 12 item un altra tinter de gran de fust.
 13 item un relotge de fust, ab una squella, tot desmarxat.
 14 item .i. libre scrit en pregamins, apellat *Titus Livius*, ab posts de fust cubert de vermell, ab .iiii. gaffets e ab .xiiii. claus, istoriat, lo qual se diu que es den Bn. Splugues.
 15 item un altre libre scrit en preguamins, apellat *Psaltiri*, ab dos gafets e parxes de seda verda, cubert de cuyro vermell e comença la fin de la primera linea: *non habiit e feneix: deo gracias*.
 16 item un altre libre scrit en pregamins, apellat *Biblia*, molt bella, tota capletrada d'aur, de letra bulonyesa. en la primera letra sive cabina del prohemí era un sent Geronim, ab un caparo, vestit de morat scur, ab un scabell vermell als peus e .i. scolonet, vestit de burell, qui li presentave un rotol. en lo segon corendell feneix la primera linia: *quia philo* e feneix lo segon corendell: *hartores eorum*. ha .iiii. tenchadors, ab parxes negres, ab cap d'argent, daurats e molt be obrats, ab posts de fust empremtades, ab sinch claus d'argent daurats obrats a manera de flor. e .iiii. patits claus d'argent per los dits tenchadors, ab les armes del dit defunt empremtades, lo qual libre apellat *Biblia* es stat comenat al honrat en P. Torrent, un dels dits mermessors, qui aquell tingues en comanda.
 17 item .i. altre libre scrit en paper apellat *Lectura* hon ha moltes repeticions e disputacions e altres tractats e comença: *Civitas popul* en lo primer corendell, he en lo segon feneix: *declaraturam*; ab posts engrutades, cubertes de vermell.

- 18 item un altre libre escrit en pregamins apellat *Lectura Jacobi de Ravani super libro Institutionum cum multis aliis repeticionibus et tractatibus* e feneix lo segon corendell del comensament: *laudabiliter* e lo derrer corendell de tot lo libre feneix: *.l. prima et secunda*; ab posts de fust cubertes de cuyro blanch ab dos gafets.
- 19 item un altre libre escrit en paper ab posts de fust, cubert de vert e de vermell ab .iiii. tenchadors e cantoneras de lauto, comença lo segon corendell: *facit utrum* e feneix lo dit libre: *tot Dionisius*.
- 20 item un altra libre escrit en paper apellat *Barthol sobre los .iii. libres del Codi* e comença lo segon corendell del comensament: *et glosa* e feneix tot lo dit libre: *legum doctor*; ab posts de fust ab dolses de cuyro blanch e ab dos gafets.
- 21 item .i. altre libre escrit en paper apellat *Enrich sobre lo sinque libre de las Decretals* e comensa en lo segon corendell: *hic secundum Johannem*; e feneix en lo derrer corendell: *diocorter et vide*; ab posts de fust cubert de vert ab .iiii. gafets.
- 22 item un altre libre escrit en pregamins apellat *Decretals ab .i. principi de ymagens antich* e comença lo segon corendell: *rat et nisi* e comença lo derrer corendell de tot lo libre: *aliquatenus*; ab posts de fust cubertes de cuyro blau ab .iiii. gafets e cantoneras de lauto.
- 23 item un altra libra escrit en pregamins apellat *Hostiench sobre lo primer libre e segon de las Decretals* e comença lo segon corendell: *cius corrigimur* e lo derrer corendell de tot lo libre comença: *tay mon*; cubert de cuyr burell ab una post trenchada.
- 24 item un altre libre apellat *Lectura Jacobi de Ravenna super Codicem* e comença lo segon corendell: *hominis sicut*; e lo derrer corendell de tot lo libre comença: *quorum comitantur*; ab posts de fust descubert ab dos tenchadors.
- 25 item .i. altre libre apellat *Puliciat* escrit en pregamins; e comença lo segon corandell del començament del libre: *Curio* e comença lo derrer corendell de tot lo libre: *transire seria*; ab posts de fust cubertes d albadina blancha ab dos tenchadors.
- 26 item un altre libre apellat *Les Etiques* scrites en preguamins ab posts cubertes de cuyr vermell, empremtat ab dos gafets, lo qual libre dix lo honrat en P. Torrent un dels mermessors que ere seu.
- 27 item .i. altra libre escrit en paper hon ha .i. patit compendi de *Jure Canonico et Distinciones Johannis Caldarini et Questiones domini (!) de Rota* e altres patits tractats; ab posts engrutades, cubert de vert ab bagues e botons de cuyro.
- 28 item .i. altre libre escrit en paper apellat *Titus Livius historiograffus De Bello Punico* e comença: *cum he* en lo primer corendell; e lo segon corandell comença: *fecit* e lo derrer corendell de tot lo libre comença: *mos*; ab posts de fust ab dolsa de cuyr vert ab dos tenchadors.
- 29 item uns *Usatges de Barchinona* scrites en pregamins ab posts de fust cubertes de blau ab dos tenchadors.
- 30 item un *Psaltiri glosat* escrit en pregamins ab posts de fust cubertes de cuyr blanch ab dos tenchadors.
- 31 item unes *Constitucions de Cathalunya* mig scrites en paper e l altre meytat scrites en pregamins ab posts de fust cubertes de vert ab .iii. tenchadors.
- 32 item un altre libre escrit en pregamins apellat *Enrich Bohil sobre lo primer de les Decretals* e comença en lo segon corandell: *multimodas* e comença lo derrer corendell: *valeat et teneat*; ab posts de fust ab .iii. dolses blanques darrera ab dos tenchadors.
- 33 item un altre libre escrit en paper apellat *Encarranus sobre lo Sise ab altres tractats* e comença lo segon corandell: *visimos* e comença lo darrer corandell del dit libre: *iurat citat*; ab posts engrutades cubertes de vermell.
- 34 item un altre libre escrit en paper apellat *Johan Fabre sobre lo Codi* e comença lo segon corendell: *na .ii. sed* e comença lo derrer corendell: *ypothecaria*; ab posts engrutades cubertes de vert.
- 35 item un altre libre escrit en pregamins apellat *Gotfre sobre les Decretals* e comença lo segon corendell: *orbem* e comença lo derrer corendell: *nem sensetur*; ab posts de fust ab .i. tenchador cubert de blanch.
- 36 item un altre libre escrit en paper de forma major apellat *Johan Fabra sobre la Instituta* e comença en lo segon corendell *.c. jus precepta* e comença lo derrer corandell: *ni usque*; ab posts engrutades cubert de vert.

21. Enrich Bohic, Boic o Boich: *Distinctiones in libros .v. decretalium*. Vegis SCHULTE: *Geschichte des canonischen Rechts* (1877), II, 266. TORRES AMAT el posa com català en el *Diccionari*, III. — 23. Enrich de Segusia: *Lectura in decretalis Gregorii IX.* — 26. Aristòtil. — 32. Enrich Bohic. — 33. Pere Ancarà. — 34. Joan Faber: *Breviarium in codice.* — 35. Gotfrè de Trano: *Summa super rubricis decretalium.* — 36. Joan Faber: *Commentarium in institutiones.*

- 37 item .i. altre libre escrit en paper apellat *Novella sobre lo terç e quart de les Decretals* e comença lo segon corendell: *quia penitencia* e comença lo derrer corendell: *carme*; ab posts de fust cubert de blau ab .iiii. gafets e cantoneras de lauto.
- 38 item .i. altre libre escrit en paper e pregami apellat *Bartho de scilicet (!) sobre lo nove de .C.* e comença lo segon corendell: *protusi Aquino* e comença lo derrer corendell: *et lauda*; ab posts de fust cubertas de vert ab .iiii. gafets e cantoneres de lauto.
- 39 item .i. altre libre escrit en paper apellat⁽¹⁾ ab cubertes engrutades, en lo qual ha algun memorial de Constitucions de Cathalunya e provisions fayents per la mostassafia de Barchinona.
- 40 item .i. altra libre de forma maior escrit en paper apellat *Lenselot* molt vey e squinsat qui s diu esser den Jordi de Lemena.
- 41 item .i. altre libre escrit en pregamins test e glosa apellat *.c.*; comença lo segon corendell del test: *chionem* e comença lo derrer corendell: *arcatem*; ab posts de fust cubertas de cuyro blanch ab dos tenchadors.
- 42 item un altre libre escrit en pregamins apellat *Plini la primera part* e comença lo segon corendell: *bat* e comença lo derrer corendell: *pronunciant*; ab posts de fust cubertas de cuyro blanch ab dos tenchadors.
- 43 item un altre libre escrit en paper en que ha moltes replicacions; e comença lo segon corendell: *est. C. de institucionibus* e comense lo derrer corendell del dit libre: *ecio atque*; ab posts engrutades cubert de blanch.
- 44 item un altre libre de paper ab cuberta de pregami *de deu e deg* lo qual es escrit de ma propria del dit honorable miçer P. Beçet, quondam, en lo qual se ha atrobades .xxxxvii. cartes scrites, tot l altre ere blanch.
- 45 item mes atrobam .i. stog de cuyro vermell molt be obrat, ab tenchadors de leuto, dins lo qual ha una *bxola* pintada ab ymagens d aur e ab armes reyalas que tenen dos angells daurats, feta a .viii. cayres, ab lo camper de atzur blau.
- 46 item mes atrobam un altre libre escrit en pregamins apellat *Les Concordanses sobre la Biblia* e comense lo segon corandell: *Mathia* e feneix lo derrer corandell, qui son .iii. linias: *dorababell*; ab posts de fust cubertas de aluda blancha ab dos tenchadors.
- 47 item .i. libre de forma patita escrit en pregamins apellat *Tulli De Questionibus Tusqulanis*; comença lo segon corendell: *omnium virtute* e comença lo derrer corendell: *reponuit omniam*; ab posts de fust cubert de vermell, ha .x. claus e ab dos tenchadors.
- 48 item un altre libre de gran forma escrit en pregamins apellat *Odofre sobre la Digesta Vella*, escrit a corendells; comença lo segon corendell: *et senyori* e comença lo derrer corendell del dit libre: *uno non*; ab posts de fust cubert de groch ab dos tenchadors.
- 49 item un altre libre gran escrit en pregamins ab test e glosa apellat *Digesta Vella*; comença lo segon corendell del test: *esse. vester et nos* comença lo derrer corendell del test: *patrono*; ab posts de fust cubertas de groch ab .iiii. tenchadors.
- 50 item .i. altre libre escrit en pregamins apellat *la segona part de la lectura del Hostiench*; comença lo segon corendell: *fi.l.*; e comença lo derrer corendell del dit libre: *.x. di. etc.*; ab posts de fust cubert de vert olda ab dos tenchadors.
- 51 item un altre libre gran escrit en pregamins test e glosa apellat *Inforçada*; comença lo segon corandell del test: *cum dotatas* e comença lo derrer corendell del test: *functi*; ab posts de fust ab cubertas blanques levadiças ab .iiii. tenchadors.
- 52 item un altre libre gran escrit en paper de forma maior apellat *Titus Livius*; comença lo segon corandell: *superaturos* e comença lo derrer corendell del dit libre: *dictus*; ab posts de fust sens cuberta ab .iii. dolses detras vermelles ab dos gafets.
- 53 item un altre libre escrit en pregamins apellat *Ardiacha sobre lo Sise*; comença lo segon corendell *undicum* e comença lo derrer corendell: *fider*; ab posts engrutades cubert de blanch.
- 54 item un altre libre gran escrit en pregamins apellat *.c.* en romans de françes; comença lo segon corendell: *et per me* e comença lo derrer corendell: *encontre denant*; ab posts de fust cubert de blanch ab⁽²⁾

37. de Joan Andreu. — 38. Bartomeu de Saliceto: *Comment. super codicem*. — 41. Codi. — 48. *Comment. in digestum vetus*. — 50. Enrich de Segusia, te dugues Lectures: una sobre les decretals de Gregori IX y altre sobre les d'Inocensi IV. — 53. Guiu de Baysio. — 54. Codi.

(1) En blanch en l'original.

(2) Falta en l'original.

- 55 item un altre libre de forma maior scrit en paper, apellat *De diverses repetitions* e comença lo segon corendell: *censure* e comença lo derrer corendell del dit libre: *restitutio*; ab posts de fust cubert de groch ab dos gafets.
- 56 item un altre libre de forma maior scrit en paper apellat *Barthol sobre la Digesta Nova*, imperfet; comença lo segon corendell: *ubi glo ponit etc.* e comença lo derrer corendell: *finem etc.*; ab posts engrutades cubertas de vermell.
- 57 item un altre libre de forma patita scrit en pregamins apellat *Oraci*; comença lo segon corendell: *ter pure* e comença lo derrer corendell: *locus etc.*; ab posts de fust sens cuberta.
- 58 item .i. altre libre scrit en preguamins apellat *Canoniques de Sicilia* e comença en lasegona pagina *Fredericus fidelibus etc.* e comença la derrera pagina: *fratres familiars*; ab posts de fust cubert de vert ab dos tenchadors.
- 59 item un altre libre scrit en pregamins patit apellat *Dinus De Regulis Juris*; ab posts de fust e la una trenchada cubert de vermell ab un gafet.
- 60 item un altre libre scrit en pregamins ab corendells apellat *Storias Romanes* e comença lo segon corendell: *edensi sunt* e comença lo derrer del dit libre: *Marti*; ab posts de fust cubert de vermell ab .iiii. tenchadors.
- 61 item un altre libre patit scrit en pregamins ab corandells apellat *Tharencius*; e comença lo segon corendell: *pillus etc.* e comença lo derrer corendell del dit libre: *calli episcopus etc.*; ab posts de fust ab .iii. dolses detras ab un tenchador.
- 62 item un altre libre de forma menor scrit en paper apellat *Guido de Colle Medio* e comença la segona pagina: *eciam si justa etc.* e comença la derrera pagina: *competit*; ab posts engrutades cubertas de vermell.
- 63 item un altre libre de forma major scrit en pregamins ab corendells apellat *Lectura de Jacme de Ravenna sobre la Digesta Nova* e comença lo segon corendell: *fitas dico ego etc.* e comença lo derrer corendell del dit libre: *aprobant*; ab posts de fust ab .iii. dolses detras ab dos tenchadors.
- 64 item un altre libre scrit en pregamins, ab test e glosa, apellat *Decretals* e comença lo segon corendell del test: *confessionem etc.* e comença lo derrer corendell del test: *ret vel in secundo*; ab posts de fust ab cuberta blancha squinsada.
- 65 item un altre libre scrit en paper a corandells apellat *Taula*; comença lo segon corandell: *dri que* e comença lo derrer corendell: *omiti in casibus*; ab posts engrutades cubert de blau.
- 66 item un altre libre scrit en paper apellat *Proces sobre les Constitucions del concili de Terragona* e comença la segona pagina: *in predictis etc.* e comença la derrera pagina: *et in super omnis*; ab posts engrutades cubert de groch.
- 67 item un altre libre gran scrit en pregamins apellat *Lectura Pauli sobre les Decretals*; comença lo segon corandell: *tractat de sacraments* e comença lo derrer corendell: *scubes*; ab posts de fust sens cuberta ab .iii. dolses derrera ab un gafet.
- 68 item un altre libre scrit en pregamins apellat *Poetria Nova*; comença la segona pagina: *jusita etc.* e comença la derrera pagina: *do tibi etc.*; ab posts de fust cubert de vermell olda, ab .x. claus e .iiii. tenchadors.
- 69 item un altre libre scrit en pregamins apellat *Constitucions de Cathalunya*; comença lo segon corendell: *Berengar vetus* e comença lo derrer corendell: *que no hagues valor*; ab posts de fust cubert de vermell ab cantoneras de leuto ab .iiii. gafets.
- 70 item un altre libre scrit en pregamins de forma pocha apellat *Ovidi De metamorfosios glosat*; comença la segona pagina del test: *amam que obliguis*; e comença la derrera pagina: *vibis*; ab posts de fust cubert de vermell ab .x. claus e dos gafets.
- 71 item un altre libre de forma maior scrit en paper apellat *Barthol sobre la primera part de la Digesta Veyla*; comença lo segon corendell: *et ipse probat etc.* e comença lo derrer corendell: *evidentur etc.*; ab posts engrutades, cubert de blanch.
- 72 item un altre libre scrit en paper gros apellat *Costums de Tortosa*; comense la segona pagina: *de las costumes* e comense la derrera pagina: *que haura confessat*; ab posts de fust ab cuberta vermella.
- 73 item un altre libre gran scrit en pregamins ab corendells apellat *Summa de Feudis*; comença lo segon corendell: *traditur alicui* e comença lo derrer corendell: *diu que consonat*; ab posts vellas engrutadas cubertas de vert.

59. Dinus de Mugello. — 62. Guiu de Colle di Mezzo o de Colmieu, autor d'una compilació sobre 'ls evangelis y d'un *Repertorium super apparatu Innocentii IV.* — 66. Es refereix a les constitucions del concili del 1329. — 67. Fau d'Arezzo, — 68. De Jofre de Vinsaul. — 70. Probablement la glosa de Filip de Vitry.

- 74 item un altre libre patit escrit en pregamins apellat *Boeci: De Consolacio*; comense en la segona pagina: *vigoris* e comense la derrera pagina: *ita sint manet*; ab posts de fust ab cuberta vermella ab .iii. tenchadors ab .x. claus.
- 75 item un altre libre patit escrit en pregamins appellat *La Summa de Hostiensis Abreugada* e comense lo segon corendell: *libellu* e comense lo derrer corendell: *nicas*; ab posts de fust ab cuberta vermella sens tenchadors.
- 76 item un altre libre escrit en pregamins ab corendells apellat *Custums de Tortosa* e comense lo segon corendell: *ficar*; sens posts.
- 77 item un altre libre escrit en paper ab corendells apellat *Gualter de Amor*; comensa lo segon corendell: *atort* e comensa lo derrer corendell sive pagina: *emior incollabil*; ab posts engrutades, cubert de vert.
- 78 item un altre libre patit escrit en preguamins en que ha alguns *libres de Senecha e altres obres* comensa la segona pagina: *treus viro forti etc.* e comença lo derrera pagina: *aurensi vitare*; ab posts de fust, cubert de vermell ab .x. claus e dos guafets.
- 79 item un altre libre escrit en pregamins apellat *De Agricultura*; comensa lo segon corendell del test: *constitui* e comença lo derrer corendell: *striore*; ab posts engrutades cubert de vermell.
- 80 item un altre libre patit escrit en paper apellat *Brito*; comença lo segon corendell: *tatem aliorum* e comença lo derrer corendell: *zelo as*; ab posts engrutades cubert de vert.
- 81 item un altre libre patit escrit en preguamins apellat *Ffaracia (!) Gregorii*; comença lo segon corendell del test: *neque en condigne* e comense lo derrer corendell: *res ad anime*; ab posts de fust ab cubertas vermelles.
- 82 item un altre libre escrit en paper molt vell apellat *Usatges de Barchinona*; comense la segona pagina: *si petita etc.*; ab posts engrutades.
- 83 item un altre libre escrit en paper patit apellat *Contrarietats de Baldo e d Angell e d altres doctors*; comense la segona pagina: *non. glo.* e comença la derrera pagina: *clericus*; ab posts engrutades cubert de blau.
- 84 item un altre libre apellat *Troya vell*, escrit en paper; comense lo segon corendell: *non nulla etc.* e comense lo derrer corendell: *lac comedimus*; ab posts engrutades cubert de vert.
- 85 item un altre libre escrit en preguamins en franses apellat *Cansoner*; comense lo segon corendell: *cay comptar* e comense lo derrer corendell: *res mes tant etc.*; ab posts de fust ab cubertes squinsades.
- 86 item un altre libre escrit patit en preguamins ab corendells apellat *Compendi de Theuletgia de Bonaventura*; comense lo segon corendell: *nostris hec est noticia Ihesu Xristi* e comense lo derrer corendell: *et ideo*; ab posts de fust ab cuberta vermella squinçada.
- 87 item un altre libre patit escrit en preguamins apellat *Decretals sens glosa*; comense lo segon corendell: *alique etc.* e comença lo derrer corendell: *involencia sibi*; ab posts de fust ab cuberta de vermell squinsada.
- 88 item un altre libre escrit en paper patit fahent per les *leudes qui s deuen pagar a Tortosa* ab posts engrutades cubert de vermell e comença la segona pagina: *item carregua de girofle etc.*
- 89 item dos coherns de paper hon son scritas les *Constitucions Novellas*; comensa la segona pagina: *manera respos lo senyor rey.*
- 90 item un altre cohern de paper hon ha *Custums de Spanya.*
- 91 item un altre libre de paper ab cuberta de pregamin hon ha scrits alguns *casos de leys.*
- 92 item un altre libre escrit en pregamins apellat *Oraci glosat*; comense lo segon corendell del test: *decipimur* e comense la derrera pagina: *on secro*; ab posts de fust cubert de negre ab dos tenchadors.
- 93 item un altre libre escrit en preguamins test e glosa apellat *Inforçada*; comença lo segon corendell del test: *nerunt que filia* e comensa lo derrer corendell del test: *anonis sinta conservacione*; ab posts de fust ab cubertas verdes vellas.
- 94 item altre libre de forma major escrit en pregamins ab corendells apellat *Mandagot De electionibus e Usatges de Barchinona*; comensa lo segon corendell del test: *super hiis que etc.* e comensa lo derrer corendell: *de aliud a .i. fecit*; ab posts de fust ab cubertas blanques ab .iiii. tenchadors.

75. Enrich de Segusia: *Summa super titulis decretalium.* — 79. Paladi. — 80. Guillem Brito. Vegis WADDING: *Scriptores ord. min.* (1906), 103 y'l *Supplementum* de SBARALEA, pars I (1908), 335. — 84. Per l'incipit y explicit es veu que tracta del text llatí de la Historia Troyana y probablement del de Guiu delle Colonne. — 86. Falsa l'atribució a Sant Bonaventura; l'autor es dubtós. — 94. Guillem de Mandagot: *Libellus de electione.*

- 95 item un altre libre gran de forma major scrit en preguamins ab test e glosa apellat *Digesta Nova*; comensa lo segon corendell: *seriam p̄itoris etc.* e comensa lo derrer corandell: *propter quid si quis*; ab posts de fust ab cubertes verdes ab .iiii. tenchadors.
- 96 item un altre libre scrit en paper de *cansons*, ab posts engrutades cubert de blanch.
- 97 item un altre libre scrit en preguamins patit apellat *Travet Sobre lo Boeci De Consolacio*; comença lo segon corandell: *in ilirito* e comença lo derrer corendell: *visionis etc.*; ab posts engrutades, cubert de blanch.
- 98 item un altre libre patit scrit en pregamins apellat *Test de Logicha*; comença la segona pagina: *resolvi* e comença la darrera pagina: *quanto*; ab posts de fust ab cubertes veyes.
- 99 item un altre libre patit scrit en pregamins apellat *Art General*; comensa la segona pagina: *bonitas*; ab posts de fust cubert de negre ab dos gafets.
- 100 item un altre libre vey scrit en preguamins apellat *Anticlaudia*; comença la segona pagina: *e favor etc.*; ab posts sens cuberta.
- 101 item un altre libre scrit en paper apellat *Les Glosas de Jacme de Montjuhich sobre los Usatges*; comensa la segona pagina: *cohacione*; ab posts engrutades, cubert de blanch.
- 102 item un altre libre vey patit scrit en paper gros apellat *Alaxandre*; de pocha valor.
- 103 item un altre libre de paper vey en que ha algunes *repeticions vellas* ab cuberta engrutada cuberta blancha de pocha valor.
- 104 item un altre libre patit scrit en pregamins apellat *Breviari Roma menys de psaltiri*; comensa lo segon corandell: *divinis tam* e comensa lo derrer corendell: *in anno*; ab cuberta engrutada de pocha valor.
- 105 item un altre libre scrit en paper ahon ha scrits alguns *libells e altres coses*, ab cuberta de pregami.
- 106 item un altre libre scrit en paper apellat *Taula de Dret*; comensa lo segon corendell: *ut abbas*; ab cuberta de pregami.
- 107 item un altre libre de paper hon ha scrites dues o .iii. cartas ab cuberta de pregami.
- 108 item .iiii. sisterns de paper ab los caps de pregami hon ha escrita la *Taula de Policrat e de Filosofia Moral*.
- 109 item altres sisterns de paper de pocha valor de forma major.
- 110 item un altre cohern de paper hon es scrit *Ala De plantu nature*.
- 111 item .i. scabell de fust blanch.
- 112 item un cabasset plen de ferramenta veylla.
- 113 item un arquibanch larch de .iii. cases ab sos panys e claus, en lo qual se atroba en la una casa un caxo patit de fust ab son pany hon havia un troç de coral ab un poch d'argent.
- 114 item una brotxa ab un bochal d'argent daurat e guaspa daurada.
- 115 item un tifell d'argent ab son cordo de seda per comit de galea.
- 116 item un libre de paper, de forma de full, apellat *Recollecta de Barthomeu de Saxo Ferrato*.
- 117 item .vi. brandons de una lliura e .xii. brandonets e .iii. plechs de candelas blanques.
- 118 item .i. pot de terra buyt, cubert de canyes.
- 119 item .i. altre pot de terra buyt.
- 120 item un picharol trenchat ab scassa de fust.
- 121 item alguns trossos de albadina de diverses colors.
- 122 item un siti de canyem, cubert de vert.
- 123 item en l'altra casa del dit banchal atrobam primo .iii. pots de terra de Malicha buyts, abtes a tenir confits.
- 124 item .xiii. capsas de fust rodones buydes.
- 125 item una capsa plena de girofla.

IV. — En la capella qui es pres lo dit scriptori

- 1 Primo atrobam en la capella del dit alberch, primo un patit retaula plagadiç hon es Nostra Dona ab Ihesu Xrist pintat e en l'altra part lo crucifix.
- 2 item una ara de altar gornida de vidra ab Nostra Dona ab son fill en lo bras e dos arbres patits ab un servo.

97. Nicolau Trivet o Treveh, O. P.: *In consolationem philosophie Boetii*. — 99. Ramón Lull. — 100. Alà de Insulis. — 102. Probablement Alexandre de Hales. — 110. Alà de Insulis.

- 3 item un cruçifix de fust ab una cuberta de fust.
- 4 item sobre lo dit altar atrobam .i. cofret patit florenti ab ymagens de vori embotides entorn, dintre lo qual trobam .iiii. grans de coral vermell fets a manera de pahons de scachs.
- 5 item un mocador de drap de li en lo qual havia un molt patit stog de cuyr vermell ab passama entorn d'or, dintre lo qual havia un reliquiari d'aur ab sis perles com .i. gra de pebra, lo qual ere fet a manera de un oratori ab les portes de crestayl, dins lo qual ere la ymage de santa Caterina agenollada, esmaltada de esmalt blanch, ab una patita corona en lo cap, ab dues perles semblants de les altres, ab un trosset de la vera creu molt patit; lo qual reliquiari e cofret fou liurat en mans e poder del honrat en P. Torrent, un dels dits mermessors.
- 6 item un pali d'altar de sendat blau scur fet a escachs.
- 7 item sobre lo dit altar dues tovalles patites, totes blanchas, de obra fransesa.
- 8 item en lo cap del altar, encastat en la paret, una patita vadriera ab sent Anthoni ab drachs e ab arbres.
- 9 lo dit altar es .i. cofre enlaunat ab .iiii. peus de ferro ab lo cubertor de fust vermell.
- 10 item .i. pom de vidre, blanch.
- 11 item una caxa patita ab son pany he clau dins la qual havia un troç de drap de stopa qui tirave entorn .vi. brassos.
- 12 item un plech de tovalloles noves hon ha .xii. tovalloles en un passoll.
- 13 item un sach patit, de li, dins lo qual ha algunes cartes e scriptures.
- 14 item un faristol de fust ab .iiii. peus, ab .i. patit armariet.
- 15 item un scriptoriet plagadiç ab .i. patit armari de fusta de roura de Flandes.
- 16 item una capsa gran feta a .viii. cayres, cuberta de feltra burell ab algunes scriptures, abte per portar argent.
- 17 item un tinter de paper engrutat blau e deaurat, ab son forniment.
- 18 item un oratori de fust sens pintura alguna.
- 19 item una cadira plagadiça de fust.
- 20 item un recoldador de cuyr vermell ab .i. senyal [de] Salamo.
- 21 item una ferrera de cuyro ab .i. lembroix de ferro e martell e tenalla.
Die mercurii intitulata .viii. mensis marcii anno a nativitate Domini. m.cccc.xxx. fuit a simili processum per dictos manumissores ad continuandum dictum inventarium.

V. — En lo menjador

- 1 Primo atrobam en lo menjador del dit alberch, ço es: una taula patita plagadissa ab sos petges.
- 2 item un banch de fust, larch.
- 3 item una cadira de fust vella.
- 4 item un dressador gran de fust.
- 5 item una concha gran sens peus.
- 6 item un foguer gran de ferro.
- 7 item una cadira plagadissa.
- 8 item un lenser encastat en la paret, hon ha .viii. lanses curtas .iiii. grogues .v. blanques e dos godendarts.
- 9 item dos pavesos vermells.
- 10 item un canalobre de ferro, gran, ab fulles e cascavells qui pegen ab dos sercols.
- 11 item .viii. balestas de fust cubertas de cuyro vermell.
- 12 item una balesta de asser.
- 13 item una altra balesta patita de fust.
- 14 item un arch de balesta de açer, sens abrer.
- 15 item .iii. crochs nous ab lurs manetas e .i. croch vey, les quals balestas e crochs foren stogades en la cambra sobra carrera.
- 16 item una sella de mula, vella, ab l'arço leutonat, sens streps e gambals.
- 17 item un patit canalobre de ferro que sta fichat en la paret.
- 18 item una lata nova ab ses cordes e corriolas, abtes per empaliar.
- 19 item .iii. arquibanchs de fusta d'alber cascun de dues cases.

20. Formen aquest senyal uns triangols creuats.

- 20 item un banch larch vell fet a manera de banchal.
- 21 item una caxa gran nova ab .iiii. panys.
- 22 item un banch larch de fust per a seure.
- 23 item dos canters grans d'aram.
- 24 item un gran drap de Ras en que ha pintats alguns pastors qui tira entorn .iiii. canes e mige.
- 25 item un altre drap de Ras nou ab grans ymagens de diverses colors qui tira entorn sinch canes.
- 26 item sis recoldadors nous vermells, ço es .iiii. qui s'enen dos d'una part e dos d'altra part ab les armes del dit honorable miçer P. Basset, los quals son buyts.
- 27 item una vanova gran prima ab obratges nepolatans e ab figures embotides.
- 28 item un altre arch de balesta d'asser, sens abrer.
- 29 item un cobri-atzembra de drap vermell ab les armes del dit batle.
- 30 item un coxi gran plen de fluxell, ab cuberta de lin prim.
- 31 item una tayola.
- 32 item una catifa gran blancha tota pelosa, gotada ça e lla de groch, blau, vert e vermell.
- 33 item un tapit larch entorn dues canes obrat de obra morischa.
- 34 item una altra catifa gran blancha.
- 35 item dues bassines domesquinas obrades.
- 36 item una bassina de lauto comuna.
- 37 item un paner de vimens vey dins lo qual ha .iii. servidores grans de porçellanes.
- 38 item dues vergues grans de ferro, de cortines.
- 39 item dues catifes paloses blanques.
- 40 item dos matalafos de fustani blanch de sots e de sobre, plens de lana.
- 41 item sis recoldadors de drap de Ras forrats de cuyro vermell.
- 42 item dos matalafs, ab cubertas e sotanes de drap de li.
- 43 item una aquella blancha folrada en lo sobreçel.
- 44 item una catifa gran, escacada de diverses colors.
- 45 item una samarra de pell d'Aragon, del dit defunt.
- 46 item unes capsanes ab xapes daurades e una brida e unes regnas tot de pocha valor.
- 47 item dos ventayls de palma, la un gran l'altre poch.
- 48 item .ii. lanses largues que son en lo repla de la escala.
- 49 item .ii. abeuradors de vidre, de papagay.

VI. — *En lo porxo dalt*

- I Primo atrobam en lo porxo un lit de .iiii. posts e .ii. petges de fust.
- 2 item un banch larch de fust.
- 3 item dos capfoguers grans de ferro.
- 4 item un matalaf tot blanch, olda.
- 5 item un altre matalaf ab cuberta e sotana de canyem blau, de pocha valor.
- 6 item dues tovalles noves totes blanques que son sutzes.
- 7 item dos parells de lansolls de canamaç, de tres telas, sutils.
- 8 item una tela de drap de canamaç, sutze.
- 9 item una estora de peus dolenta.
- 10 item dues altras estoras de peus, sutils.
- 11 item un oro per tiner gra.

VII. — *En la cambra pres lo porxo, la qual es cuberta de taulada*

- I Primo atrobam en la dita cambra sis pavesos grans tots vermells.
- 2 item .iiii. sellas de mula, entre avols e bones, sens guamballs.
- 3 item un cossi gran de terra enserpellat dins lo qual eren les coses següents, ço es: .cxxxiii. scudellas de terra de Malicha.
- 4 item .xviii. talladors sive platers de Malicha.
- 5 item .v. greals de terra.
- 6 item un librell gran de terra.

- 7 item una gabia de papagay.
- 8 item .iii. gabies de ferro sutills.
- 9 item .iii. gabias de fust e de vergua, sutills.
- 10 item dos sercolls grans de ferro los quals serviren en un bany de fusta lo qual es tot desmerxat.
- 11 item .xxi. dolgua de fust ab son sol, fahent per lo dit bany.
- 12 item unes beasses de cuyr grans.
- 13 item una xavegua de cordes de canyem.
- 14 item un paner gran de vergua.
- 15 item un canalobre de fust, de sala.
- 16 item una brandonera de fust.
- 17 item dos arnesos de ferro de cama e de cuxa.
- 18 item .iii. parels de avant-brassos.
- 19 item una pessa de ferro, sens lagosta.
- 20 item .iii. parells de marruquins de ferro.
- 21 item .iii. parells de manyopas.
- 22 item un bassinet agut ab careta.
- 23 item dos cabassos de ferro sutills.
tot lo demont dit arnes sta penjat en una post.
- 24 item un sach de borres dolent dins lo qual ha algunes scriptures.
- 25 item un cofi de panses buyt.
- 26 item un bressoll de fust.
- 27 item .i. tenidor de baçi per levar lo cap.
- 28 item una olla de mel.
- 29 item un canter gran hon ha una pocha de mel.
- 30 item un barrall de vidre qui ten entorn dos quarters.
- 31 item una gerra patita.
- 32 item .i. gran troç de vela de nau, tota squinsada.
- 33 item una concha gran sens peus.
- 34 item .i. cove larch, decanyes.
- 35 item dues sistellas grans de veremar.

VIII. — *En lo porxo sobre carrera*

- 1 Primo atrobam en lo porxo sobre carrera, ço es: un cubertor de lit, de cuyr vert scur.
- 2 item un gran stog de canyem negre tot pintat de brots verts, en lo qual ha .xiii. cases.
- 3 item un almafleix cubert de feltre ab les cantoneres de cuyr blanch ab botons als caps.
- 4 item una catifa gran blancha e vermella.
- 5 item una altra catifa sutill e squinsada.
- 6 item una brondonera de cuyr, abte a tenir brondons.
- 7 item una cadira de ferro cuberta de drap vermell.
- 8 item un sint sens maneta.
- 9 item una sarria dins la qual son les coses següents:
- 10 primo un caldaro ab son cubertor, nou.
- 11 item una pahella gran, nova.
- 12 item dues lossas de ferro.
- 13 item dues bramadores de ferro.
- 14 item un ast de ferro.
- 15 item dos lumaners de ferro ab ses cullas tots nous e estanyats.
- 16 item dos sitis de canyem blau, la un gran l altre patit.
- 17 item unes cuyrasses cubertas de fustani blanch, ab launes de banya.
- 18 item una gabia de vergua de ferro pintada e obrada ab or, ab una tela de canyem negre.
- 19 item un drap de peus negre ab alguns brots, tot squinsat.
- 20 item un drap de Ras ab algunes ymagens e brots, fort sutill e squinsat.
- 21 item una taula veyla ab sos petges dolenta.
- 22 item .iii. males de cuyr sutills.
- 23 item una caixa de fust ab .viii. retxas de ferro abta a tenir conills.

- 24 item una flassada blanca sotill.
- 25 item un troç de vela de nau tot squinsat.
- 26 item un canter negre dins lo qual ha sal.

IX. — *En la cambra pres lo porxo sobre carrera*

- 1 Primo atrobam en la dita cambra .i. lit de posts hon ha .vi. posts e dos petxes, ab una marfegua esquinsada plena de palles.
- 2 item un matalaf ab cuberta e sotana de canyem blanch.
- 3 item un trevesser ab listas blaves ple de ploma.
- 4 item .iii. pessas de cortines negres ab brots ab sobreçell sembrat de brots ab .iii. letres daurades ab sos tovellons e bastiment de fusta, sotills.
- 5 item un parell de cofrens de pey negres sembrats de brots, buyts.
- 6 item un altre parell de cofrens semblants dels prop dits, tots buyts.
- 7 item dues spases de ferro e .ii. broquers de ferro abtes a jugar de grima.
- 8 item .i. canter de terra negre.
- 9 item .i. gran ast de ferro, ab tom.
- 10 item .i. gorniment de ferro, de galleda.
- 11 item .iii. canalobres grans de ferro corradissos.
- 12 item una bassina de lauto, sutill.

X. — *En la cambra de les slaves*

- 1 Primo atrobam en la dita cambra un lit ab posts e petges de fust e marfagua, tot sutill, de pocha valor.
- 2 item un matalaf de canamaç, squinsat.
- 3 item un treveser plen de ploma, fort dolent.
- 4 item un parell de lansols de canyem, de .iii. telas.
- 5 item una flassada blanca ab listes blaves e verdes als caps, nova.
- 6 item una altra flassada blanca sutill ab listas blaves e vermellas als caps.
- 7 item una altra flassada listada, sutill.
- 8 item un restell de leuto, abte a pentinar li.
- 9 item dos cabassos patits ab rajoles de Valencia pintades.
- 10 item .i. coxi plen de ploma, sutill.

XI. — *En l'altra cambra de la profembra*

- 1 item un lit encaxat, sutill, ab palles.
- 2 item un matalaf sutill.
- 3 item .i. sach ab ploma.
- 4 item .i. parell de lansols de canyem de .iii. telas.
- 5 item una vanova esquinsada e sutill.
- 6 item un sach.
- 7 item una flassada listada de listes blanques e negres.

XII. — *En la recambra de la cambra maior de l'ort qui ix pres la cuyna*

- 1 Primo atrobam en la dita recambra .i. litet patit, encaxat, ab una marfagua de lana ab palles.
- 2 item un tresponti de canyem.
- 3 item una flassada barrada, sutill.
- 4 item un recoldador vell e sutill.
- 5 item dos petges d'una tauleta patits.
- 6 item una caxa de fust per tenir una olla de pixar.
- 7 item un orinal ab son calquer.

8 item .iiii. brochals de vidre.

Die jovis intitulata nona mensis marcii, anno a nativitate Domini .m.cccc.xxx. fuit processum per dictos honorabiles manumissores ad continuandum dictum inventarium prout sequitur.

XIII. — *La cambra maior sobre la carrera*

- 1 Primo atrobam en la cambra major qui es sobre la carrera, ço es: .i. lit ab .vi. posts e dos petges d'alber, ab sa marfagua francesa plena de palles.
- 2 item dos matalafs veys grans de canyem vert, ab sotana blanca.
- 3 item dos trevessers de cosseril listats de blau plens de ploma fluxelencia, la .i. dels quals es stat liurat an Johan Texera notari qui ha fet sagrament que era seu.
- 4 item .i. banchal de fusta d'alber, de dues cases, dins lo qual atrobam les robes següents, ço es: en la una casa unes retrangues e .i. pitral de cuyr, ab xapes daurades, ab flochadura negra a l'entorn.
- 5 item .i. drap de canamaç enguixat, vermell, hon ha pintada una dama ab dos libres.
- 6 item .v. trossos de tovellons de cortina, de tela de canyem negre, sens pintures.
- 7 item .ii. jupons de fustani negre oldans.
- 8 item un papallo de drap de li, blanch.
- 9 item .i. parell de lansols, la .i. de .v. telas e l'altre de .iii. teles.
- 10 item en l'altra casa del dit banchal havia uns filats ab botes.
- 11 item una sella de mula, sens gambals.
- 12 item atrobam dins .i. armari qui es empremtat en la paret, dins lo qual atrobam .vii. brochalls de vidre blancs e .i. pot en lo qual havia gíngebre vert, ab alguns altres pots en que havia alguns comfíts veys.
- 13 item dues setras de vidre.
- 14 item dos pots de vidre, en la un havia taperes e en l'altre mel rosat.
- 15 item .i. lebrer de coure e .i. tenidor de pedra, per tenir aygua beneyta.
- 16 item un canalobre de coure.
- 17 item una scala de fust ab .vi. scalons.
- 18 item .i. lit patit, encaxat, ab corriolas, ab .i. matalaf de canamaç.
- 19 item .vii. recoldadors de cuyro vermell rodons.
- 20 item un scabell blanch.
- 21 item una dargua pintada.
- 22 item un miral gran de barber.
- 23 item .i. banquet qui sta detras lo lit.
- 24 item una lansa ab flochadura.
- 25 item .iiii. pessas de cortines blaves ab son sobreçell e tovellons, les .iii. pessas pintades ab malles d'argent, ab son bastiment de fust cordes e poliges.
- 26 item una cadira de seure oldana a les spatlles.
- 27 item una taula de fust largua, plagadissa, ab sos petges.
- 28 item dues lates ab cordes e corriolas per empaliar la dita cambra.
- 29 item .i. tinter de cuyro ab dos talempenes.
- 30 item una capça de fust rodona ab alguns trossets de coral.
- 31 item una stora de peus.
- 32 primo atrobam .i. cofre enleunat dins lo qual atrobam les robes següents, ço es: dos parells de borsequins, uns blaus altres verts.
- 33 item .i. troç de veta negra.
- 34 item dos jupons, un blanch altre negre, oldans.
- 35 item una gramalla de molada e .i. caparo del dit drap, de poca valor.
- 36 item .i. caparo de lera negre.
- 37 item una cuberta de sella, de drap negre.
- 38 item una forradura de cota, de tafata vermell.
- 39 item alguns trossos de vayls veys e perfills de marts.
- 40 item una cortina de tafata vert.
- 41 item dos trossos de drap brodat ab cordons verts.
- 42 item un gonell de xamus.
- 43 item una pell d'albadina.

- 44 item una forradura de vays blancs.
- 45 item un pany de cota, de marts oldans.
- 46 item dos caparons de bon tint scurs.
- 47 item .i. parell de calses vermelles.
- 48 item .i. altra parell de calses negres.
- 49 item .i. colar de manto de xamallot vermell.
- 50 item .i. altre cofre enlaunat, semblant del prop dit, dins lo qual eren les robes següents, ço es: dos parells de lensols de canyem, de .iii. teles, de companya.
- 51 item altra parell de lensols semblant dels prop dits.
- 52 item .i. lensol de stopa, de .ii. telas e mige.
- 53 item dues telas e mige de lensols squinsats.
- 54 item .i. poch de li d'Alexandria qui pot esser entorn una rova, no pentinat, en que ha una gerra una verda de pentinat.
- 55 item .i. altre cofre, semblant del prop dit, dins lo qual havia les coses següents, ço es: una senalla cuberta de cuyro vermell dins la qual havia .xxxii. capdells de fill de li d'estopa.
- 56 item entorn .x. brasses de tovallolles de li, primes e noves.
- 57 item una pessa de drap de li qui ha d'ampla sinch palms e tira entorn .xviii. brasses e mige.
- 58 item mes hi ha algunes cartes publiques fahents per la dita heretat les quals dejus seran continuades.
- 59 item .i. altre cofre, semblant dels props dits, en lo qual materen moltes scriptures que havien trobades en l'estudi sobre l'ort, e sta en veritat que dins lo dit cofre foren atrobats los .iii. parells de lensols qui demont son continuats, los quals mudam en lo cofre hon trobam lo li.

XIV. — *En l'estudi sobre carrera*

- 1 Primo atrobam en l'estudi qui es sobre la carrera, un estudi de fust fet a .viii. cayres, ab una cadira en lo mig qui roda.
- 2 item .i. canelobre gran de ferro, ab sa branca de ferro, qui s te en la dita cadira.
- 3 item .v. faristols de fust.
- 4 item .iii. posts largues, per tenir libres.
- 5 item .i. banch larch de fust.
- 6 item una taula largua, plagadiça, d'alber, ab sos petges.
- 7 item atrobam un caxonet de fust, plantat en la paret, dins lo qual havia diverses scriptures.
- 8 item .i. taulell de taules plagadiç, ab son joch de taules blanques e negres e .iii. daus ab .i. stog de cuyro dins lo qual ere lo dit taulell.
- 9 item .i. altre banch larch de fust.
- 10 item dos taulells de jugar a taules.
- 11 item mes atrobam un faristolet patit de fusta de roura de Flandes ab .i. caxonet en lo mig, dins lo qual havia una bossa de cuyro vermell, dins la qual atrobam .i. libret patit, scrit en pregamins apellat *Psaltiri* ab les cartas daurades e ab .i. tenchador d'argent ab sos giradors de seda e ab una cuberta de drap de seda negra.

XV. — *En la cuyna del dit alberch*

- 1 Primo atrobam en la dita cuyna .iii. bassinas de lauto.
- 2 item .i. baçi de leuto.
- 3 item .ii. ollas grans de coura.
- 4 item una olla de coure migensera.
- 5 item una altre olla de coure patita.
- 6 item una paella gran.
- 7 item dues paellas migenseras.
- 8 item una giradora.
- 9 item una paella patita trenchada.
- 10 item una olla gran d'aram ab una cubertora.
- 11 item una caldera gran.

- 12 item una altra caldera patita.
- 13 item dos asts grans de ferro.
- 14 item .i. ast patit.
- 15 item una graxonera de ferro.
- 16 item uns ferros de cuynar, grans.
- 17 item un cap ferro.
- 18 item una destral.
- 19 item .i. bugader gran.
- 20 item una cassa gran trenchada.
- 21 item .iii. lumaners de ferro tots.
- 22 item .iii. plats, dues scudelles e .i. pitxer, tot d'estany.
- 23 item .i. plat gran d'estany, de tallar, trenchat.
- 24 item .i. morter de coure, ab sa ma.
- 25 item dos peus de ferro, de debenadores.
- 26 item .iii. morters de pedra.
- 27 item un scalfador, d'aram.
- 28 item .i. serchapou de ferro ab .iiii. ganxos.
- 29 item uns altres ferros grans de cuynar.
- 30 item .iii. talladors de fust grans per a tallar e dos patits.
- 31 item algunes ollas, scudelles e talladors de terra.
- 32 item una taula de fust, gran, ab sos petges, sutil.
- 33 item .i. banch larch.
- 34 item .i. cofre de cuyna, sutil.
- 35 item .i. altre banch larch de fust, hon sta lo bugader.

XVI. — *En la despensa*

- 1 Primo atrobam en la despensa: una pastera gran de pestar, ab son peu.
- 2 item dos sedassos.
- 3 item .ii. gerras, una gran, altra pocha, per tenir farina, en que havia entorn una quorterera e mige de farina.
- 4 item .vi. posts, entre grans e poques, per dur lo pa al forn.
- 5 item dos cobriposts fets de faxes.

XVII. — *En l'entrada de l'alberch*

- 1 Primo atrobam en l'entrada de l'alberch unes talles de fust, ab son guorniment de cordes.

XVIII. — *En la cambra dels scuders*

- 1 Primo atrobam en la dita cambra, un lit, encaxat, ab sa marfegua ab palles.
- 2 item un matalaf ab un treversser sotil, de pocha valor.
- 3 item un caval de fust, per tenir sellas.
- 4 item una afiladora de fust qui sta sobre un petge de taula.

XIX. — *En l'altra cambra qui es al peu de la scala*

- 1 Primo atrobam en la dita cambra .i. lit a .vi. posts e .ii. petges.
- 2 item una marfagua plena de palles.
- 3 item .ii. matalafs sutills.
- 4 item .i. treverser sutil.
- 5 item .i. arquibanch de .ii. cases, la .i. buyt, l'altre tenchat, hon havia roba dels scuders.
- 6 item dues flassades sutills.

- 7 item una caxa gran ab peus, antiga, dins la qual havia una flassada blanca ab listes vermelles als caps.
- 8 item .i. parell de lansols de canyem, de .iii. teles.
- 9 item un sach en lo qual ha entorn .iiii. quarteras de farina.
- 10 item un lumener tot de ferro.
- 11 item una caxa blanca tenchada, en que deyen havia roba dels scuders.

XX. — *En lo çeller de l'alberch*

- 1 Primo atrobam en lo dit seller, .iiii. botes grossas, cascuna de capassitat de .viii. somades, les .iii. son plenes de vi vermeyl sutill, e la una buyda.
- 2 item una bota de mena, plena de vin grech.
- 3 item una altra bota de mena, plena de vi verge vermell.
- 4 item .iii. botes de mena en que ha vinagre e .i. poch de remost.
- 5 item una bota de mena blanquera, buyda.
- 6 item mige bota blanquera, buyda.
- 7 item .i. cup patit, de capassitat de .x. somades ho entorn.
- 8 item .i. barral blanquer en que ha .i. poch de vi cuyt.
- 9 item mige bota de mena en que ha .i. poch de vi grech.
- 10 item altra mige bota de mena en que ha .i. poch de remost.
- 11 item .i.ambut de ferro, per mesurar oli, ab son trehador d'oli.
- 12 item un cup de fusta de roura, de capassitat de .xxx. somades.
- 13 item .i. banch de cup, nou.
- 14 item dues gerras olieres buydes.
- 15 item .i. poch de lenya.
- 16 item una scala levadissa, ab .vii. grehous.

XXI

(1) Primo atrobam en la dita heretat .i. hort sive verger, ab alberch a aquell contiguu, ab .i. portal devant lo vall obrint, ab entrades, axides, drets e pertinencias d'aquell [lo qual] lo dit honorable micer P. Beçet, quondam, mentre vivia, havia e possehia fora la ciutat de Barchinona, en lo canto del carrer apellat dels Orps e denant lo portal dels Orps de la dita ciutat, e aquell tenia etc.

- 1 item atrobam en l'entrada del dit alberch una taula plagadiça ab sos petges vella.
- 2 item .i. banch larch.
- 3 item .i. altre banch larch.
- 4 item una altra taula plagadiça ab sos petges.
- 5 item una cadira plagadiça.
- 6 item dues tasses de vidre.

XXII. — *En la cambra baix*

- 1 item atrobam en la cambra baxa .v. posts de lit ab sos petges e una marfegua plena de palles.
- 2 item .i. banchal denant lit, sens cases, vey.
- 3 item .i. cavech patit.
- 4 item una picassa de ferro.
- 5 item una lansa curta.
- 6 item .i. taulell de taules.
- 7 item entorn .iii. dotzenes de fulla de solsona.
- 8 item .i. xorrach d'empaltar.
- 9 item .i. martell de ferro.

(1) El copista ha saltat el tros preliminar d'aquesta nova secció que segueix.

- 10 item una podadora patita.
- 11 item algun ferrament vey.
- 12 item una lanterna patita ab banya.
- 13 item .i. foguer de juheu, de ferro.
- 14 item .i. pom ab cano de oura foradat, minut.
- 15 item .i. forrollat ab .i. pany.
- 16 item dos ventayls de palma, .i. gran, altre poch.
- 17 item una porta de fust nova.

XXIII. — *En lo menjador*

- 1 Primo atrobam en lo menjador .i. banch larch vey.
- 2 item .xxiii. fulles sive posts de melis.

XXIV. — *En la cambra*

- 1 Primo atrobam en la cambra sis posts de lit, dos petges e una marfagua plena de palles.
- 2 item un banch patit.
- 3 item .v. posts de fusta vella.

XXV. — *En la cuyna*

- 1 Primo un banch larch de fust.
- 2 item un arquebanch trenchat.
- 3 item dos rems grans.
- 4 item un coster larch de melis.
- 5 item algunes biguotas velles.
- 6 item entorn .i. feix de canyes.
- 7 item entorn una somada de serments.
- 8 item algunes teulas.
- 9 item una scala levadiça de .viii. grahons.
- 10 item una altra scala sutil
- 11 item un banquet patit.
- 12 item entorn .viii. bigotes velles e negres qui eren defora la porta de l ort.

XXVI

Die veneris, .vii. aprilis, anno a nativitate Domini .mccccxxx., fuit processum per dictos honorabiles manumissores ad inventariandum instrumenta tangencia dictam hereditatem.

- 1 Primo atrobam una carta publicha continent en acabament com los honorables deputats de Cathalunya veneren a la honorable madona Sibilia, muller den Berenguer Basset, quondam, mare del dit defunt, .m. solidos censals, per preu de .dccc. lliures; la qual carta fou feta en Barchinona a .xviii. de juny de l any .m.ccccxxii. e closa per lo discret en Johan Texera, notari.
- 2 item mes atrobam la apocha del dit preu feta en poder del dit notari, los props dits die e any.
- 3 item mes atrobam un translat autentich del poder dels dits honorables deputats, fayent per la dita venda.
- 4 item mes atrobam una altra carta publicha, feta a .xxvii. de juny de l any .mccccxxii. e closa per lo dit Johan Texera, notari, ab la qual se mostra que los dits deputats veneren a la dita madona Sibilia, muller del dit Berenguer Basset, .dccl. solidos barchinonesos de censal mort, per preu de .dc. lliures.
- 5 item mes atrobam .i. translat autentich del sindicat o poder dels dits honorables deputats, fahents per la dita venda.
- 6 item mes atrobam la apocha del dit preu, closa per lo dit notari, los prop dits die e any.
- 7 item mes atrobam una altra carta publicha, feta en Barchinona a .xxvi. de abril de l any mil .cccciiii. e closa per lo discret en Bertran Splugues, notari de Barchinona, continent en acabament com en P. Franquesa prevera, rector e administrador del spital den Servello, en altra

manera apellat de Bones Valls, vene al honrat en Berenguer Massanet, mercader, ciutada de Barchinona, .ccc.lxxxviii. solidos .xi. diners de censal mort, per preu de .vii. sous, pagadors cascun any lo dit .xxvi. die d abril.

- 8 item atrobam la apocha del preu del dit censal closa per lo dit notari, los prop dits die e any.
- 9 item mes atrobam .x. cartes publiques, fahents per raho de la dita venda.
- 10 item mes atrobam una altra carta publica, feta en Barchinona a .xxviii. del mes d abril de l any .mcccciiii., e closa per lo discret en P. Brines, notari de Barchinona, continent en acabament que en P. Franquesa prevere, rector e administrador del dit spital den Cervello, vene al honrat en Johan de Sent Ilari, prevere, beneficiat en la seu de Barchinona, comprant axi com a laycha persona .cxi. solidos .i. diner de censal mort, pagadors cascun any lo dit .xxviii. die d abril, per preu de .c. lliures barchinoneses.
- 11 item atrobam la apocha del dit preu e closa per lo prop dit notari.
- 12 item mes atrobam una altre carta publicha, feta en Barchinona a .xiiii. de febrer de l any .mccccvii. e closa per lo discret en Johan de Fontcuberta, notari de Barchinona, continent en acabament com la dona na Avinent, mare del dit Johan de Sent Ilari, havent cessio del dit censal, vene aquell al honorable en Berenguer Massanet.
- 13 item mes hi es la apocha fahent per la dita venda.
- 14 item mes atrobam una altra carta publicha, feta en Barchinona a .v. del mes d agost del any de nostre senyor, mil ccclxxxv. e closa per lo discret en Johan de Fontcuberta, notari de Barchinona, continent en acabament com lo discret en Francesch Pallares, prevere, administrador del spital den Çervello, alias de Bones Valls, ab d altres, veneren al discret n Anthoni Gensana, prevere, comprant axi com a layca privada persona, .dlxxi. solidos .v. diners barchinonesos de censal mort cascun any, pagadors a sinch d agost, per preu de .viii. solidos.
- 15 item hi atrobam la apocha del dit preu, closa per lo dit notari.
- 16 item mes atrobam una altra carta publicha, feta en Barchinona a .xxx. de deembre del any .mccccvi. e closa per lo discret en Bernat Splugues, notari de Barchinona, continent en acabament com lo discret en P. Pellicer, notari de Barchinona, vene al honorable en Berenguer Massanet tot aquell censal mort de pensio anual de .cccxi. sous e un diner, los quals prenia cascun any sobre l espital de Çervello, avellants d aquells .dlxxi. sous e .v. diners censals, los quals lo dit spital feya cascun any an Anthoni Gensana, per preu de sinch milia sis sents solidos barchinonesos.
- 17 item mes atrobam la apocha del preu del dit çensal.
- 18 item mes atrobam una altra carta publicha, feta en Barchinona a .ii. de janer del any .mcccciiii. e closa per lo discret en Gabriel Canyelles, notari de Barchinona, continent en acabament com lo dit P. Pellicer vene al dit honrat en Berenguer Massanet .viii. lliures .xi. solidos e .iiii. diners de censal mort, avellants d aquellas .xxviii. lliures .xi. sous e .iiii. diners, los quals lo dit Anthoni Gensana prenia cascun any sobre lo dit spital de Servello, per preu de çent e deu lliures .xviii. solidos e .viii. diners.
- 19 item hi es la apocha del dit preu, closa per lo dit notari.
- 20 item mes atrobam una altra carta publicha, feta en Barchinona a .xxviii. del mes d agost del any .m.ccccxv. e closa per lo discret en P. Pellicer, notari, la qual conte en acabament com lo dit en Berenguer Massanet, mercader, vene tots los dessus dits censals qui son de pensio cascun any entre tots .dccccxxxiiii. sous .v. diners barchinonesos, per preu de .xvii. solidos, a la dona na Sibilia, muller den Berenguer Basset, quondam, mare del dit honorable micer P. Beçet, quondam.
- 21 item atrobam la apocha del dit preu e closa per lo prop dit notari.
- 22 item mes atrobam una altra carta publicha, feta en Barchinona a .xx. dies del mes de mag del any .mccccvii. e closa per en Jacme Juglar, notari, continent en acabament com en Guerau Julia, pellicer de Barchinona, vene a la dona na Sibilia, muller den Berenguer Basset, quondam, una peça de terra vinya plantada, la qual es en lo territori de Barchinona, en lo loch apellat dejus lo Puig Bernat, en altra manera Despla, per preu de .lxxxv. lliures.
- 23 item mes atrobam la apocha del dit preu e mes la possessio de la dita compra, closes per lo dit notari.
- 24 item mes atrobam .xii. cartes publiques fayents per raho de la dita compra.
- 25 item mes atrobam una altra carta publicha, feta en Barchinona a .xx. de setembre del any .mccccvii. e closa per lo discret en P. Maymor, notari, quondam, de Barchinona, continent com en Marti Guayto, leurador, vene al dit defunt una peça de terra vinya plantada la qual

- es en lo territori de Barchinona, en lo loch apellat Pug Bernat, per preu de .lx. lliures barchinoneses.
- 26 item hi es la apocha del dit preu.
  - 27 item una altra carta vella fayent per la dita compra.
  - 28 item mes atrobam una altra carta publica, feta en Barchinona, a .xvii. de març del any .mccccv. e closa per lo discret en Matheu Ermengol, notari publich de Barchinona, continent en acabament com la dona na Angelina, muller del discret en Johan Eximinis, notari de Barchinona, axi com hereva den P. Rupit, quondam, spaser, pare seu, vene a la dita dona Sibilina, muller del dit Berenguer Besset, quondam, primo tot aquell censal de dos morabatins bons e alfonsins, los quals lo dit pare seu prenia cascun any sobre unes cases, les quals la dona na Jacmeta, muller den P. Adam, de la cuyna del senyor rey, ha e posseeix en la ciutat de Barchinona, en lo carrer apellat den Hotger, pagadors la meytat en la festa de nadal e l'altra meytat en la festa de sent Johan de Juny.
  - 29 item tot aquell censal de .vii. morabatins, bons alfonsins, los quals lo dit P. Rupit, quondam, pare seu, prenia cascun any sobre unes cases qui son den Domingo Ferrer, aventurer, en lo dit carrer den Hotger, pagadors en los dits termens.
  - 30 item tot aquell altre censal de set morabatins, bons, alfonsins, los quals en Bertran Mestre, aventurer, feya cascun any al dit P. Rupit, en los dits termens, per raho d unes cases les quals ha en lo dit carrer den Hotger, los quals morabatins foren venuts, per preu de .lxxxx. lliures .xiii. solidos .iiii. diners, los quals morabatins son sots senyoria e alou del monestir dels Prehcadors de Barchinona, a cenç de .iiii. morabatins .vi. solidos cascun any, pagadors en la festa de sent P. sent Feliu.
  - 31 item mes atrobam la apocha e possessio del dit preu.
  - 32 item mes atrobam .xiii. cartes publiques fahents per raho de la dita venda.
  - 33 item mes atrobam una altra carta publica, feta en Barchinona a .ii. d abril del any de nostre senyor .mccccxvii. e closa per en P. Maymor, notari publich de Barchinona, continent en acabament com en Montserrat Morato, cambiador, e Agnes, muller del discret en P. Basant, quondam, scriva del senyor rey, procurador den Bernat Gassull, notari, e la dona na Aldonça, muller d aquell, la qual Aldonça fou hereva del dit P. Basant, quondam, en los dits noms, veneren al honorable misser P. Beçet, quondam, tot aquell censal mort de pensio annual de .ccc. solidos, lo qual per reduccio d aquen feta es tornat a pensio de .ccl. solidos de censal mort, lo qual lo dit P. Basant prenia cascun any a .xvi. d octubre sobre lo regne de Mallorques, per preu de .ccxxv. lliures barchinoneses.
  - 34 item mes atrobam la apocha del preu del dit censal.
  - 35 item mes atrobam .x. cartes publiques fahents per raho de la dita venda.
  - 36 item mes atrobam moltes cartas publiques, vellas, fahents per la compra de l'alberch major del carrer dels Mercaders, lo qual lo honorable miçer P. Besset, quondam, havia en lo dit carrer, en les quals havia moltes cartes de reemença de censals, fetas per lo dit honorable micer B. Besset, per raho del dit alberch e aximateix apochas ab cessions *ad tuendum* les coses per lo dit honorable miçer P. comprades.
  - 37 item mes atrobam .viii. cartes de difnicions, fetas al dit honorable micer P. Besset, batle general, per lo mestre racional del senyor rey, per raho de son ofici, les dues derrereres de les quals foren fetas a .viii. de maig del any .mccccxxviii.
  - 38 item mes atrobam una altra carta publica continent en acabament com lo sindich de la universitat de la ciutat de Barchinona vene e per titol de venda atorga al honorable micer P. Beçet, doctor en leys, ciutada de Barchinona, e als seus, mil solidos censals de censal mort cascun any, pagadors a sinch d agost, per preu de vint milia solidos a raho de .xx. solidos per mil, segons que aquestes coses e altres en la dita carta pus larguament son contengudes, la qual fou feta en Barchinona a .iiii. d agost de l any de nostre senyor .mccccxxviii. e closa per lo discret en Jacme Nadal, notari publich, per autoritat reyal per tota la terra e senyoria del senyor rey.
  - 39 item mes atrobam la apocha del dit preu, fermada per lo dit sindich e closa per lo prop dit notari los dits die e any.
  - 40 item mes atrobam un translat autentic fet del poder del dit sindichata a obs de la prop dita venda.

XXVII

Postea vero die jovis, intitulata .xviii. julii anno a nativitate Domini .mccccxxx., bona infra-scripta que sunt de hereditate et bonis qui fuerunt dicti honorabilis P. Besseti, quondam, et que sunt de illis bonis quos dictus honorabilis Petrus Beçet, quondam, tempore sue mortis, habebat et possidebat in civitate Derturse et qui fuerant per honorabilem Manuelem Icard, quondam, militem, ut procuratorem honorabilis domine Agnetis, uxoris dicti honorabilis Petri Besseti, quondam, ut patrem et legitimum administratorem Petri Icard filii sui nepotisque sui sive net et heredis universalis in certa parte dicti honorabilis P. Besset, quondam, et eciam ut manumissorem una et in solidum, cum aliis, testamenti seu ultime voluntatis eiusdem P. Beçet quondam (et eciam ut manumissorem una et in solidum cum aliis testamenti seu ultime voluntatis eiusdem P. Beçet quondam) inventariata habitaque et recepta et inde aportata ad locum seu Turrim den Barra ut constat inventario recepto per discretum Jacobum Nathalis, autoritate regia notarium publicum per totam terram et dominacionem illustrissimi domini regis videliset die lune .vi. mensis marcii proximi preteriti anno jamdicto, fuerunt postea de ordinacione et mandato dicti honorabilis Manuelis Icardi et eciam honorabilis domine Eufrasine eius uxoris, defunctorum, missa et seu apportata ad hanc civitatem Barchinone, per discretos Jacobum Mynyolam, presbiterum, in sede Terrachone beneficiatum, tutorem testamentarium datum et assignatum per dictum honorabilem Manuelem Icard, militem, quondam, dicto Petro Icard, pupillo filio suo, absentem et per Jacobum Natalis, notarium, tutorem testamentarium per dictam dominam Eufrasinam, dicto Petro Icard filio et heredi suo datum et assignatum et per honorabilem vicarium Villefranche Penitentis confirmatum et eciam ut procuratorem et actorem per dictum Jacobum Mynyola tutorem ad hec specialiter constitutum, presentem, et eciam de voluntate et consensu dicte honorabilis domine Agnetis, uxoris dicti honorabilis P. Beçeti, quondam, et dictorum honorabilis Francisci Bertrandi elemosinarii, P. de Torrentis et Johannis Texera notarii, manumissorum una et in solidum cum aliis testamenti seu ultime voluntatis eiusdem honorabilis P. Beçeti, quondam, continuata seu scripta posita et contenta in presente inventario comendataque et realiter tradita dicto honorabili Petro de Torrentis tenenda per ipsum et regenda, vice et nomine dicti pupilli heredis in parte predicti P. et dicte domine Agnetis atque dictorum manumissorum et manumissorie dicti quondam honorabilis P. Beceti, quondam, distribuenda una cum aliis bonis dicte hereditatis juxta voluntatem et dispositionem dicti defuncti.

Que quidem bona sunt que per ordinem subsequuntur:

- 1 Primerament atrobam un cofre ab cubertas de cuyro intitulat .vii. dins lo qual son les robes següents; ço es:
- 2 dos parells de lensols de .iii. teles de li ample, nous.
- 3 item un papallonet de tafata vert, usat.
- 4 item una gran samarra de pell blanca, nova.
- 5 item .iii. canalobres de lauto morischs per tenir candeles de çera qui entren uns dins altres.
- 6 item dos canalobrets patits de leuto per tenir candeles de seu.
- 7 item una cota de drap de lana negra ab les manegues justes folrada de pell negra, bona e sufficient.
- 8 item un plech de tovellons prims de obra de Flandes, per a mans.
- 9 item .iii. jupons de fustani blanch ab colars e punyets de vellutat negra, la un nou e los dos usats.
- 10 item .i. cosset de drap de blanquet, usat.
- 11 item .i. parell de miges calses blanques.
- 12 item altre parell de miges calses usades.
- 13 item dues bragues de drap de lana, les unes vermelles e les altres negres usades.
- 14 item un caparo de molada ab una gremalla del dit drap.
- 15 item un lensolet de companya, de canem, de .iii. teles.
- 16 item dues tovalles de taula blanques.
- 17 item una tovellolla usada, prima.
- 18 item dos tovellons usats.
- 19 item .iii. tovellonets patits de obra francesa.
- 20 item dos parells de tapins, los uns nous e los altres usats.
- 21 item un parell de sebates vellas ab caps e sivelles d argent daurats.
- 22 item .i. sach de canyem, per tenir diners.
- 23 item un altre cofre de cuyro negra, semblant del prop dit, intitulat .viii. dins lo qual eren les coses següents:

- 24 primo una cota de drap seti negre ras, forrada de marts gibellins sicilians, nova.
- 25 item una altra cota de drap de vellut negre patita, forrada de marts usats.
- 26 item un barret de agulla tint de grana, per tenir de nits.
- 27 item .i. caparo de drap de lana blau ab alguna mescla de pichs vermells.
- 28 item .i. caparo de drap de grana.
- 29 item .i. cota de drap de lana de bristo burell folrada de marts usats.
- 30 item un parell de calses de drap de lana negres, noves.
- 31 item un altre parell de calses de grana usades.
- 32 item .i. caparo de drap burell de mostivaller.
- 33 item una cota de drap blau ab alguns pichs vermells folrada de marts usats, de poca valor.
- 34 item .i. barret e .i. capell de bevra.
- 35 item un papafigo de drap de lana burell.
- 36 item una cota de drap de lana vert scur folrada de pell negre.
- 37 item una clotxa e caparo de drap de bristo burell, folrat de xamallot vermell.
- 38 item .i. lensol de canyem de .iii. telas hon stan embolicades les dites robes.
- 39 item un altre cofre de fust cubert de friso burell squinsat intitulat .viii. en lo qual son los libres següents:
- 40 primo .i. altre libre apellat *Odofre* scrit en pregamins, ab posts de fust cubert de pell vermella.
- 41 item un altre libre apellat *Asso* scrit en pregamins cubert de posts ab cuyro vert.
- 42 item un altre libre intitulat *Jacme de Bellvis* scrit en pregamins cubert ab posts e pell vermella.
- 43 item .i. altre libre apellat *Etiques* scrit en pregamins, ab posts de poca valor.
- 44 item .i. altre libre apellat *Scriptum santi Thome super libro Etichorum* scrit en pregamins, ab posts, cubert de pell verda.
- 45 item .i. altre libre apellat *Secundus Novelle* scrit en paper, ab cubertas engrutades de pell vermella.
- 46 item .i. altre libre apellat *Encarra sobre les Clementines* scrit en paper, ab cubertas de posts.
- 47 item .i. altre libre mal galipat, scrit en pregamins, en que son los *Costums e privilegis de Leyda* e los *Usatjes de Cathalunya* e altres coses antigues, ab cubertas de pell engrutades e squinsades.
- 48 item una correga vella de cuyro, per dur sobre jupo.
- 49 item un altre libre scrit en paper, ab cubertes de pregamin, intitulat *Baldo super primo Digesti Veteris* en que ha en la cuberta pintat .i. cap.
- 50 item .i. altre cofre blanch enleunat de ferro intitulat .v. dins lo qual havia los libres següents:
- 51 primo .i. libre intitulat *Spicha Juris* scrit en pregamins cubert de posts ab pell vermella.
- 52 item un altre libre intitulat *Nicolau de scilicet (!)* scrit en paper, ab cuberta de pregami.
- 53 item .i. altre libre intitulat *Secunda pars reportorii Butrii* scrit en paper cubert de posts.
- 54 item .i. altre libre intitulat *Butri super quarto et quinto Decretalium* scrit en paper, ab posts de fust.
- 55 item un altre libre intitulat *Volumen Constitucionum* scrit en pregamins, ab post de fust cubert de pell blanca.
- 56 item un parell de sabates velles ab dues soles.
- 57 item un altre libre intitulat *Baldo sobre los feus* scrit en paper, cubert de posts.
- 58 item un altre cofre blanch, ferrat de launa de ferro, intitulat .vi. dins lo qual eren los libres següents:
- 59 primo .i. libre intitulat *Xinus* scrit en pregamins cubert de posts ab pell verda.
- 60 item .i. altre libre intitulat *Bartulus prime partis Inforciati* scrit en paper, cubert de posts ab pell negre.
- 61 item .i. altre libre apellat *Rosari* scrit en pregamins cubert de posts ab pell vermella.
- 62 item .i. altre libre intitulat *Bartol prime partis Digesti Veteris* scrit en pregamins cubert de posts ab cuyro vermell.
- 63 item .i. altre libre intitulat *Primus Novelle* scrit en paper, ab cubertas engrutades ab pell vermella.
- 64 item .i. altre libre intitulat *Digesta Nova* scrit en pregamins cubert de posts ab cuyro vert.
- 65 item .iiii. camises .iii. bragues .ii. tovellolles de cap, de drap de li prim, foren meses en lo cofre de cuyro apellat .vii.
- 66 item un altre cofre negre, enlaunat, intitulat primer, dins lo qual son los libres següents:

40. Autor d'uns comentaris al còdi, digesta, inforçada etc., confrontis ab III, 48. — 41. Azo. — 42. Autor de diverses obres juridiques. TORRES AMAT el posa en el seu *Diccionario*; SAVIGNY: *Geschichte des Röm. Rechts* 2, V, 356 ss., diu que nasqué a Bolonia; vegis també SCHULTE, op. cit. II, 233. — 43. Abans hem trobat ja un manuscrit ab el mateix titol (III, 26); lo més probable es que un sigui de Sant Tomàs y l'altre d'Aristòtil. — 45. De Joan Andreu. — 46. Pere Ancarà. — 47. Guillem Botet. — 51. Segons l'inventari de la llibreria de Benet XIII (ms. de la biblioteca de l'Institut) es d'Antoni de Butrio. — 59. Cinus. — 61. Es l'*Apparatus ad Decretum*, dit també *Rosarium*, de Guiu de Baysio. — 63. De Joan Andreu, lo mateix que el número 67.

- 67 primo .i. libre intitulat *Tercius, quartus et quintus Novelle* scrit en paper [cubert] de posts ab pell verda squinsada.
- 68 item .i. altre libre apellat *Barthol sobre lo Codi* scrit en paper, cubert de posts.
- 69 item .i. altre libre intitulat *Clementines* scrit en pregamins cubert de posts ab pell verda squinsada.
- 70 item .i. altre libre intitulat *Oldrach* scrit en paper, ab posts cubertas de pell verda e vermella.
- 71 item .i. altre libre intitulat *Speculador* scrit en pregamins, ab cubertes de post ab pell verda.
- 72 item un altre libre intitulat *Imola de la primera part de la Digesta Nova* scrit en paper, cubert de posts.
- 73 item un altre cofre negre, enlaunat, [intitulat] segon, dins lo qual eren los libres següents:
- 74 primo un libre intitulat *Addicions de Johan Andreu sobre l'especulador* scrit en pregamins, ab cuberta de pell blava engrutades, rosegades de rates.
- 75 item .i. altre libre intitulat *Lectura septem librorum Codicis* scrit en pregamins, ab cubertas de post ab pell vermella.
- 76 item un altre libre intitulat *Sabarellis* scrit en paper, ab cubertas de pregamins.
- 77 item un altre libre intitulat *Barthol sobre la segona part de la Digesta Vella* scrit en paper, ab cubertas de pell blanca engrutades.
- 78 item dos parells de sabates ab caps e sivellas d'argent daurades, fal hi .i. cap.
- 79 item un altre cofre negre, enlaunat, intitulat terç dins lo qual eren los libres següents:
- 80 primo un libre intitulat *Decret* scrit en preguamins cubert de posts ab pell [b]lava.
- 81 item un altre libre intitulat *Prima pars Reportorii Butrii* scrit en paper, ab cubertas de posts.
- 82 item un altre libre intitulat *Barthol sobre la Inforçada* scrit en paper, cubert de posts ab pell negra.
- 83 item .i. altre libret apellat *.C.* scrit en preguamins, cubert de pots ab pell verda ab cuberta blanca.
- 84 item un altre cofre negre, enlaunat de ferro, intitulat quart, dins lo qual eren los libres següents:
- 85 primo un libre intitulat *Barthol de la Digesta Nova* scrit en paper e preguamins ab posts cubert de pell blanca.
- 86 item un altre libre intitulat *Disputacions de Johan Caldari* scrit en paper, ab cuberta de pell vermella engrutada.
- 87 item un altre libre intitulat *Imola de la segona part de la Digesta Nova* scrit en paper, cubert de posts.
- 88 item una altre libre intitulat *Catholichon* scrit en pregamins, ab letra tirada, cubert de posts ab pell vermeylla.
- 89 item un stog de barber en que ha dos rahors, una pinte, unes tesores he .i. mirall.
- 90 item un altre cofre de fust cubert de friso burell squinsat, intitulat .x. dins lo qual son los libres següents:
- 91 primo un libre apellat *Inforçada* scrit en preguamins cubert de posts ab pell negra.
- 92 item un altre libre apellat *Sextus Decretalium* scrit en pregamins, ab posts cubertes de pell blanca.
- 93 item un altre libre intitulat *Novella super sexto Decretalium* scrit en pregamins, cuberts de posts ab pell verda.
- 94 item un altre libre intitulat *Ignoscent* scrit en pregamins, ab posts cubertas de pell blanca.
- 95 item una correja de cuyro negre ampla, ab platons de açer, ab una dagua ab sa beyna de cuyro, ab un ganivet.
- 96 item una spasa ab sa beyna ab pom plan de lentia e crohera daurats e ab sivella e cap e sis platons redons e guaspa d'argent, tot daurat.
- 97 item uns guants de cabrit usats.
- 98 item una algavera de cuyro pintat dins lo qual ha un mandill de drap de li ab vores vermelles.
- 99 item .xviii. grans de paternostres de coral vermells, ab lur cordo, qui pesen .iiii. unças de march de Tortosa.
- 100 item una correia ab parxe de seda ab cap e sivella d'argent daurat e ab letres en que s'lig *Ave Maria gracia plena dominus tecum benedicta tu* e ab .iiii. platons, tot d'argent daurat, qui pesa ab lo parxa .v. onzes de pes de Tortosa.
- 101 item un *Psaltiri* de forma migençera, scrit en pregamins, de letra francesa, cubert de posts cubert de vellutat blau ab dos tenchadors d'argent daurats.
- 102 item un altra corregeta streta, ab parxa de seda negre ab cap e sivella d'or e ab .v. platons a manera de rosetas e ab .xx. parels de lunetas enlassades en manera que dues lunetes reten un platonet, qui pesa ab lo parxe una unça e mige e mig quart a pes de Tortosa.

70. *Oldradus de Ponte sive de Laude*: vegis SAVIGNY op. cit., VI, 57 rs. — 71. De Guillem Duran. — 74. *Additiones ad Durantis speculum*. — 76. Francesch de Zabarellis; vegis Schulte, op. cit. II, 283. — 83. Codi. — 88. Joan Balbi. — 93. Joan Andreu. — 94. Inocenci IV: *Apparatus*.

- 103 item .xxx. grans de paternostres de coral en .i. cordonet qui pesen una onça a pes de Tortosa.
- 104 item uns beynots patits ab lurs tasoires e ganivet e son cinter.
- 105 item una argentera de cuyro qui s tanca ab una cadena e clau, dins la qual es l'argent qui s segueix:
- 106 primo dos bassins sive bassines grans d'argent daurades dins e esmaltades ab senyal de Beçet qui pesen entre ab dos (dos)marchs e sinch unses e un quart.
- 107 item .iii. plats e .iii. scudelles d'argent, grans, daurats, qui pesen .viii.º marches.
- 108 item .viii. plats d'argent blanch qui pesen .viii.º marches e .i. quart.
- 109 item .viii. scudelles, ço es .iiii. ab orelles e .iiii. grealenques, d'argent blanch qui pesen .viii. marches e .iii. unçes.
- 110 item .vii. greals d'argent blancs qui pesen .iii. marches e mig menys .i. quart.
- 111 item .iiii. tassas redones blanques, d'argent, qui pesen .v. marches menys mige onça.
- 112 item dues copes d'argent daurades, cascuna ab peu, la una cobertorada e l'altra sens cubertor qui pesen .iiii. marches e mige onça.
- 113 item dues setras d'argent, en la una ha dos sercolls daurats, qui pesen .iii. marches e mig.
- 114 item .iiii. culleras d'argent qui pesen .iiii. unses menys un quart.
- 115 item un gran plat d'argent blanch, per tallar, qui pesa .vii. marches e mige onça.
- 116 item una clotxa de drap burell nova.
- 117 item dos cobre-etzembles de drap vermell de lana, ab les armes de Baçet sobre posades d'altra drap de diverses colors.
- 118 item un drap de peus de lana vermell de diverses colors, sutil, de brots e de flors.
- 119 item un cobri-atzembra de drap de lana ab son senyal reyal al mitg e dos senyals de Basset en cascun cap taxits.
- 120 item un drap de taulell o de paret, de drap de lana vermell ab un senyal reyal al mitg e dos senyals de Basset en cascun cap taxits.
- 121 item dos banchals de drap de lana vermells ab senyal de Basset en cascun cap taxits.
- 122 item una bosseta de vellutat brocat d'or que l dit defunt portave en lo pits, ja usada, dins la qual eren les joyes següents:
- 123 primo un reliquiari patit d'or ab .vii. perles d'ayre al entorn e en la una part es breschat e sobre la brescadura es sembrat de perles menudes e en l'altre part, qui s tanca e s obra, ha dins .iii. ymagens, ço es: lo crucifix e dues altres.
- 124 item un anell d'or ab un rubiç assats gran, de flacha color.
- 125 item un altre anell d'or ab un rubiç patit, de color assats ardent.
- 126 item .i. altre anell d'or ab pedra vermella, en que es sculpida la salutació e Nostra Dona.
- 127 item una altre anell d'argent en lo qual ha una pedra verda encercuida d'or, en que ha sculpides .iii. ymagens nues.
- 128 item un anell d'or de polso, assats gran, en lo qual ha sculpides les armes de Basset, lo qual lo dit defunt portave en la ma quant mori.
- Tot lo dessus dit argent, correges, paternostres de coral e anells d'aur, los quals eren dins la argentera de cuyr, despuys de volentat dels dits mermessors, per maior cuicio e seguretat, foren meses en lo cofre, lo qual es en la casa de l'honrat en P. Torrent, un dels dits mermessors, en lo qual ere l'altre argent e tots los diners e altres joyes.
- 129 Apres, dimarts, a .xxvi. del mes de setembre de l'any de nostre senyor .mccccxxx. per lo discret en Jacme Nadal, notari, axi com a tudor maternal dels fills de l'honorable mossen Manuel Icard, quondam, cavalier, fou restituit als honorables mermessors del honorable micer P. Beçet, quondam, doctor en leys e ciutada de Barchinona, un libre gran scrit en pregamins cubert de pell vermella en lo qual son scritis *les obres de Senecha*, lo qual libre ere continuat en l'inventari fet a Tortosa dels bens del dit micer P. quondam.

XXVIII

Postmodum autem die mercurii, intitulata .xvi. mensis aprilis anno a nativitate Domini .mccccxxxii. ad instanciam ditorum venerabilis P. de Torrente et Johannis Texera, manumissorum qui supra et per ipsos duos manumissores, cum protestacionibus assuetis, fuerunt continuata in presenti inventario, presentibus pro testibus Guillelmo Martini et Martino March, scutifero Barchinone, bona sequencia:

- 1 et primo dixerunt ipsi manumissores que atrobam .i. alberch, lo qual antigament solien esser dos estans, lo qual es en lo carrer apellat dels Mercaders, demont lo forn qui en lo dit carrer es, lo qual alberch solia esser de la dona Agnes, muller del dit defunt, lo qual alberch la dita dona Agnes dona en temps de nupcies a la dona Eufrasina, filla sua e del dit defunt, muller que fou de mossen Manuel Icart, defunts, e lo qual alberch, segons dien los dits mermessors, es prevengut per certs titols en poder del dit misser P. Baçet.
- 2 item se atropa que lo dit defunt prenia cascun any, la meytat a Santa Maria de març e l'altre meytat a sent Miquel de setembre, .xiiii. morabatins sobre un alberch qui es en lo carrer de na Canuda, lo qual poseeix lo hereu den Berenguer Font, ortola, dels quals se fa al monastir de sant Ana .i. morabati; les cartes son en poder den Matheu Ermengol, quondam, notari de Barchinona; e foren venuts en l'any .mccccv.
- 3 item mes avant atrobam que lo dit defunt havia e possehia un ort, lo qual es en .i. carrero qui no passa, en lo carrer sobira de sent Pere qui afronta denant lo carrer den Montjuich, lo qual lo dit defunt, temps ha passat, en sa vida, jaqui an Guillem Bertran, ab condició que pagas lo cens.
- 4 item mes atrobam .i. censal de preu de mil florins e de pensio de .xxxiiii. lliures .vii. sous .vi. [diners] lo qual censal lo senyor rey fa cascun any a .xx. de febrer a mi dit P. dez Torrent .i. dels dits mermessors e lo qual censal, axi en preu com en pensions, sta en veritat, segons confesa lo dit P. dez Torrent, que ere del dit micer P. Baçet e are de la heretat d'aquell; la carta del qual censal es en poder den Matheu Theserach, notari de Barchinona.
- 5 item confes jo dit P. dez Torrent que sta en veritat que, lo jorn que lo dit micer P. Baçet mori, staven e habitaven en mon poder de resta de comptes, les quals jo li havia a tornar, set centes noranta sinch lliures.
- 6 item sta en veritat que lo dit defunt, lo jorn que mori, prenie sobre la universitat de Mataro .xxi. lliures .xi. sous .viii. diners de censal, per preu de sinch milia noucents sinquanta solidos, jatsie les cartes del dit censal diguessen a mi dit P. dez Torrent, la qual carta es de maior quantitat, esta pero en veritat que, no contrestant la dita carta, lo dit censal axi en preu com en pensions ere del dit micer P. Baçet e apres lo dit censal es stat resemut, lo preu del qual censal es vuy en poder de mi dit P. dez Torrent qui men fas deutor en lo compte que jo tench de la mermessoria.
- 7 item mes atrobam nos dits mermessors que lo dit defunt prenia lo jorn que mori .i. censal de preu de .dcl. lliures e de pensio de .dcccxxii. sous .ii. diners, sobre lo General de Catalunya, a .viii. de janer, ab carta feta en poder den Bernat Noves, notari, a .vi. de març any mccccxxiii. les cartes del qual censal deyen a la mare del dit micer P. Baçet, de la qual lo dit micer P. fou hereu, pero sta en veritat que en apres lo dit censal es stat reemut.

Die vero mercurii .xxviii. madii, anno a nativitate Domini .mccccxlviii. supradictus honorabilis Petrus de Torrente, alter ex manumissoribus quibus supra, existens et constitutus personaliter in hospicio mei Laurentii de Colle, notarii publici Barchinone, presentibus scilicet et ad hoc vocatis pro testibus Guillelmo Magistri, mercator, et Ermando Nigri, causidico, civibus Barchinone, peccit et requisivit per me dictum notarium continuari in fine proximi dicti inventarii seu confessionis per ipsum et dictum Johannem Texera ut supra proxime patet verba que secuntur:

que jatsie que ell dit P. dez Torrent, segons demont en la prop dita confessio apar, hage confessat que en poder de ell dit P. dez Torrent, lo jorn que lo dit micer P. Baçet mori, habitaven e staven, de resta de comptes que ell dit P. dez Torrent havia a tornar al dit micer Pere Baçet, setcentes noranta sinch lliures e esta en veritat ell dit P. dez Torrent haver se levors feta la dita confessio erroneament e per inadvertencia com, segons dix, ell dit P. dez Torrent no ere tornador ne tenia del dit micer Pere Baçet, lo jorn que mori, per resta de comptes, segons en sos comptes e libres se monstre clarament e s pot veure, sino sinch sentes sexanta set lliures .viii. sous, per que, revocant lo dit P. dez Torrent, segons dix la dita confessio per ell feta erroneament de les dites .dclxxxxv. lliures, axi com erroneament per ell feta e no star axi en veritat, dix e confessa lo dit P. dez Torrent que solament eren en son poder, lo jorn que lo dit micer P. Baçet mori, e ere tornador per resta de comptes, les dites .dlvii. lliures .viii. sous e no pus avant e axi apar per sos comptes.

DOCUMENTS

I

9 setembre 1402

El rey Martí nomena an en P. Beçet assessor del veguer de Barcelona y del Vallès, per la audició y examen dels comptes relatius a les causes pïes.

Nos Martinus etc. quia fidelis consiliarius et thesaurarius noster Johannes de Plano, legum doctor, qui officium infrascriptum obtinebat ad vitam, nostris in manibus ipsum officium resignavit, dum modo de eodem officio provisionem faceremus infrascriptam, prout de ipsa resignacione constat instrumento publico inde facto die presenti, in posse fidelis scriptoris nostri Bernardi Ça Plana, auctoritate regia notarii publici per totam terram et dominacionem nostram, tenore presentis carte nostre, confidentes ad plenum de approbata sciencia et legalitate vestri fidelis consiliarii et auditoris curie nostre, Petri Basseti, licenciati in legibus, officium assessorie et assidentis vicarii Barchinone et Vallensis, circa compota audienda et examinanda ac decidenda per dictum vicarium de et super ad pias causas relictis, vobis eidem Petro, quamdiu vixeritis in humanis, ducimus comittendum, ita quod vos dictus Petrus sitis ammodo assidens seu assessor dicti vicarii circa compota supradicta et ipsum officium per vos vel vestros ydoneos substitutos quamdiu vixeritis, ut est dictum, regatis et exerceatis libere atque bene. et habeatis et recipiatis, pro vestro salario et labore, salaria, jura et emolumenta pro his recipi consueta et que Raymundus Ballistarii quondam et alii predecessores vestri in dicto officio erant soliti recipere et habere. mandantes per hanc eandem vicario seu regenti vicariam Barchinone et Vallensis vel eius locumtenenti, presenti et qui pro tempore fuerit, sub amissione nostre gracie et mercedis, quatenus de et cum consilio vestri dicti Petri Basseti vel vestri ydonei substituti et non alterius cuiuscumque ad audiendum, examinandum et decidendum compota supradicta procedat, ac vobis respondeat et satisfiat seu responderi et satisfieri faciat de salario et juribus supradictis et contra non veniat quavis causa. decernentes ad cautelam irritum et inane, si quid ac quidquid aliter et cum alio egerit, idem vicarius vel eius locumtenens in predictis, iniungentes nichilominus nothario seu scribe dicte curie et cuiuscumque alii in his adhibito et adhibendo, sub pena mille morabatorum auri de bonis eorum exhigendorum, si mandatis nostris non perverint in hac parte, quatenus vos dictum Petrum et vestrum ydoneum substitutum et non alium quemvis habeant pro assidente et assessore in predictis et de et cum consilio vestri seu dicti vestri ydonei substituti et non alterius cuiusvis dati seu dandi assidentis firmas, absoluciones, diffiniciones et alios actus faciant manumissoribus et aliis ad quos spectet, quoniam nos vobis eidem Petro Basseti in et super his bona, cum dependentibus seu emergentibus ex eisdem ac eis adherentibus et connexis, vices nostras damus et committimus plenarie com presenti. in cuius rei testimonium hanc iussimus fieri nostro pendenti sigillo munitam. datam Valencie die nona septembris anno a nativitate domini. m.^occcc.^o secundo, regni que nostri septimo. Nicolaus de Canyella regens cancellariam. Dominus rex mandavit Bernardo Ça Plana, in cuius posse dictus Johannes de Plano resignacionem fecit predictam.

A. C. A., r. 2218, f. 103 v.

II

9 setembre 1402

El rey Martí nomena an en P. Beçet advocat fiscal de la ciutat y de les corts del veguer y batlle de Barcelona.

Nos Martinus etc. quia fidelis consiliarius et thesaurarius noster Johannes de Plano, legum doctor, qui officium advocacionis fiscalis civitatis Barchinone et curiarum vicarii et baiuli ipsius civitatis obtinebat ad vitam, nostris in manibus dictum officium sponte ac libere resignavit, dummodo de ipso officio provisionem faceremus infrascriptam, prout de ipsa resignacione constat instrumento publico acto die presenti, in posse fidelis scriptoris nostri Bernardi Ça Plana, auctoritate regia notarii publici per totam terram et dominacionem nostram, tenore presentis, ex his et aliis moti, confidentes ad plenum de approbata sciencia et legalitate vestri fidelis consiliarii nostri et auditoris curie nostre Petri Basseti, licenciati in legibus, civis Barchinone, de certa nostra sciencia et ex nostra liberalitate, damus et conferimus vobis officium predictum advocacionis fiscalis civitatis Barchinone et curiarum vicarii et baiuli ipsius civitatis, habendum et regendum per vos vel substitutos vestros idoneos, bene et legaliter, quamdiu vitam duxeritis in humanis, ita quod vos aut dicti vestri substituti, tanquam advocati fisci nostri jamdicti, in omnibus causis seu actibus nostris fiscalibus que in dicta civitate et eius vicaria et baiulia ducantur advocetis, cum ad noticiam vestram venient et patrimonium de cetero impendatur que ad utilitatem dictarum causarum noveritis opportuna. et habeatis pro vestro salario et labore centum libras barchinonenses que vobis solvantur anno quolibet per tres anni tercias, videlicet: terciam partem in principio cuiuslibet anni et reliquas duas partes de quatuor in quatuor menses, super et de terciis seu peccunia terciorum proveniencium seu provenire debencium ex firmis, iuris et retroclamis debitorum seu rerum ex peccuniarum, scripturarum et scribendarum et promissarum solvi et tradi, sub pena tercii, in curiis vicarii et baiuli predictorum et de aliis emolumentis seu provenientiibus ad manus seu posse collectorum terciorum utriusque curiarum predictorum vicarii et baiuli provenientiibus quavis causa; de quo quidem salario vestro collector terciorum et proventuum predictorum curie vicarii respondeat vobis anno quolibet per tercias seu soluciones predictas de duabus partibus et collector terciorum et proventuum jamdictorum curie baiuli de residua tercia parte, juxta formam pretactam, tribus partibus equalibus inde factis. nos enim laudantes, approbantes, ratificantes et confirmantes resignacionem et provisionem predictas, mandamus per hanc eandem dictis collectoribus qui nunc sunt et pro tempore fuerint et substitutis ac substituendis ab eis, firmiter et de certa sciencia et expresse, quatenus vobis dicto Petro Basseti, anno quolibet dum vixeritis, ut est dictum, per tercias seu soluciones jamdictas, de peccunia curie nostre ad manus suas quocumque modo proventura ex officiis eorum, respondeant et satisfaciant de centum libras salarii predicti ante omnia et pre aliis salariis et assignacionibus, ordinacionibus seu mandatis per nos seu predecessores nostros factis vel fiendis, prout in dicta soluzione salarii est actenus fieri assuetum, cum talia salaria pre aliis sint solvenda; cuiquidem collector seu collectoribus concedimus cum presenti, ut facilius dictum salarium habere possitis, quod possint transacciones, composiciones et lexias ipsorum territorium et aliorum proventuum predictorum ad eorum officium spectancium facere, de vestri tamen vel dictorum vestrorum substitutorum et non alias consilio et consensuo. verum, cum tercia proventus et emolumenta curie baiuli, propter depopulacionem et exterminium calli judayci Barchinone (1), ad tantam exinanicionem et tenuitatem provenerunt quod non possunt sufficere anno quolibet ad terciam partem vestri salarii, vobis seu predecessoribus vestris in dicto officio solvi assuetam, de terciis. emolumentis et proventibus dicte curie, ideo per

(1) En el 5 agost 1391.

hanc vobis adiicimus quod totum illud quod in qualibet tertia habere non poteritis, de terciis et emolumentis quibus provenient ad manus collectoris terciorum curie baiuli predicti, habeatis et recipiatis de terciis, proventibus et emolumentis quibus provenient ad manus collectoris terciorum curie vicarii supradicti, injungentes cum presenti collectori terciorum curie vicarii qui nunc est et pro tempore fuerit et eius substitutis et substituendis quatenus, ultra duas partes vobis seu predecessoribus vestris in dicto officio solvi assuetas de terciis proventibus et aliis emolumentis supradicte curie vicarii, vobis de dictis emolumentis exsolvat, videlicet, in qualibet tertia, id quod a dicto collectore terciorum curie baiuli recipere non potueritis nec habere, mandantes magistro racionalis curie nostre vel alii cuicumque a dictis collectore seu collectoribus terciorum compotum audituro quod soluciones per eos vobis de dicto salario, juxta formam prefatam, fiendas, in eorum compoto recipiat et admittat, ipsis tamen ei exhibentibus apocas de soluto, in quarum prima tenor huiusmodi sit totaliter insertus et in aliis solum de presenti fiat mencio specialis, mandantes etiam per eandem dictis vicario et baiulo Barchinone et locumtenentis eorundem ceterisque officialibus et subditis nostris dicte civitatis, vicarie et baiulie predictarum et aliis ad quos spectet, presentibus et futuris, quod vos dictum Petrum Basseti pro advocato nostro fiscali, ut premittitur, habeant et teneant et ad vos seu vestros substitutos, in et pro quibuscumque causis et negociis fiseum regium nostrum concernentibus, in quibus patrocinium et concilium necessarium habuerint, recurrant, vobisque de salario predicto et aliis juribus assuetis responderi faciant et alias vobis faveant et conciliis vestris attendant, prout aliis qui hucusque huiusmodi tenuerunt officium favere et eorum conciliis attendere tenebantur, in cuius rei testimonium hanc jussimus fieri nostro pendenti sigillo munitam, datam Valencie nona die septembris anno a nativitate domini m.° cccc.° secundo, regni que nostri septimo, Nicolaus de Canyella regens cancellariam.

Dominus Rex mandavit mihi Bernardo Ça Plana, in cuius posse dictus Johannes de Plano resignacionem fecit predictam.

A. C. A., r. 2219, f. 55 v. *Segueix la executoria.*

III

Barcelona 17 janer (?) 1413

El rey Ferran escriu a' mestre y capítol de la seca de Barcelona demanant que admetin en el seu ofici an en P. Becet, a fi de que pugui disfrutar dels privilegis concedits als moneders.

Ferdinandus dei gracia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie, Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie ac etiam comes Rossilionis et Ceritanie, fidelibus nostris magistro, alcaydis, monetariis, operariis et aliis de capitulo monetarie civitatis Barchinone, salutem et graciám. informati laudabiliter, nedum fidedignorum assercionibus, imo etiam per facti evidencia et aliter, de sciencia, probitate et morum honestate ac aliis meritis comendandis fidelis nostri Petri Basseti, in legibus licenciati, civis Barchinone, ipsum de capitulo, collegio et officio monetarie pretacte esse appetimus, credentes id sibi et ipse novimus dictis capitulo, collegio et officio fructuosum existere et alia qui ad sui comoda et honores affectum habemus; et ideo, ex premissis inducti, supplicantibus inde nobis humiliter quibusdam familiaribus et domesticis nostris, vos et vestrum quemlibet affectuose precamur quatenus eundem Petrum Basseti, licet de monetariorum genere non existat, ad ipsum monetarie officium, huiusmodi nostrorum precaminum contemplacione, eiusdem Petri Basseti meritorum obtentu liberaliter recipiatis visis presentibus, more dispendio ultrojecto, ipsumque vestrorum sociorum consorcio agregans seque et suos sinatis et faciatis gaudere ac uti graciis, libertatibus, prerogativis, favoribus et privilegiis quibus vos et alii monetarii et operarii jam dicti uti et gaudere debetis et estis nunc usque (1) quod ex hoc complacebitis valde nostris affectibus et propterea vos et dictum vestrum ... et tempore favoribus amplioribus prosequemur, non intendimus tamen neque volumus propterea vestris in aliquo privilegiis et libertatibus ullatenus derogari, datum Barchinone decima septima... rii anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo terciodecimo, de Gualbis.

A. C. A. *cartes reyalis.*

IV

11 febrer [1414]

En P. Beçet es queixa al secretari del rey, Paulo Nicolas, de que ni ell ni en Jaume Calliç han pogut cobrar l'acorriment que ls era degut, per lo qual s'en tornen a casa seva.

Molt honorable senyer e car frare: lo governador de Cathalunya havia dreçades dues lretres, que van al senyor rey, a mi e per ço les vos tramet per aquest portador de la present, placie les vos donar al dit senyor e recomanarme en sa gracia e merce. certifich vos que sus les averies de que vos he .... haver de .viii. florins .... que mossen P. de Zamora les ha tesorades a son voler, ab consell del molt discret Ferran Vasq.... han vedat que no se n es feta execucio, axi que ab lo gran acorriment que lo dit senyor rey nos ha fet, del qual jo ne los altres no havem poscut haver .i. diner, e ab les grans honors que en Johan de Oviedo nos dona, nos havem bon recapte, placieu provehirhi ab lo dit senyor dient li, si us plaura, que ab res no pot hom traure plus cortesament los ministres de casa com ab vinagre e per ço nosaltres, si merce sera sua, havem delliberat que sens intrar a Gerona nos ne anem a nostres cases mossen Jacme Calliç e jo, placieu supplicarlo sia merce sua havernos per scusats e no vulla destruir nostres poques cases les quals ab molt affany havem començades e placieu que m recomanets en sa merce. e si a vos es res plaent, molt honorable senyer e car frare, jo so prest a vostres plaers. dada en Perpinya a .xi. de febrer.

vostre en totes coses,

P. Beçet.

Al molt honorable mossen Paulo Nicholas, secretari del senyor rey (2).

A. C. A. *cartes reyalis.*

V

20 octubre 1414

El rey Ferran mana an en P. Beçet que li envii l'original o trasllat d'una carta que havia sigut presentada ab la firma reyal, sense coneixement del rey.

Lo Rey.

Micer Pere: segons havem entes, en aquexa ciutat s es presentada una letra signada de nostra ma o de nostre regent la cancellaria, ab la qual era manat que los nostres oficials no curassen dels exemts, e que vos tenriets traslat de la dita

(1) Falten paraules.

(2) Al dors el borrador d'una lletra del rey dient que passin per Girona y ls farà pagar.

letra, de que som molt merevellats, per que us manam que lo dit traslat, si l tindrets, e sino la dita letra o traslat d aque-
lla, ben corregit, nos tramettats prestament on se vuilla que sia, e en aço no posets tarda o dilacio alguna, si ns desijats
complaure, dada en Montblanch, sots nostre segell secret, a .xx. dies d octubre del any .m.cccc.xiiiij.

Rex Ferdinandus.

Al feel conseller nostre micer Pere Baçet.

A. B., c. 7-Aa., f. 11 v.º

VI

29 octubre [1414]

P. Baçet demana al rey que 'l dispensi d'acompanyarlo en lo viatge que projecta fer a Castella.

Molt alt e molt excellent
princep e molt illustre rey e senyor.

Senyor: de vostra gran excellencia he resebuda una letra ab la qual manats a mi que sia prest per anar ab vostra senyo-
ria al regne de Castella e com jo, senyor, tingue aci lo offici de la advocacio fischal vostra, en lo qual cascun jorn occorren ne-
gociis molts, hon son necessari e mes, senyor, que continuament he entendre en los fets vostres e del vescompte de Narbona,
axi com vos havets ordonat e no sapia vostra intencio, de que vol vostra senyoria que m mete a punt, si entenets, senyor,
que dege anar ab libres o com, supplich a vostra clemencia me vullats certificar que volrets que jo faça, car en la fe, senyor,
en que us so tengut, attes en quina disposicio es ma casa per la raho que a vostra alteza expliqui en la vila de Morella, a
mi es molt dampnos lexarla, pero no gos dir no lla on vos, senyor, per vostre servey me vullats, e man a mi la vostra excel-
lencia, la qual lo rey dels reys exalç ab multiplicades prosperitats, scrit en Barchinona a .xxviiiij. jorns de octubre.

senyor.

lo vostre humil factura qui, prostrat
denant los peus de vostra magestat,
se recomane en vostra gracia e merce,
P. Basset.

Al molt excellent e molt alt e poderos [senyor] lo senyor rey.

A. C. A. cartes reyalis.

VII

19 novembre 1414

Orde del rey a P. Baçet per a que entengui, junt ab el procurador fiscal, en la resolució d'un procès.

Lo Rey.

Micer Pere: com nos ab letra nostra, dada axi com deus, haïam manat al governador de Cathalunya que continuu
la inquisicio contra los homens del sacramental, per raho de la concitacio, resistencia e altres crims per ells comeses contra
nostres officials e en la dita enquesta admatent los dits delats a defensions tro a definitiva sentencia exclusivament, segons
en la dita letra porets veure pus stesament, e nos haïam molt a cor que en lo dit fet se procehescha stretament per justicia
e en aquell res de les coses contingents no s admeta, dehim e manam vos, expressament e de certa sciencia, que, ab sobirana
cura e diligencia, entenats en lo dit fet e prestets an Johan del Postigo, nostre procurador fiscal, patrocini de advocacio,
en tal manera que dels dits mals sia feta la justicia que s pertany, car d aço nos farets plaer e servey molt gran, dada
en la vila de Montblanch a .xix. dies de noembre en l any de la nativitat de nostre Senyor. m.cccc.xiiiij. rex Ferdinandus.

Dirigitur Petro Basseti, legum doctori.

Dominus rex mandavit mihi Petro Margayl.

A. C. A., r. 2368, f. 77 v.º

VIII

22 desembre 1414

El rey Ferran encarrega an en Baçet que activi les negociacions que porta ab l'advocat del vescomte de Narbona y s'excusa de no enviarli la resolució de certs duptes, per estar ausent en Jaume Calliç.

Lo Rey.

Micer P.: per ço que los fets de Sardenya per dilacio porian haver algun desviament, de que s seguiria gran e per aven-
tura irreparable dan, vos pregam affectuosament que, en aço que vos hi havets a fer per nos o ab lo jurista diputat per lo
vezcomte de Narbona, passets axi bonament com puscats juxta la concordia e capitols, als dubtes de que ns havets scrit no
us havem respost per ço com micer Jacme Calliç, qui tenia la letra, no es stat açi a nos, empero fort prestament vos respon-
drem, ab bones e dolces paraules comportas lo jurista qui es aqui per lo veçcomte dientli la causa de la dilacio, dada en
Valencia, sots nostre segell secret, a xxii. dies de deembre del any mill. cccc. xiiiij. rex Ferdinandus.

Al feel conseller nostre micer Pere Basset.

A. B., c. 7-Aa-1, f. 13.

IX

1414?

P. Baçet envia alguns documents a l'infant Alfons y li demana llicencia per tornar a casa seva.

Molt excelent e poderos
senyor.

Alguna resta de avisaments e la nomina dada sus los fets de Perpinya tramet a la vostra senyoria a gran instancia
de la .i. part, la qual jo havia retenguda pensant que vostra senyoria fos açi de breu retorn, segons vos, senyor, me digues
quant partís, e per ço quar cuydava que la ordinacio que feta era estada, encara fos açi tornada, com face a limar e corre-
gir, attes que es en la primera forga o figura, item senyor com a present jo no face açi res, axi com no s fan .ii. altres que ych
son romasos del consell, e jo cregua fermament, senyor, que no es vostra intencio jo dege servir de acompanyar dones, com
no sia molt consonum a ma condicio, vos supplich que, pus lo termini que vostra senyoria me dona al partir es plus de .iii.

vegades passat, sia merce vostra que, ab vostra bona licencia, senyor, me n puxa retornar a ma casa, quar tots temps, senyor, que res manarets a mi o complire ab tota cura, e lo princep e governador del cel sia, senyor, vostra proteccio e us exalçe ab prosperitats multiplicades.

senyor,
lo vostre humil [vassall] qui, besant
vostres peus, se recomane humilment en
vostra merce,

Al molt alt e molt poderos senyor, lo senyor princep de Gerona.
A. C. A. cartes reials.

P. Beçet.

X

21 desembre [1415]

P. Beçet escriu al rey Ferran que s'ha quedat a Barcelona, després d'haver portat, junt ab en Ramon Xatmar, l'embaixada que 'ls havia comanat pel papa.

Senyor molt excellent
e molt poderos.

Senyor: mossen R. Xatmar e jo havem complits vostres manaments e feta la requesta que vostra senyoria havia ordonat esser feta a nostre sant pare e, fetas per ell e per los cardenals las respostas, aquelles havem tramesas a vostra senyoria, les quals dech reebre vostra excellencia divendres prop passat; e per ço, senyor molt excellent, quar en lo dit negoci a present no es necessaria relacio qui sia molt substancial, jo, perque no ere be en lo cors e mes besties hujades, per metre ma casa en algun orde, com ne fretura molt, segons lo dit mossen R. vostra senyoria informara, so romas en Barchinona, supplicant a vostra gran excellencia per sa clemencia vulla ma romasa benignament tolerar, e lo rey dels reys vulla vostra alta corona, ab prosperitats multiplicades, exalçar longament. scrit en Barchinona a .xxi. de deembre.

senyor,
lo vostre humil factura qui, besant vostres
mans e peus, se recoman en vostra gracia
e merce,

Al molt alt e molt excellent e poderos senyor, lo senyor rey.
A. C. A. cartes reials.

P. Beçet.

XI

26 febrer [1416]

P. Beçet demana al rey Ferran que, en el cas de que 'l nomeni batlle general de Catalunya, com li havia dit, li conservi el sou de 1000 florins que té com advocat reyal.

Senyor molt excellent
e molt virtuos.

Creu, senyor, que a vostra alteza recorda com a la ixida de Gerona me digues certes coses sobre lo offici de la batllia general de Cathalunya e d abans senyor me haviets encarregat de servir lo offici de advocat vostre, com diguessets, senyor, que be erem necessaris dos advocats, axi com es ver, despuis, senyor, jo he avisat com lo offici de la batllia ha quitacio, la qual no munta l'ayn pus de .cccc. florins e huy, senyor, per sola advocacio, vostra merce m a constituïts .m. florins, los quals, senyor, son be necessaris a mon sosteniment; per ço, senyor, he acordat de scriure a vostra senyoria que, si aquella enten que jo continue lo servey de la cort, jatsia lo exercici de la batllia sia necessari esser en la cort mentre durara lo quitament del patrimoni, jo no m poria sostenir ab la dita quitacio, ans axi com cuydaria haver reportada gracia, hauria aconseguit creiximent de carrech e minva de salari e profit e poria poch servir a vos pobrejant e en tal cas, senyor, vos haure a merce que vostra senyoria se contente de mon servey en la forma que ara lo faç e haja lo manteniment per vos constituït, confiant de vostra merce e gracies en esdevenidor, hon, senyor, vullats que jo haje la quitacio del offici de la batllia e compliment als .m. florins e aço que vostra merce entendra que pus haja necessari per les despeses extraordinaries que haure a ffer e crexer per raho del offici; consider o vostra senyoria si es rahonable, quar jo, senyor, cobeeg ab gran desig servir vostra excellencia, no solament en lo dit offici, mas en tot altre que aquella plaure, qui man a mi com al seu vassall e factura, e lo rey eternal, senyor, conserve la vostra corona excellent, ab sanitat e prosperitats multiplicades. scrit en Gerona a .xxvi. de febrer, e sia merce de vos, senyor, que m manets esser feta resposta.

senyor,
la vostra homil factura,
qui besant vostres mans
e peus, se recomane en
vostra gracia e merce, P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent senyor, lo senyor rey.
A. C. A. cartes reials.

XII

19 maig 1416

Joan Mercader, batlle general de Valencia, escriu an en Paulo Nicolas, secretari del rey, per a que demani an en Beçet unes conclusions de vots del consell reyal que aquet va endursen de aquella ciutat.

Molt honorable car frare: aci son en gran contrast les jurisdiccions ecclesiastica e seglar sobre lo fet de Agramunt pres, sobre lo qual fet fou tal alterquat açi en lo consell del senyor rey e yo he mester les conclusions dels vots qui foren exigits per lo senyor rey, les quals s en porta micer Pere Basset e axi prech vos que ho digats a mossen Berenguer de Bardaxi si les te que les vos don e sino que les vos faça haver, car de cert micer Pere Basset les te, haiats les me e trametets les me, lo pus prest que puxats, car gran mester les havem. scrit en Valencia a .xviii. de maig de l any m.cccc.xvi.

a vostra honor prest, Johan Mercader,
batle general etc.

Al molt honorable car frare, en Paulo Nicholas, secretari del senyor rey.
A. C. A. cartes reials.

letra, de que som molt merevellats, per que us manam que lo dit traslat, si l tindreis, e sino la dita letra o traslat d aque-
lla, ben corregit, nos tramettats prestament on se vuilla que sia. e en aço no posets tarda o dilacio alguna, si us desijats
complaire. dada en Montblanch, sots nostre segell secret, a .xx. dies d octubre del any .m.cccc.xiiiij.

Rex Ferdinandus.

Al feel conseller nostre micer Pere Baçet.

A. B.: c. 7-Aa., f. 11 v.º

VI

29 octubre [1414]

P. Beçet demana al rey que 'l dispensi d'acompanyarlo en lo viatge que projecta fer a Castella.

Molt alt e molt excellent
princep e molt illustre rey e senyor.

Senyor: de vostra gran excellencia he resebuda una letra ab la qual manats a mi que sia prest per anar ab vostra senyo-
ria al regne de Castella e com jo, senyor, tingue aci lo offici de la advocacio fischal vostra, en lo qual cascu jorn occorren ne-
gociis molts, hon son necessari e mes, senyor, que continuament he entendre en los fets vostres e del vescompte de Narbona,
axi com vos havets ordonat e no sapia vostra intencio, de que vol vostra senyoria que m mete a punt, si entenets, senyor,
que dege anar ab libres o com, supplich a vostra clemencia me vullats certificar que volrets que jo faça, car en la fe, senyor,
en que us so tengut, attes en quina disposicio es ma casa per la raho que a vostra alteza expliqui en la vila de Morella, a
mi es molt dampnos lejarla, pero no gos dir no lla on vos, senyor, per vostre servey me vullats. e man a mi la vostra excel-
lencia, la qual lo rey dels reys exalç ab multiplicades prosperitats, scrit en Barchinona a .xxviiiij. jorns de octubre.

senyor,
lo vostre humil factura qui, prostrat
denant los peus de vostra magestat,
se recomane en vostra gracia e merce,
P. Basset.

Al molt excellent e molt alt e poderos [senyor] lo senyor rey.

A. C. A. cartes reyalis.

VII

19 novembre 1414

Orde del rey a P. Beçet per a que entengui, junt ab el procurador fiscal, en la resolució d'un procès.

Lo Rey.

Micer Pere: com nos ab letra nostra, dada axi com deius, haiam manat al governador de Cathalunya que continuu
la inquisicio contra los homens del sacramental, per raho de la concitacio, resistencia e altres crims per ells comeses contra
nostres oficials e en la dita enquesta admatent los dits delats a defensions tro a definitiva sentencia exclusivament, segons
en la dita letra porets veure pus stesament, e nos haiam molt a cor que en lo dit fet se procehescha stretament per justicia
e en aquell res de les coses contingents no s admeta, dehim e manam vos, expressament e de certa sciencia, que, ab sobirana
cura e diligencia, entenats en lo dit fet e prestets an Johan del Postigo, nostre procurador fiscal, patrocini de advocacio,
en tal manera que dels dits mals sia feta la justicia que s pertany, car d aço nos farets plaer e servey molt gran. dada
en la vila de Montblanch a .xix. dies de noembre en l any de la nativitat de nostre Senyor. m.cccc.xiiiij. rex Ferdinandus.

Dirigitur Petro Basseti, legum doctori.

Dominus rex mandavit mihi Petro Margayl.

A. C. A., r. 2368, f. 77 v.º

VIII

22 desembre 1414

*El rey Ferran encarrega an en Beçet que activi les negociacions que porta ab l'advocat del vescomte de
Narbona y s'excusa de no enviarli la resolució de certs duples, per estar ausent en Jaume Calliç.*

Lo Rey.

Micer P.: per ço que los fets de Sardenya per dilacio porian haver algun desviament, de que s seguiria gran e per aven-
tura irreparable dan, vos pregam affectuosament que, en aço que vos hi havets a fer per nos o ab lo jurista diputat per lo
vezcomte de Narbona, passets axi bonament com puscats juxta la concordia e capitols. als dubtes de que us havets scrit no
us havem respost per ço com micer Jacme Calliç, qui tenia la letra, no es stat açi a nos, empero fort prestament vos respon-
drem, ab bones e dolces paraules comportas lo jurista qui es aqui per lo vezcomte dientli la causa de la dilacio, dada en
Valencia, sots nostre segell secret, a xxii. dies de deembre del any mill. cccc. xiiiij. rex Ferdinandus.

Al feel conseller nostre micer Pere Basset.

A. B., c. 7-Aa-1, f. 13.

IX

1414?

P. Beçet envia alguns documents a l'infant Alfons y li demana llicencia per tornar a casa seva.

Molt excelent e poderos
senyor.

Alguna resta de avisaments e la nomina dada sus los fets de Perpinya tramet a la vostra senyoria a gran instancia
de la .i. part, la qual jo havia retenguda pensant que vostra senyoria fos açi de breu retorn, segons vos, senyor, me digues
quant partis, e per ço quar cuydava que la ordinacio que feta era estada, encara fos açi tornada, com face a limar e corre-
gir, attes que es en la primera forga o figura. item senyor com a present jo no faça açi res, axi com no s fan .ii. altres que ych
son romasos del consell e jo cregua fermament, senyor, que no es vostra intencio jo dege servir de acompanyar dones, com
no sia molt consonum a ma condicio, vos supplich que, pus lo termini que vostra senyoria me dona al partir es plus de .iii.

vegades passat, sia merce vostra que, ab vostra bona licencia, senyor, me n puxa retornar a ma casa, quar tots temps, senyor, que res manarets a mi o complire ab tota cura, e lo princep e governador del cel sia, senyor, vostra proteccio e us exalçe ab prosperitats multiplicades.

Al molt alt e molt poderos senyor, lo senyor princep de Gerona.
A. C. A. cartes reials.

senyor,
lo vostre humil [vassall] qui, besant
vostres peus, se recomane humilment en
vostra merce,

P. Beçet.

X

21 desembre [1415]

P. Beçet escriu al rey Ferran que s'ha quedat a Barcelona, després d'haver portat, junt ab en Ramon Xatmar, l'embaixada que ls havia comanat pel papa.

Senyor molt excellent
e molt poderos.

Senyor: mossen R. Xatmar e jo havem complits vostres manaments e feta la requesta que vostra senyoria havia ordonat esser feta a nostre sant pare e, fetas per ell e per los cardenals las respostas, aquelles havem tramesas a vostra senyoria, les quals dech reebre vostra excellencia divendres prop passat; e per ço, senyor molt excellent, quar en lo dit negoci a present no es necessaria relacio qui sia molt substancial, jo, perque no ere be en lo cors e mes besties hujades, per metre ma casa en algun orde, com ne fretura molt, segons lo dit mossen R. vostra senyoria informara, so romas en Barchinona, supplicant a vostra gran excellencia per sa clemencia vulla ma romasa benignament tolerar, e lo rey dels reys vulla vostra alta corona, ab prosperitats multiplicades, exalçar longament. scrit en Barchinona a .xxi. de deembre.

Al molt alt e molt excellent e poderos senyor, lo senyor rey.
A. C. A. cartes reials.

senyor,
lo vostre humil factura qui, besant vostres
mans e peus, se recoman en vostra gracia
e merce,

P. Beçet.

XI

26 febrer [1416]

P. Beçet demana al rey Ferran que, en el cas de que'l nomeni batlle general de Catalunya, com li havia dit, li conservi el sou de 1000 florins que té com advocat reyal.

Senyor molt excellent
e molt virtuos.

Creu, senyor, que a vostra alteza recorda com a la ixida de Gerona me digues certes coses sobre lo offici de la batllia general de Cathalunya e d abaus senyor me haviets encarregat de servir lo offici de advocat vostre, com diguessets, senyor, que be erem necessaris dos advocats, axi com es ver, despuis, senyor, jo he avisat com lo offici de la batllia ha quitacio, la qual no munta l'ayn pus de .cccc. florins e huy, senyor, per sola advocacio, vostra merce m a constituïts .m. florins, los quals, senyor, son be necessaris a mon sosteniment; per ço, senyor, he acordat de scriure a vostra senyoria que, si aquella enten que jo continue lo servey de la cort, jatsia lo exercici de la batllia sia necessari esser en la cort mentre durara lo quitament del patrimoni, jo no m poria sostenir ab la dita quitacio, ans axi com cuydaria haver reportada gracia, hauria aconseguït creiximent de carrech e minva de salari e profit e poria poch servir a vos pobrejant e en tal cas, senyor, vos haure a merce que vostra senyoria se contente de mon servey en la forma que ara lo faç e haja lo manteniment per vos constituït, confiant de vostra merce e gracies en esdevenidor, hon, senyor, vullats que jo haze la quitacio del offici de la batllia e compliment als .m. florins e aço que vostra merce entendra que pus haja necessari per les despeses extraordinaries que haure a ffer e creixer per raho del offici; consider o vostra senyoria si es rahonable, quar jo, senyor, cobeeg ab gran desig servir vostra excellencia, no solament en lo dit offici, mas en tot altre que aquella plaura, qui man a mi com al seu vassall e factura, e lo rey eternal, senyor, conserve la vostra corona excellent, ab sanitat e prosperitats multiplicades. scrit en Gerona a .xxvi. de febrer, e sia merce de vos, senyor, que m manets esser feta resposta.

Al molt alt e molt excellent senyor, lo senyor rey.
A. C. A. cartes reials.

senyor,
la vostra homil factura,
qui besant vostres mans
e peus, se recomane en
vostra gracia e merce, P. Beçet.

XII

19 maig 1416

Joan Mercader, batlle general de Valencia, escriu an en Paulo Nicolas, secretari del rey, per a que demani an en Beçet unes conclusions de vots del consell reyal que aquet va endursen de aquella ciutat.

Molt honorable car frare: aci son en gran contrast les jurisdiccions ecclesiastica e seglar sobre lo fet de Agramunt pres, sobre lo qual fet fou tal alterquat aci en lo consell del senyor rey e yo he mester les conclusions dels vots qui foren exigits per lo senyor rey, les quals s en porta micer Pere Basset e axi prech vos que ho digats a mossen Berenguer de Bardaxi si les te que les vos don e sino que les vos faça haver, car de çert micer Pere Basset les te, haiats les me e trametets les me, lo pus prest que puxats, car gran mester les havem. scrit en Valencia a .xviii. de maig de l any m.cccc.xvi.

Al molt honorable car frare, en Paulo Nicholas, secretari del senyor rey.
A. C. A. cartes reials.

a vostra honor prest, Johan Mercader,
batlle general etc.

El rey Alfons nomena batlle general de Catalunya an en P. Beçet.

Nos Alfonsus etc. de fide, industria atque legalitate vestri, fidelis consilii nostri, Petri Basseti, in legibus licenciati, advocati fisci curie vicarie Barchinone, plenarie confidentes, tenore presentis carte nostre committimus sive comendamus vobis officium bajulie Cathalonie generalis tenendum, regendum et exercendum ad honorem et servicium nostrum et jurium nostrorum conservacionem, una cum dicto officio advocacionis fischalis, per vos legaliter atque bene, ita quod vos sitis generalis Cathalonie bajulus, et presitis aliis in Cathalonia baiulis, universis et singulis, tam in civitatibus quam locis aliis constituendis et eiam constitutis et ab eis omnibus et singulis et eiam a subbaiulis et quolibet eorumdem possitis petere, audire et recipere compota, non obstante quod ipsi vel eorum aliqui cum magistro rationali curie nostre consueverint computare, et ab eisdem pettere et recipere quecumque que curie nostre tornare et refundere debeant, juxta compota supradicta, vosque ipsos ad hec in personis et bonis compellere valeatis, necminus in ipsis omnibus bajulis et subbajulis, in universis et singulis civitatibus et locis Cathalonie constitutis vel constituendis, precipiendo mandamus quatenus vobiscum computent, quociens per vos fuerint requisiti vobisque respondeant de omnibus redditibus, exitibus, proventibus ex officiis eorumdem, vobis eiam respondeant et pereant in omnibus aliis, in quibus et prout bajulo generali Cathalonie per bajulos dictarum civitatum et locorum est responderi et pereri melius et plenius assuetum. committimus eiam vobis, dicto Petro Basseti, quod per loca nostra Cathalonie possitis ponere et constituere bajulos ac eos remove et alios surrogare, quociens et prout ad utilitatem nostram videbitur expedire, exceptis locis in quibus sint bajuli per nos cum cartis nostris statuti nunc vel decetero, quos sine nostra consciencia inde nolumus amoveri. posterea committimus vobis, dicto Petro, quod vendatis nostros redditus vel ipsos committatis, si magis utile videritis colligendos, et recognoscatis jura et censualia nostra et de ipsis inquiratis et capibrevia fieri faciatis et nichilominus sitis exactor et recuperator omnium et singulorum debitorum, honorum et jurium nostrorum que nobis debeantur per quoscumque tam xristianos, judeos quam eiam saracenos, racione officiorum aut quorumlibet aliorum que pro nobis receperint, tenuerint et administraverint aliqua racione vel in quibusvis aliqui ex predictis nobis teneantur, aliis quibuscumque de causis, et possitis petere, vobis ostendi et exhiberi compota que predicti nobis vel alii pro nobis et nomine nostro curie reddidit et exigere ac recipere ab eis omnia que apparuerint per ipsa compota nostre curie tornari seu refundi debere et prohibere et mandare ex parte nostra officialibus nostris et omnibus emptoribus reddituum nostrorum quod non recipiant neque exigant aliqua debita que de temporibus debeantur preteritis, nisi ostendant vobis quod jam de ipsis debitis reddiderint compotum et eiam racionem et injungere eiam pro parte nostra omnibus supradictis et singulis qui compotum minime reddiderint quod compotum et racionem veniant reddituri, videlicet: dicti bajuli et subbajuli coram vobis et alii coram magistro rationali curie nostre, infra certum et competens tempus, per vos sub certa pena prefigendum eisdem. possitis eiam custodire ac custodiri facere nec de terra nostra res prohibite extrahantur et procedere et procedi facere contra illos qui de ipsis extraxerint, absque nostri seu vestri licencia et permissu, vel fraudem super eis modo aliquo commiserint, vel committent eiam in futurum. damus eiam et concedimus vobis plenam potestatem quod, loco nostri et vice, possitis petere et agere atque defendere in iudicio et extra iudicium super predictis et quolibet predictorum contra quascumque personas que aliquas possessiones, terras seu hereditates vel aquas ac censualia, tam in feudum quam in enphitheosim aut aliqua alia, a nostra dominacione detineant occupata que ad nos aliquo jure pertineant, prout melius ad utilitatem nostre curie vobis fiendum videbitur. possitis eiam componere et transigere ac diffinire nostro nomine super caloniis et penis peccuniariis et aliis eiam, prout casus evenerint, exceptis excessibus seu criminibus qui ultimum supplicium seu mutilacionem membrorum inducant et exceptis eiam hereditatibus ac bonis stabilibus super quibus transigendi et componendi vobis adimimus potestate. possitis eiam petere et recuperare a quibuscumque detineantur instrumenta publica, inquisicionis et alias scripturas nostras seu pro nobis facientes, qualibet racione et quoscumque detentores ipsarum compellere seu compelli facere ad tradendum et restituendum eas vobis, nostro nomine et pro nobis, et super predictis omnibus apocam facere de recepto et cedere acciones nostras et jura illis qui vobis solucionem facient contra quoscumque alios nobis quomodolibet obligatos et obnoxios in casis predictis et recipere et emparare et compellere ac pignorare et penas imponere easque, si casus acciderit, exigere et habere. possitis eiam, in omnibus quibus fuerint iudices assignandi, iudicem vel iudices super predictis omnibus comprehensis in commissionis carta pesenti vel aliquo seu aliquibus predictorum, prout vobis videbitur, assignare, qui de ipsis cognoscant et ea determinant et decidant, prout jus et ratio suadebunt et generaliter cetera cuncta et eorum singula exercere et facere tam circa premissa quam quecumque alia que predecessores vestri in dicto officio vel eorum aliquis consueverunt exercere et facere usque modo. de predictis autem omnibus et singulis, videlicet, de his que inde exierint vel provenerint, cum magistro rationali curie nostre vel alio cum quo mandaverimus teneamini computare et tradere compota que receperitis a bajulis et subbajulis et aliis supradictis. nos enim volumus et concedimus vobis quod, quandiu exerceritis dicta officia, habeatis pro provisionem salarii et laboris porcionem ad quatuor equitaturas ad racionem duorum solidorum barchinonensium, pro qualibet equitatura, dum fueritis ex causa huiusmodi officii in terra Barchinone et ad racionem decem octo denariorum jaccensium, pro qualibet equitatura, dum fueritis in terra jaccense, sicut instrumenta nostra data. volumus eiam et concedimus vobis quod, ad predicta inquirenda et debita, bona et jura exigenda, possitis ponere et statuere personas idoneas, quibus possitis auctoritate nostra pro earum labore quod vobis videbitur tribuere sive dare, hoc enim discrecioni vestre ducimus committendum. mandamus itaque per presentem cartam nostram gubernatori generali nostro eiusque vicesgerenti nec non vicariis, bajulis et aliis universis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quod predicta omnia firma habeant et observent, ac vobis et substitutis vestris assistant auxilio, consilio et favore, quocumque et quocienscumque per vos inde fuerint requisiti; presentem autem concessionem nostram durare volumus et tenere dum vitam duxeritis in humanis. in cuius rei testimonium presentem vobis fieri et sigillo nostro quo utebamur dum principatus Gerunde fungebamur honore, cum nostra regia sigilla nondum facta existant, inpendenti jussimus communiri. datam Barchinone .xxvii. die augusti, anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo sextodecimo regniue nostri primo. rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Raymundo Baiuli.

A. C. A. r. 2603. f. 54.

El rey nomena procurador reyal an en P. Beçet.

Nos Alfonsus etc. intellecto quod aliqui dubitaverunt an bajulus Cathalonie generalis, ex verbis positis in carta commissionis per nos de dicta bajulia generali et procuracione jurium fischalium ei facte, posset ducere seu tractare causas que inter nos seu ipsum nomine nostro, ex parte una, et quascumque personas infra Cathaloniam constitutas, ex altera, utuntur vel uti sperantur, idcirco, pro tollendo dubio supradicto, volumus et cum presenti carta nostra vos fidelem consiliarium nostrum, Petrum Basseti, in legibus licenciatum, bajulum generalem et procuratorem fischalem Cathalonie, presentem, et hanc procuracionem sponte suscipientem, de certa sciencia, procuratorem nostrum constituimus et ordinamus ad omnes et singulas causas civiles et criminales, fiscum nostrum tangentes, ducendas, tractandas et eiam procurandas, necnon ad petendum et

recipiendum et defendendum omnia bona sedencia et mobilia et instrumenta universa ad nos seu nostrum fiscum spectancia, nunc vel imposterum, quocumque jure vel causa. dantes et concedentes vobis, dicto procuratori nostro, plenam et liberam facultatem quod possitis, nomine nostro, coram quibuscumque iudicibus ordinariis, delegatis vel delegandis, ac compromissariis, tam ecclesiasticis quam secularibus, vel aliis, comperere et jus firmare ac pro inde bona nostra obligare nec non agere contra omnes et singulas personas cuiuscumque legis, dignitatis, prehemencie, status vel condicionis sint, tam ecclesiasticas quam seculares, nobis obligatas vel obnoxias vel que nobis injuriantur vel in aliquo teneantur. necnon etiam nos et bona nostra et jura predicta defendere adversus quascumque petitiones, questiones et demandas in earum quamlibet que fiunt vel fient contra nos vel bona et jura nostra jamdicta, jure aliquo sive causa, et super predictis omnibus et singulis nomine nostro agere, respondere, excipere et replicare, litteram contestari, juramentum de calumpnia et veritate dicenda et cuiuslibet alterius generis in animam nostram prestare et prestari facere in animas quorumlibet predictorum, quando et quociens videbitis expedire; testes, instrumenta et quemlibet alia probationum genera producere et productos ex adverso impugnare et super premissis et aliis disputare et allegare, juri et facto renunciare, in causa seu causis concludere et omnia alia facere que in litteris requirantur; necminus sententias audire tam interlocutorias quam diffinitivas et ab ipsis et ab omni etiam gravamine et processu, facto vel faciendo, cominato et cominando, si vobis videbitur, appellare, apellos petere et recipere ac presentare et appellaciones prosequi, causas millitatum proponere, sententias etiam, pro nobis vel parte nostra latas et ferendas, petere, executioni mandari, beneficium restitutionis in integrum, tam principaliter quam incidenter, postulare et super premissis omnibus et singulis protestari, requirere, denunciare et movere et protestatis, requisitis, denunciatis et monitis respondere et de ipsis facere et requirere fieri publica instrumenta componere, transigere nostro nomine et pacis... soluciones recipere et apocas facere de receptis et generaliter alia omnia et singula super predictis et quolibet predictorum et deppendentibus ex eisdem facere, procurare et exercere que nos facere possemus, si personaliter ad id presentes essemus, etiam si mandatum exigant speciale, concedentes etiam vobis, dicto procuratori nostro, facultatem plenariam et specialem mandatum substituendi alium vel alios procuratores ad omnia et singula supradicta ipsosque et eorum quemlibet, tam ante litteram contestatam quam post, removendi et alium vel alios ponendi ac substituendi, quocumque et quocienscumque vobis videbitur faciendum, et volentes vos dictum procuratorem nostrum et substitutos vel substituendos a vobis et eorum quolibet relevare ab omni onere satis dandi promittimus sub ypotheca et obligacione omnium bonorum nostrorum iudicio fisci et iudicatum solvi cum suis clausulis universis et nos et nostro semper habere ratum, gratum et firmum, quidquid per vos vel ipsos aut eorum quemlibet in predictis omnibus et singulis et circa ea actum, gestum fuerit vel etiam procuratum, et nullo tempore revocare, in cuius rei testimonium presentem vobis fieri et sigillo nostro quo utebamur dum principatus Gerunde fugebamur honore, cum nostra regia sigilla nondum facta existant, pendentem iussimus communiri, datam Barchinone, vicesima septima die augusti, anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo sexto decimo regni que nostri primo, rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Raymundo Baiuli.

A. C. A. r. 2603 f. 55 v.º

XV

27 agost 1416

Orde del rey an en P. Beçet d'incorporar al patrimoni tots els bens que, per qualsevol causa, pertanyin a la cort reyal.

Alfonsus et etc. fideli consiliario nostro Petro Basseti, in legibus licenciato, bajulo Cathalonie generali, salutem et gratiam, sicut nobis datum est intelligi, infra civitatem et vicariam Barchinone et alias civitates, vicarias et loca regalia Cathalonie, plura et diversa bona mobilia et sedencia, nostre curie pertinencia, existunt, eo quia eorum quondam possessores ab intestato sine legitimis heredibus decesserunt, cuius pretextu bona ipsa sunt de jure nostre curie adquisita et etiam quod aliqui defuncti, tam officiales nostri et domestici quam alii, dum in humanis agebant, in testamento vel codicillis ipsorum seu alias, recognoverunt se nobis teneri aut nobis legarunt certas pecunie quantitates, prout ex tenoribus testamentorum, codicillorum, memorialium seu alias poterit legitime apparere, quodque aliqui propria auctoritate, imo verius temeritate, ad se aliqua de dictis bonis vacantibus occuparunt; quocirca, volentes erga nostrorum observacionem iurium providere, vobis dicimus, committimus et mandamus quatenus in quibuscumque nostris civitatibus, villis, locis et parrochiis, infra Cathaloniam constitutis, inquiratis per vos aut substituendos seu subdelegandos a vobis, diligenter de premisis et eorum singulis veritatem, procedendo super eis per viam inquisitionis seu alias, pro ut de jure et ratione inveneritis posse fieri seu debere, cum et de consilio tamen ordinariorum civitatum, villarum et locorum predictorum vel eorum assessorum seu assumptis per vos et substituendos seu subdelegandos a vobis jurisperitis pro vestro arbitrio eligendis, de quorum consilio vos et ipsi substituendi vel subdelegandi a vobis super predictis procedere habeatis; et ea que nostre curie pertinere inveneritis, vocatis vocandis, percipiat ad manus vestras nostro nomine et nostro patrimonio incorporetis, prout extiterit faciendum, et de receptis compellendo nichilominus eos qui aliqua de dictis bonis ad se, ut predictur, occuparunt ad restituendum et tradendum ea vobis, illosque, si et prout expedire videritis, de ipsorum ausu temerario mediante justitia puniendo, volumus etiam, ut precium pacatur laboribus et expensis, quod in premisis et eorum quolibet procedere valeatis summarie et de plano et absque strepitu et figura iudicii, sola facti veritate attendita, quoniam vobis, super omnibus et singulis antedictis et subscriptis ac dependentibus et emergentibus exinde seu ea tangentibus quovis modo, ut predictur, vices nostras committimus plenarie cum presenti, injungentes per eandem, firmiter et expresse, vicariis, bajulis et aliis officialibus nostris universis quod quidquid ad manus eorum jam pervenerit seu pervenerint ex premisis vel eorum occasione vobis ilico deliberent integre atque tradant vosque eos ad hec, si opus fuerit, compellere valeatis, inhibentesque etiam eis cum hac eadem et cuilibet ipsorum quo ad recipiendum ex inde aliquid minime se intromittant, sub amissione officiorum eis commissorum, imo, si, cum et quando requisiti extiterint per vos, assistant vobis et substituendis seu delegandis a vobis super jamdictis auxilio, consilio et favore, iniungimus etiam universis et singulis notariis et scriptoribus quatenus vobis vel substituendis a vobis exhibeant prothocolla et notas, ad premissorum certificacionem habendam, et, si hoc facere renuerint, cum per vos requisiti fuerint, eos ad hec possitis compellere, interdicens eis officium notarie seu aliter, prout vobis videbitur faciendum, per hoc tamen quibusvis commissionibus per nos super hoc factis in certis locis non intendimus derogare, quinimodo volumus dictas commissiones obtinere roboris firmitatem, committimus etiam vobis cum presenti et plenam concedimus facultatem quod prothocolla et libros notariorum regia auctoritate qui infra Cathalonie ab intestato decesserunt, dummodo de predictis scripturis sit per nostram curiam disponendum, possitis committere aliis notariis publicis auctoritate regia qui illa faciant et in mundum redigant, prout facerent dicti notarii si agerent in humanis, prospiciendo super hoc utilitatem nostre curie; ita quod ab aliis, quibus dictas scripturas committetis, habeatis et recipiatis quidquid ab eisdem juste et rationabiliter inde recipere poteritis et habere et prout cum eisdem duxeritis componendum, ordinariis civitatum et locorum predictorum committendi dictas scripturas contradicentes, cum presenti omnimodam facultatem, preterea, ut dubiis quam ex hinc fieri possint totaliter obvietur, vobis committimus injungentes quod vos intromittatis et intromittere possitis, pro nobis et nomine nostro, de quibuscumque bonis quam vobis denunciata fuerint et de cetero denunciabuntur vel vos [per] inquisitionem vel aliter inveneritis fore vacantia de personis que ab intestato decesserunt seu de cetero decedent, heredibus seu successoribus in locis ubi decedent minime relictis, seu non presentibus, licet in remotis dicantur liberos vel alios habere successores, et de eis cognoscatis et decidatis ac fine debito terminetis, de consilio tamen predictorum jurisperitorum in assessores vestros per vos assumendorum, et ea

que ad nos spectabunt fisco nostro incorporetis et alia illis personis, quibus de iure noveritis pertinere, adjudicetis, volentes et decernentes vobis et officio vestro predicta omnia et singula fisco nostrum quomodolibet tangencia incumbere tanquam nostri patrimonii Cathalonie exactori et conservatori. sicque mandamus, de certa sciencia, per presentem, vicariis, baiulis et aliis quibuslibet officialibus nostris, presentibus et futuris, et locatentibus eorundem, sub pena mille aureorum nostro erario applicandorum et sub amissione eorum officiorum eis commissorum, a quibus officiis inobedientes et contrafacientes ilico per vos privari volumus et jubemus, quatenus presentem nostram commissionem et omnia et singula in ea contenta observent et in aliquo non contraveniant quavis causa. mandantes eiam cum eadem gubernatori nostro generali quod prefatam ordinacionem nostram et omnia alia in presenti carta nostra contenta teneant firmiter et observent et contra ea non faciant vel veniant aut aliquem contravenire permittant, aliqua ratione seu causa. datam Barchinone, sub comuni sigillo nostro quo utebamur dum principatus Gerunde fungebamur honorem, cum nostra regia sigilla nondum facta existant, impendenti munitam, vicesima septima die augusti, anno a nativitate domini millesimo .cccc. sexto decimo regni que nostri primo. Rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Raymundo Baiuli.

A. C. A., r. 2603, f. 56 v.º

XVI

27 agost 1416

El rey nomena an en P. Beçet procurador seu per tot lo que 's refereix a feus, enfiteusis y censos.

Nos Alfonsus etc. inter cetera quibus regiam decet curiam intendere illud velut precipuum est cavendum actencius ne pereant adquisita potissime, ex quorum conservacione, regius honor et rei publice utilitas conservatur; cum igitur invenerimus quod feuda et res emphiteotice aut censuales que ad nos in Cathalonia pertinent fuerunt multipliciter, ex alienacionibus, obligacionibus et alias, ilicite diminuta, quodque in et super eis iura nostra, tam fatice tercii, laudimii, servicii, quam alia, ex quam plurimis causis nobis ratione domini pertinentia, frequenter pereunt, minuuntur et paciuntur lesionem enormem, ob maliciam, fraudem et negligenciam aliquorum, ea propter circa hec, sicut et alia corone nostre iura, ut preserverentur a noxiis provisione pervigili providere volentes, vos fidelem consiliarium nostrum Petrum Basseti, in legibus licenciatum, baiulum Cathalonie generalem, de cuius fidelitate, legalitate et industria confidimus ab experto, ad regimen, procuracionem atque curam feudorum omnium et rerum emphiteoticarum ac censualium que habemus in Cathalonia, tenore presentis carte nostre, ducimus assumendum et eiam deputandum; ea omnia necnon iura quecumque ex ea nobis pertinentia fidei vestre committendo plenarie, mandantes vobis quatenus, assumpto super his in vestrum assessorem vel assessores aliquo vel aliquibus idoneo vel idoneis iurisperito seu iurisperitis, vos, vice et auctoritate nostra, inquiratis de et super omnibus iuribus feudorum et rerum emphiteoticarum ac censualium nostrorum et ad nos in eis pertinentis vel ob ea ac eiam venditis, permutatis, donatis, obligatis vel alias quomodolibet alienatis, ex eis sine nostris vel nostrorum predecessorum consensu, circa quorum vendicionem, occupacionem, emparam, revocacionem, et recuperacionem ad nostrum dominium faciendam, reduccionemque ad statum debitum necnon ad reformacionem feudorum ipsorum et rerum emphiteoticarum ac censualium et eorundem statum, necnon concedendum in emphiteosim vel ad feudum personis idoneis eorum que alienata repperitis vel vacancia ad illum censum ac servicium et per illa intrata de que, quibus et prout vobis videbitur expedire, sollicite intendatis, ordinamus eiam et vos deputamus ad cognoscendum per vos vel alios sine lite et ut melius et expediencius poteritis de controversiis sique nunc sint mote vel movende de cetero fuerint pro premissis vel deppendentibus ac emergentibus ex eisdem et ad exigendum census et servicia fallita et iura nobis competencia pro eisdem et ad petendum, recipiendum et recipi faciendum, tenendum et restituendum potestatem feudorum et ad emparandum et empara tenendum et deseparandum eadem et eiam res emphiteoticas et censuales necnon ea omnia et singula exercendum et faciendum, pro ipsis feudis vel rebus feudalibus aut emphiteoticis vel censualibus seu que feudales emphiteotice aut censuales fuisse dicantur, contra quoscumque et in quibuscumque, eiam si mandatum speciale exigent, et que nos facere possemus si presentes ad id faciendum essemus, eiam si sint maiora expressis superius, super quibus vobis, tenore presentis, committimus plenarie et generaliter vices nostras, statuentes quod sine strepitu et figura iudicii, sola iure et facti veritate attenda, omissis quibuscumque solemnitatibus de rigore inter scripti vel alias introductis jus partis non absorbentibus, quas tollimus et relaxamus de plenitudine potestatis, positis procedere in premissis et circa ea prout iuxta traditam vobis potestatem videbitur expedire, mandantes vobis quatenus, diligenti sollicitudine excitatus, faciatis et fieri faciatis, super et per his que fienda occurrerint, prout vobis melius videbitur peragendum, nos enim univrsis et singulis feudatariis, vasallis, emphiteoticis et censaleriis nostris, ex debito fidei quo et alias nobis tenentur, mandamus ut, tam in dando potestates feudorum vobis vel quibus volueritis vice nostra, quam in serviciorum et censualium cessatorum esmenda, quam in emparis et firmis fiendis, quam eiam in omnibus quibus vel ad que vos processeritis ac procedere volueritis, obediant et respondeant vobis sicut nobis ac si a nobis, vice qualibet qua per vos requisiti fuerint, essent literatorie vel presencialiter requisiti, et nichilominus vices gereatis gubernatores in Cathalonia nec non vicariis, baiulis ac aliis officialibus et subditis nostris, firmiter et expresse, dicimus et manamus, sub pena nostre gracie et mercedis, ut in et super premissis et aliis que occasione premissorum requisiveritis ab eisdem vobis assistant consilio, auxilio et favore et requisita per vos protinus exequantur, quando et quociens et prout per vos fuerint requisiti, pro salario autem et laboribus per vos circa commissionem procuracionem et curam huiusmodi sustinendis, volumus et concedimus vobis quod, quandiu vacaveritis circa ipsam exercueritisque eandem, porcionem ad duas equitaturas, prout datur in curia nostra, die qualibet, habeatis, ultra porcionem quatuor equitaturarum quam, ratione officii baiulie generalis, habere debetis cum illam, sicut vester immediatus precessor habebat, vobis de speciali gratia concedimus, quam porcionem dictarum duarum equitaturarum vobis super iuribus et proventibus feudorum nostrorum nec non super cofris nostris, si ea non suffererint, assignamus, concedentes vobis quod ex quibuscumque denariis, ratione officii predicti vobis commissi, vestras proventuris ad manus possitis penes vos dictam porcionem pro die qualibet ut premittitur retinere, nos enim per presentem mandamus magistro rationali curie nostre vel alii cuicumque, a vobis compotum recepturo, quod quidquid vos retinueritis predicta de causa id in vestro compoto recipiat et admittat, ceterum quia justum censetur quod dicti iurisperitus seu iurisperiti, super predictis in vestri assessorem seu assessores per vos assumendi ex hinc, proprii de stipendiis non laborent, vobis potestatem conferimus cum presenti quod eis de condecenci salario, prout vobis condebitur, satisfacere valeatis, recuperando ab eis apocham vel apochas de soluto; nos enim contextu presentis tradimus firmiter in mandatis magistro rationali curie nostre vel alii cuicumque, inde a vobis compotum audituro, quod quidquid ratione predicta exsolveritis in vestro recipiat compoto et admittat vobis sibi restituente apochas supradictas, presentem autem commissionem, procuracionem et curam durare volumus et tenere dum vitam duxeritis in humanis, in cuius rei testimonium presentem vobis fieri et sigillo nostro quo utebamur dum principatus Gerunde fungebamur, cum nostra regia sigilla nondum facta existant, impendenti iussimus communiri, datam Barchinone, vicesima septima die augusti, anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo sextodecimo regni que nostri primo. rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit michi Raymundo Baiuli.

A. C. A., r. 2603, f. 57 v.º

XVII

27 agost 1416

El rey dona poders an en P. Beçet per arrendar les possessions reys de Catalunya.

Nos Alfonsus dei gratia rex Aragonum etc. confidentes de fide et legalitate vestri, fidelis consilii nostri, Petri Basseti, in legibus licenciati, baiuli Cathalonie generalis, concedimus et plenam damus licenciam et potestatem vobis quod, vice et nomine et pro parte nostra, concedatis, stabiliatis et stabilire et concedere possitis, sive atributare vel dare ad censum, ad utilitatem curie nostre, patua, domos, vineas, ortos et quascumque alias possessiones nostras, heremas et aygaleys, infra Cataloniam situatas, et eciam molendina et furnos et tabulas carniceriarum et alia eciam qualibet que pro parte nostra stabilienda fuerint ac etiam atributanda, infra baiuliam predictam. nos enim quecumque stabilimenta sive atributamenta que per vos de predictis seu aliquo predictorum facta fuerint, personis tamen idoneis, ad comodum ut premitat et utilitatem curie nostre absque tamen juris preiudicio alterius, ratas et firmas esse volumus ac roboris obtinere perpetui firmitatis. retinemus tamen quod, si predicta superius expressata vel aliqua eorum, erant ita magna sive tanti valoris aut condicionis quod nostra esset consencia requirenda, vos inde nostram consenciam consulatis et consulere debeatis. mandamus igitur per presentem cartam nostram universis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quod predicta omnia et singula firmiter teneatur et observetur et faciant observari ut superius continetur. in cuius rei testimonium presentem vobis fieri et sigillo nostro quo utebamur dum principatus Gerunde fungebamur honorem, cum nostra regia sigilla nondum facta existant, impendenti iussimus communiri. datam Barchinone, vicesima septima die augusti, anno a nativitate domini millesimo .cccc.° sextodecimo regni nostri primo. rex Alfonsus.

Dominus Rex mandavit mihi Raymundo Baiuli.

A. C. A. f. 2603, f. 59.

XVIII

27 agost 1416

El rey autorisa an en P. Beçet per firmar en nom seu, en les vendes dels feus y enfiteusis.

Nos Alfonsus dei gratia rex Aragonum etc. confidentes de fide et legalitate vestri fidelis consilii nostri Petri Basseti, in legibus licenciati, baiuli Cathalonie generalis, cum presenti carta nostra concedimus vobis facultatem plenariam quod loco et nomine nostri firmetis et firmare possitis, salvo tamen in omnibus iure nostro et dominio, in vendicionibus seu alienacionibus jam factis et de cetero fiendis, infra Cathaloniam, personis tamen idoneis, de feudis nostris seu de his que pro nobis tenentur ad feudum vel emphiteosim et recipiatis laudimia sive tercia nostre curie inde proveniencia, de quibus terciam partem remittere possitis et non ultra. in cuius rei testimonium presentem vobis fieri et sigillo nostro quo utebamur dum principatus Gerunde fungebamur honorem, cum nostra regia sigilla nondum facta existant, impendenti iussimus communiri. datam Barchinone, vicesima septima die augusti, anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo sexto decimo regni nostri primo. rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Raymundo Baiuli.

A. C. A. r. 2603, f. 59.

XIX

27 agost 1416

El rey dona llicencia an en P. Beçet d'eximir del servey y impost militar als administradors de les rendes reys.

Nos Alfonsus dei gratia rex Aragonum etc. attendentes quod, licet ab antiquo citra tempore, nedum per Petrum Ça Costa, Bernardum Serra et Dalmacium de Bierto, quondam, baiulos generales Cathalonie, immo per alios predecessores eorum in dicto officio, fuerit et sit assuetum concedere franquiesiam et libertatem veris emptoribus, collectoribus et receptoribus et administratoribus, ad certum tempus, reddituum nostrorum in Cathalonia, de non eundo ad quosvis exercitus nostros, nec contribuendo in redempcione ipsorum, vos tamen, fidelis consiliarius noster, Petrus Basseti, in legibus licenciatus, qui dicto officio presidetis, ut a vobis percepimus, hesitatis an dictam franquiesiam concedere possitis exercituum que vero vocantur, vigore usatici Princeps namque, absque nostri speciali licencia et permissu, propterea, attenta predicta consuetudine et considerato eciam concessiones predictas fore nobis expedientes, utiles et necessarias ac, inter alia, quia redditus predicti pro maiore parte consistunt in lezdis et iuribus pensi et mensuratici qui, per absenciam predictorum collectorum et administratorum, plurimum amicterentur et per consequens, haberet inde per nos prefatis emptoribus fieri restitucio et emenda et quod ubi ipsi emptores, collectores et administratores, racione empconum et administracionum dictorum reddituum, a dictis exercitibus non excusarentur, jamdicti redditus multo minori precio venderentur ac diminucionem susciperent evidentem, tenore presentis, concedimus vobis ac plenam et liberam licenciam impertimur, quod, auctoritate dicti vestri officii, possitis et vobis liceat concedere predictis emptoribus, collectoribus, receptoribus et administratoribus predictorum reddituum franquiesias et libertates de non eundo ad exercitus, vigore dicti usatici vel alia quavis causa seu necessitate convocandos, et de non contribuendo in aliqua redempcione eorundem; et hoc quociens et per illa tempora quibus vacaverint circa recepcionem et administracionem reddituum et iurium predictorum. mandantes, firmiter et expresse, gubernatori nostro generali eiusque vicesgerenti in Cathalonia ceterisque officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quatenus concessionem nostram huiusmodi firmam habeant, teneant et observent et non contraveniant quavis causa. in cuius rei testimonium presentem vobis fieri iussimus, sigillo nostro quo utebamur dum principatus Gerunde fungebamur honore, cum nostra regia sigilla nondum facta existant, communitam. datam Barchinone, vicesima septima die augusti, anno a nativitate domini millesimo .cccc.° sextodecimo. rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Raymundo Baiuli.

A. C. A. r. 2603, fol. 59 v.°

XX

27 agost 1416

Orde del rey als batlles y altres oficials de Catalunya que acostumaven de donar compte de la seva administració al batlle general, per que continuin fentho aixís ab en P. Beçet.

Nos Alfonsus dei gratia rex Aragonum etc. licet nos generaliter in omnibus et specialiter in singulis commissionibus per nos factis, pro presenti trienio, baiularum, aliorum officiorum Cathalonie principatus, pro quibus ratio est reddenda de peccunia recipienda, racione ipsorum, ordinaverimus et poni fecerimus quod ipsi, quibus officia sunt comissa et amodo comittentur, tenerentur seu teneantur assecurare, cum idoneis caucionibus, antequam immisceretur seu immisceant exercicio

ipsorum officiorum, quod absque aliqua requisicione, infra quatuor menses finito tempore officiorum eorundem, reddere computum et rationem nostro rationali magistro de gestis et administratis per eos in officiis memoratis quodque refundet, si quid vel quidquid per eos fuerit refundendum, quia tamen intencio nostra non fuit nec est quod baiuli seu alii officiales qui de seu pro eis commissis officiis baiulo Cathalonie generali consueverunt reddere rationem comprehendantur aliquatenus in predictis, quin, ut assuetum est, vobis fideli consiliario nostro, Petro Basseti, in legibus licenciato, baiulo Cathalonie generali, computum reddere teneantur et etiam rationem. ea propter, super premissis intencionem nostram huius serie declarantes, volumus et pro bono habemus quod baiuli et alii officiales [qui], pro commissis eis officiis, computum reddere consueverunt baiulo Cathalonie generali, de pecunia per eos recepta et recipienda pro dictis officiis vobis teneantur reddere rationem, premissis de reddendo computo rationali magistro in eorum commissionibus contentis obsistentibus nullo modo. quoniam nos eisdem dictas baiulias seu alia officia tenentibus aut quibus amodo comittentur qui, iuxta dictam consuetudinem tenentur computum reddere, mandamus quod pro ipsis vobis computum reddant et reliqua rationum restituunt, prout est eis fieri consuetum; injungimus etiam dicto rationali magistro quod super predictis vos vel ipsos officiales, ratione pretacta, non impediatur quovismodo, in cuius rei testimonium presentem vobis fieri jussimus, sigillo nostro quo utebamur dum principatus Gerunde fungebamur honore, cum nostra regia sigilla nondum facta existant, comunitam. datam Barchinone, vicesima septima die augusti, anno a nativitate domini millesimo. cccc.º sextodecimo. rex Alfonsus.

A. C. A., r. 2603, f. 60.

XXI

27 agost 1416

El rey mana als notaris y escrivans del regne que permetin al batlle general examinar y fer copiar qualsevol escriptura dels seus protocols.

Alfonsus dei gratia rex Aragonum etc. universis et singulis notariis seu scriptoribus ad quos presentes pervenerint salutem et gratiam. dicimus et expresse mandamus vobis quatenus incontinenti, omni excusacione, obstaculo et contradiccione cessantibus, perquiratis et sollicite indagetis seu perquiri et indagari permittatis in prothocollis seu notulis vestris omnes et singulas cartas seu instrumenta quecumque et alias quascumque scripturas quas fidelis consiliarius noster, Petrus Basseti, in legibus licenciatus, baiulus Cathalonie generalis, in Cathalonia quocumque modo juribus fisci duxerit opportunas et de eis sibi tradatis protinus transumptum, etiam si jam fuerint in mundum redacte vel fuerint cancellate; et hoc aliquatenus non mutetis si nostram indignacionem cupitis evitare; alias mandamus eidem baiulo quod propterea vos capiat et captos vos teneat tandiu donec(h) nostrum huiusmodi compleveritis mandamentum, datum Barchinone, sub nostro sigillo que utebamur dum principatus Gerunde fungebamur honore, cum sigilla nostra regia nondum sint fabricata, die vicesima septima augusti, anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo sextodecimo. rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Raymundo Baiuli.

A. C. A., r. 2603, f. 60 v.º

XXII

15 octubre 1416

Orde del rey al seu tresorer Ramon Fiveller, manant que pagui an en P. Beçet el sou que li correspon pels cinch mesos que van del dia en que morí el rey Ferran a la seva provisió per l'ofici de batlle general, a rahó de 1000 florins anyals.

Alfonsus dei gracia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie ac etiam comes Rossilionis et Ceritanie, fideli consiliario et thesaurario nostro Raymundo Fivellerii salutem et gratiam. cum fideli consiliario et advocato fisci nostri, Petro Basseti, debeantur per nos quadringentos dextecim florenos auri de Aragonia, septem solidos, quatuor denarii Barchinone, pro quinque mensibus qui incurrere inceperunt secunda die aprilis proximi lapsi, qua victoriosissimus princeps dominus genitor noster excelsae memorie in villa Aqualate finivit dies suos, et finierunt .xxvii. die augusti anni infrascripti, in qua die per nos provisum fuit eidem de baiulia Cathalonie generali, quibus continuo in nostro permansit servicio, pretextu eius annue pensionis mille florenorum quos sibi dare annuatim providimus et constituimus, vobis dicimus et mandamus, de certa sciencia et expresse, quatenus, de quibusvis peccuniis curie nostre que sunt vel erunt penes vos, dictos quadringentos sexdecim florenos, septem solidos et quatuor denarios tribuatis et exsolvatis eidem Petro aut cui voluerit loco sui et in solucionem presentem recuperetis una cum apoca de soluto, datam Barchinona, sub nostro sigillo secreto. xv. die octobris. anno a nativitate domini millesimo .cccc.º xvi. rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Paulo Nicholai.

A. C. A., r. 2701, f. 1.

XXIII

22 octubre 1416

El rey Alfons autorisa an en P. Beçet per retenir a més dels 400 florins anyals que té de sou com a batlle, la diferencia fins a 1000 florins, durant el temps que per l'ofici de la advocació reyal li convingui estar fora de la ciutat de Barcelona.

Nos Alfonsus etc. quia vos fidelem consiliarium nostrum et baiulum generalem in Cathalonie principatu, Petrum Basseti, legum doctorem, ultra labores officii vestri dicte baiulie generalis, pro quibus certam annuam pensionem sive quitacionem habetis, diversos alios labores, ratione officii advocati fiscalis quod hucusque rexistis et utique regitis de presenti, cuius pretextu mille florenos annuatim concedebantur, vobis subire vos oportet, tenore presentis concedimus de gracia speciali quod, dum curiam nostram vos sequi contingat, vel per principatum jamdictum extra civitatem Barchinone incedere, quia onera dicte advocacionis fiscalis convenit vos sufferre, ultra dictas pensiones sive quitacionem dicte baiulie, habeatis residuum usque ad complementum dictorum mille florenorum auri, insequendo curiam nostram, vobis pro dicto officio advocacionis anno quolibet solvevantur, licenciam vobis plenariam conferentes quod dictos mille florenos seu undecim millia solidos barchinonenses, videlicet dictam quitacionem vel salarium pro dicta baiulia et residuum usque ad complementum ipsorum mille florenorum pro salario dicte advocacionis fiscalis, pro tempore quo in nostri curia presens fueritis vel per principatum predictum extra civitatem Barchinone incedetis, dicta officia exercendo, possitis quolibet anno de pecuniis nostre curie que ad manus vestras ratione dicti vestri officii sunt vel fuerunt licite retinere. nos enim mandamus per hanc eandem magistro rationali curie nostre predictae vel eius locumtenenti aut alii cuicumque a vobis computum audituro quod vobis vestri racionii tempore, ponentis in data dictos annuos mille florenos et restituentis vice qualibet apocam opportunam, in

quarum prima tenor huiusmodi totaliter sit insertus et in aliis fiat solum mencio de eadem, illos in vestro recipiat compoto et admittat, omni dubio quiescente, in cuius rei testimonium presentem fieri iussimus, nostro sigillo secreto munitam, datam in villa Sancti Baudilii de Luppricato, die .xxiii. octobris, anno a nativitate domini .m.cccc.xvi. rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Paulo Nicholai.

A. C. A., r. 2701, f. 1.

XXIV

24 octubre 1416

El rey mana an en P. Beçet que respecti les emparas fetes per en Dalmau de Biert.

Alfonsus dei gratia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie, ac comes Rossilionis et Ceritanie, fideli consiliario nostro et baiulo generali Cathalonie, Petro Basseti, legum doctore, salutem et gratiam. certis iustis et rationabilis causis nos ad hec inducentibus, vobis dicimus et mandamus expresse quatenus nullas emparas factas per Dalmacium de Biert, quondam, vestrum in dicto officio predecessorem, pretextu dicti officii, cancelletis seu deleatis, quinimo eas in eo esse in quo sunt sistere permittatis, donec aliud a nobis super his habueritis in mandatis. datum in loco Sancti Baudilii de Lupricato, sub nostro sigillo secreto, die xxiii. octobris, anno a nativitate domini millesimo .cccc. sextodecimo. rex Alfonsus.

A. B.: c. 7-Aa-1, f. 25.

XXV

15 novembre 1416

Orde del rey an en P. Beçet per que confirmi an en Bartomeu Castelló en l'ofici d'administrador de la casa del pes de la farina de Barcelona, en el cas de que fos elegit per aquest carrech pel consell de cent (1).

Lo Rey.

Batle general: manam vos expressament que si lo feel nostre, en Berthomeu Castello, ciutada de Barchinona, sera nomenat o elet en lo ofici de ffariner alias administrador, del qual en lo dia de la festa de Santa Lucia pus prop vinent sera feta eleccio o nominacio, denant vos presentadora, en nostra ausencia, per l any seguent, en la casa del consell de la dita ciutat, aquell e no altre acceptets e admetats al ofici dessus nomenat, e en aço per res no mudets ni contrevingats com nos atesa la suficiencia del dit Berthomeu e los serveys que ns ha fets, axi vullam e manam que s faça, dada en vila de Vilafrancha de Penedes, sots nostre segell secret, a xv. dies de noembre del any .mcccc.xvi. rex Alfonsus.

Al feel conseller nostre, micer Pere Basset, batle general de Cathalunya.

A. B.: c. 7-Aa-1, f. 24.

XXVI

4 febrer 1417

El rey envia an en P. Beçet y als altres consellers seus una sentencia donada per en Francesch Amella, a fi de que la examinin.

Lo Rey.

Nos vos trametem, ensemps ab la present, la sentencia ordonada per vos, micer Francesch Amenla, sobre lo fet de Banyoles, per tal que per tots vosaltres sie vista e reconeguda, perque us manam que de continent, ab bona diligencia, veiats e reconegats la dita sentencia e com vista e regoneguda la haurets, ab subscripció de la ma de cascu de vosaltres, la ns remetets, closa e segellada, per tal que puscam aquella pronunciar, dada en Tortosa, sots nostre segell secret, a quatre dies de febrer de l any mccccxvii. rex Alfonsus.

Als amats feels consellers nostres micer Bernat de Gualbes, micer Pere Basset, mossen Jaeme Calliç e micer Francesch Amenla.

Dominus rex mandavit michi Raymundo Baiuli, deliberata prius in consilio.

A. C. A., r. 2562, f. 26 v.º

XXVII

9 febrer 1417

P. Beçet s'excusa de nomenar colector de les leudes de Tortosa an en Johan Romero, recomanat del rey.

Molt alt e molt excellent princep e senyor.

De vostra alta senyoria he reebuda una letra, dada en Tortosa a .xxii. de janer prop passat, per la qual me manats que yo coman la collecta o recepcio del dret de tres diners per lliura e de la leuda de Tortosa, qui s cullen en Barchinona, an Johan Romero e segons molt excellent senyor que jo explique a vostra senyoria, stant vos en la vila de Sant Boy, comenar la dita collecta al dessus dit torna en gran e fort evident dan vostre, car lo dit Johan vol haver per salari de la dita collecta .c. lliures per any e aquell a qui jo la he comenada non ha pus de .l. en .lx. lliures e mes, senyor, que jo he affiençat lo a qui per mi es stada comenada la dita collecta a un any e per justicia qui l ne treya vuy li hauria esser pagat lo salari integrement d un any e sab vostre senyoria, senyor que per cessar salaris immoderats es stada ajustada la recepcio dels dits drets a mon ofici e si axi s seguia, com per vos m es stat manat, seria lo contrari, de que s seguiria, segons es dit, dan a vos senyor e. per aquest esguart e per altres, molt excellent senyor' sab vostra senyoria que dix a mi a Sant Boy, mes avant, senyor, comenar jo la dita collecta al dit Johan Romero poria tornar a mi a gran dan, car aquests drets son incerts e jo, senyor, he fet sacrament e homenatge als havents assignacions sobre los dits drets de respondre de aquells a ells e no a altres, fins que ls sia satisfet cascu any a lurs assignacions, per les dites rahons e per altres, les quals, molt excellent senyor,

(1) No va ser elegit ell, sino en Lluís de Gualbes, Vegis: *Manual de Novells Ardiats*, I, 204.

jo explicare de paraula a vostra senyoria com deu vulla jo sia en vostra cort, he deliberat rescriure a vos, senyor, suplicant vos sia de vostra merce vullats fer sobreseure en les dites coses fins a tant que jo sia en vostra cort e sera fort prest, deu migençant, e exalç lo rey dels reys, molt excellent senyor, vostra reyal corona ab prosperitats multiplicades. scrit en Barchinona a .viii. de febrer, l any .mcccc.xvii.

senyor,
lo vostre humil vassall e batle general
de Cathalunya qui, besant vostres peus e
mans, se comana humilment en vostra gra-
cia e merce,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent princep e poderos senyor lo senyor rey.

A. C. A. cartes reyal.

XXVIII

15 febrer 1417

El rey escriu an en P. Beçet interessantse en la quitació de la vila de Molins de Rey.

Lo Rey.

Batle general: nos scrivim als sindichs de la vila de Molin de Reg manant los que entenen en dar fi a lur quitacio e luicio e quen conferesquen ab vos qui ls endreçarets de part nostra, per ço us manam que los dits sindichs e tots altres volentse a nostra corona reduir, emperets, ajudets e animets, segons a vostre offici se pertany e de vos confiam. dada en Tortosa, sots nostre segell secret, a xv. dies de febrer, en l any de la nativitat de nostre senyor .mcccc.xvii.

Rex Alfonsus.

A. B.: c. 7-4a-1, f. 29.

XXIX

23 abril 1417

P. Beçet envia al rey el parer donat per ell y altres juristes y diputats sobre un lliurament fet al vescomte d'Illa.

Senyor molt excellent.

Per manament de vostra senyoria, reebuda vostra letre, he presentades als diputats e als juristes les letres qui a ells se dreçaven e explicat a ells ço qui per vostra senyoria me era manat; com açi no fos en Lehonard de Sors, ha paregut als diputatats e als juristes e a mi, segons los capitols qui foren fets sobre lo liurament fet al vescomte d'Illa, que los .xxx. florins no stan per carrech ne fet vostra, senyor, ne dels diputatats, mas, si per res stan, es a carrech del vescompte de Narbona e per ço los dits diputatats, per no donar destorp algu a la fahena, han acordat que no es necessari provehir hi plus avant ne fer plus, com cuydem que la moneda sia deliurada, sol lo dit vescomte de Narbona haia fet ço qui per sa part fa a ffer, ço es: la apocha, la forma de la qual fou liurada, ja en lo temps del deliurament dels .xxx. florins, ordonada e concordada al dit vescomte d'Illa e per que, senyor, vostra senyoria ne sia plus sertificada, tramet a aquella los capitols del deliurament e man a mi vostra senyoria ço qui plasant li sera. scrit en Barchinona, a .xxiii. de abril, l any .mcccc.xvii.

senyor,
lo vostre humil vassall e batle general
de Cathalunya qui, besant vostres peus
e mans, se comana humilment en vostra
gracia e merce,

P. Beçet.

Al molt excellent e molt alt princep e senyor lo senyor rey (1).

A. C. A. cartes reyal.

XXX

4 maig 1417

P. Beçet anuncia al rey el seu pròxim viatge a la cort, on aquest l'havia cridat, y l'arribada a Barcelona d'una nau d'en Roderich de Lluna qui s' nega a pagar l'impost que li correspon.

Senyor molt excellent.

De vostra alta senyoria reebi ir una letra ab la qual me manats que encontinent partescha per anar a vos, senyor, representant me com no som partit e, segons vostra letra menciona, no us he scrit la causa de me tarde, a la qual letra senyor humilment vos respon que, parlant ab reverencia vostra, jo per scusacio de me tarde vos he per tres o quatre letres scrit, avisant vos de aquella e per aquesta raho singularment he trames a vostra senyoria en Domingo Sanchez lo qual, dias ha passats, deu esser aqui arribat; are, molt excellent senyor, per supllir a vostra manament, no contrastant la dita causa, la qual es a mi assats urgent e carregosa, jo partire, si plaura a deu, encontinent per anar a vos, senyor. empero avis vos, senyor, com en la plage d'aquesta ciutat arriba ir mossen Rodrigo de Luna ab una galea armada ab la qual ha presa en les vostres mars de Cathalunya una galiota ab .xxxx. moros cossaris e dos xristians renegats, los quals ha assi en la dita galea, al qual, com no sia exit en terra, jo, senyor, per part vostra he trames a la dita galea un scriva e un porter de mon offici per haver lo quint a vos senyor pertanyent de la dita presa e par que ha lus ne respost molt curt, dient que ell no es de mon for e que la dita galea es stada armada per lo papa e que per consegvent vos, senyor, ne vostres oficials, no y havets res a veure, ne me n respondria de res; yo, senyor, he fets mos preparatoris e enten fer que, si ls dits moros ixen en terra, exhegescha lo dit quint. assi senyor se diu que l dit mossen Rodrigo hic es vengut per tractar e de fet tracta que ls consellers li consenten una galea leugera del rem, la qual solia menar mossen Bernat de Furtia, e la qual es assi en la vostra deraçana e que li donen facultat de armar le ych, a la qual cosa, senyor molt excellent, jo entench a contradir e fer mon esforç que no s seguescha, per ço com pot esser que, sots color de cativar moros e de guardar la costa, la dita galea sia demenada e que s vulla per

(1) Hi han 2 cartes més una dels diputats del general de Catalunya, l altre, de Vicens Padriça y Pere Descoll, relatives a la mateixa qüestió, endressades al rey, fetes a Barcelona, el 22 d abril.

altre causa, de que s'poria seguir dan a vos, senyor, e com que sia no s' deu armar sens expressa licencia vostra, perque, senyor molt excellent, vos supplich que encontinent sobre les dites coses me vullats rescirure vostre intencio e fer hi les provisions necessaries. lo rey dels reys, senyor molt excellent, exalç vostre reyal corona ab prosperitats multiplicades. scrit en Barchinona, a .iiii. de maig, l'any m.cccc.xvii.

senyor,
lo vostre humil vassall e batle general de Cathalunya qui, besant vostres peus e mans, se comana humilment en vostra gracia e merce,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent princep e poderos senyor lo senyor rey.

A. C. A. *cartes reyalis*.

XXXI

30 agost 1417

Orde del rey fent pagar els gastos fets en obrar un escriptori en l'alberch d'en Beçet, a fi d'instalar l'ofici de la batllia.

N Alfonso etc. al feel conseller e mestre racional de la nostra cort, micer Bernat de Gualbes, e a son lochtinent o altre qualsevol del fael conseller nostre e batle general en lo principat de Cathalunya, micer P. Basset, comte oydor, salut e gracia. com lo dit micer P. Basset, de menament e ordinacio nostra, en lo mes de noembre de l'any m.cccc.xvi. haia obrat o fets obrar dins un seu alberch, situat en lo carrer dels mercaders de la ciutat de Barchinona, un cancell o scriptori, en lo qual se tingan la scrivania e lo dit ofici de la dita batllia, e alguns armaris per tenir los libres dels feus, notes, registres, cartes e altres scriptures del dit ofici, per les quals obres ha pagades e donades les quantitats deval mencionades a les persones deius scrites, segons que s' seguex: et primo, los quals ha donats e pagats an Anthoni Torra, veler de Barchinona, per compra de tres doblers de pi de Valencia, qui d'ell foren comprades, a raho de uytanta vuyt sous per cascuna peça, doscents sexanta quatre sous. item, los quals ha donats e pagats an P. Simon, fuster de Barchinona, per serrar o fer serrar les dites doblers per ample, dels quals isqueren trenta tres fils, de que foren fetes .xxx. taules, dos costers e dos cayrats, a raho de .ii. sous .vi. diners per cascun fil e per serrar los dits dos cayrats, dels quals isqueren vint e un fil, de que foren fetes vint e tres lates, a raho de .iiii. diners lo fill, munten per tot uytanta nou sous .vi. diners. item, los quals dona e paga an Johan de Reus, mercader de la dita ciutat, per compra de una biga o cayrat que d'ell fou comprada, sinch sous. item, los quals dona e paga an Johan Soler, fuster de la dita ciutat, per deu cabirons que d'ell foren comprats, a raho de quatre sous .vi. diners per cascun cabiro, quaranta e sis sous. item, los quals dona e paga an Johan Giner fuster de la dita ciutat, mestre de la dita obra, qui aquells havia bestrets en compra de cinch lates e miga taula de pi. .xviii. sous e quatre diners. item, que dona e paga an P. Tarraga, fuster de la dita ciutat, per loguer de dues posts a ops de fer ponts per clavar les fulles al sostre de la dita loge, les quals posts serviren vuyt jorns, a raho de quatre diners per jorn abdues, dos sous e vuyt diners. item, los quals dona e paga a quatre bastays qui entre diverses vegades portaren la dita fusta de mar al dit alberch, per port de la dita fusta e tornar les dites dues taules, per tot, sis sous. item, los quals dona e paga an Steve Camps, ferrer de la dita ciutat, per clavacio de diversa sort qui dell fou comprada, la qual servi ensemps ab totes les altres coses dessus mencionades a la dita obra, sexanta tres sous. item, los quals dona e paga an Berenguer Sabater, manya de la dita ciutat, per compra de nou panys ab sos forrallats e tres panys de loba ab lurs claus e gorniment e per .xxiiii. frontisses grans e sis poques qui serviren als dits armaris e per dos forrallats e quatre frontisses poques qui serviren a les portes del dit cancell o scriptori, per tot, cent trenta sinch sous. item, los quals foren donats e pagats al dit Johan Gener, per vint jornals que en la dita obra continuament lavora, a raho de quatre sous e sis diners e per vint jornals que Nicholau, sclau seu, en la dita obra continuament lavora, a raho, per jornal, de tres sous e sis diners e per altres vint jornals que en la dita obra lavora Johan sart, sclau del dit Johan Gener, a raho de tres sous per cascun dia, per tot, doscents vint sous. item, los quals dona e paga an Galceran Riera, fuster de la dita ciutat, per set jornals que, ensemps ab lo dit Johan Gener, obra en la dita obra, e a raho de quatre sous per cascun die, vint e vuyt sous. les quals quantitats per lo dit micer Pere donades e pagades, segons per menut distinctament son mencionades e larguament toquades, en un quuern de paper, per manament nostre liurat en l'ofici de conservador maior de nostre patrimoni, ensemps ab apoques sufficients de les persones a qui les dites quantitats ha pagades, les quals quuern e apoques damunt dites, vistes e ragonegudes e diligentment examinades e calculades, en lo dit ofici de conservador, e lo qual compte lo dit micer Pere, migençant sacrament, ha adverat que per ell en lo dit compte largament son posades e distribuïdes, ab sis sous que ha pagats an Jacme Nadal, notari, per les dites apoques, munten en summa: vuyt cents setanta nou sous e sis diners. dehim e manam vos, expressament e de certa sciencia, que lo dit micer Pere en la reddicio de sus comptes, posant en data los dits .dccc.lxxviii. sous .vi. diners e restituïnt la present tansolament; en loch de apoca e de manament, aquells en sos comptes reebats e admetats, tots dubtes e contradiccions cessants. dada en Valencia, sots nostre segell secret, a .xxx. dies de agost, en l'any de la nativitat de nostre senyor .m.cccc.xvii. rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Paulo Nicholai.

A. C. A., r. 2701, f. 105 v.º

XXXII

14 setembre 1417

El rey mana an en Ramon Fiveller, tresorer seu, que pagui an en P. Beçet 1000 florins d'or en ajuda del matrimoni de la seva filla Joana.

Alfonsus etc. ffideli consiliario et thesaurario nostro, Raymundo Fivellerii, salutem et gratiam. dicimus et mandamus vobis, de certa sciencia et expresse, quatenus, de peccuniis curie nostre que sunt vel erunt penes vos, detis et solvatis ffideli consiliario et baiulo nostro Cathalonie generali, Petro Becet, in legibus licenciato, mille florenos auri de Aragonia, quos sibi, graciosse, contemplacione et in adiutorium celebrati matrimoni Johanne filie sue, per vos omnino dari volumus et exsolvi. et in solutione ipsa recuperetis ab eo presentem una cum apoca de recepto. datam Valencie, sub nostro sigillo secreto, quarta decima die septembris, anno a nativitate domini .m.cccc.xvii. rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Paulo Nicholai.

A. C. A., r. 2701, f. 114.

XXXIII

15 setembre 1417

El rey autorisa an en P. Beçet per cobrar integrament el sou de mil florins, en atenció als treballs extraordinaris que ha fet y a la seva llarga permanencia en la cort, durant el primer any, del seu ofici de batlle general.

N Alfonso etc. al feel conseller e maestre racional de nostra cort, micer Bernat de Gualbes, o altre qualsevol compte oydor del feel conseller nostre, micer P. Beçet, batle general de Cathalunya e advocat fiscal de la nostra cort, salut e gracia. com nos, ab letra nostra ab nostre segell secret segellada, dada en la vila de Sant Boy de Lobregat, a .xxii. dies d'octubre, en l'any de la nativitat de nostre senyor .m.cccc.xvi. per les causes e rahons en la dita letra contengudes, haiam atorgat al dit micer P. Beçet que, ultra lo salari o quitacio de la dita batlia, se pusca retenir cascun any de qualsevol pecunies de nostra cort qui en mans sues per raho de sos officis son o seran, fins en quantitat de mil florins d'or d'Arago o onza milia sous barchinonesos, per lo temps empero que en nostra cort seria present o per lo principat de Cathalunya fora la ciutat de Barchinona iria, los dis officis exercint, segons en la dita nostra letra es pus largament contengut e l dit micer Pere, en l'any prop passat, qui comença a correr a .xxvii. del mes d'agost del dit any .m.cccc.xvi., lo qual dia fou per nos provehit de la dita batlia e fou complit lo .xxv.º jorn del mes d'agost prop passat, inclusive, de l'any present .m.cccc.xvii., segons vertaderament som informats, sia stat present en nostra cort, axi en Cathalunya com en la present ciutat de Valencia, per spay de vuyt mesos complits e axi mateix en lo dit any haia sostenguts diverses treballs e carrechs per alguns fets nostres extraordinaris de son ofici, per la qual raho es digne haver per lo dit any, complidament e sens deduccio alcuna, los dits onze milia sous barchinonesos, dehim e manam vos, expressament e de certa sciencia, que l dit micer P. posant en data per l'any dessus dit los dits onze milia sous barchinonesos e restituint vos la present ensemps ab apocha sufficient de la quantitat dessus dita, aquells en sos comptes li admetats, tot dupte e contradiccio cessants, com nos axi haiam ordonat e vullam que s'faça. dada en Valencia, sots nostre segell secret, a .xv. de setembre, en l'any de la nativitat de nostre senyor .m.cccc. deeset. rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Paulo Nicholai.

A. C. A., r. 2701, f. 111 v.º

XXXIV

7 octubre 1417

Lletra de creença feta pel rey an en P. Beçet qui va de Valencia, on era la cort, a Barcelona.

Lo Rey.

Com nos sobre alguns affers, tocants lo noble e amat nostre, mossen Guerau de Rochaberti, haiam plenament informat de nostra intencio lo feel conseller nostre, micer Pere Basset, batle general de Cathalunya, pregam vos affectuosament que a tot ço que l dit micer Pere vos dira sobre los dits afers, de nostra part, donets plena fe e creença, axi com si per nos personalment vos era dit, complint-ho per obra segons de vosaltres singularment confiam. dada en Valencia, sots nostre segell secret, a .vii. dies de octubre de l'any .m.cccc.xvii. rex Alfonsus.

Als feels nostres en March Torell e Ramon dez Pla, ciutadans de Barchinona.

A. C. A., r. 2562, f. 122 v.º

XXXV

4 desembre 1417

El rey mana an en P. Beçet que prengui una galiota y la fassi portar a l'Ebre.

Lo Rey.

Batle general: manam vos que, vista la present, prengats a vostres mans la galiota d'en Rodrigo de Aguilar e en aquella metats mariners e persones, tantes com seran necessari per navegar e menarla al riu de Tortosa, e aquella fets portar de continent al dit riu e bestrets al dits meriners ço que costara manarla alli, car nos ho cobrarem aci e de continent vos ho farem pagar. dada en Terragona, sots nostre segell secret, a .iiii. dies de deembre de l'any mil.cccc.xvii. e volem la dita galiota vinga a nos en tot cas, no contrestant qualsevol emparees fetes en la dita galiota. dada com dessus. rex Alfonsus.

Al feel conseller nostre, micer P. Basset, batle general de Cathalunya.

A. C. A., r. 2562, f. 18 v.º

XXXVI

28 desembre 1417

El rey crida an en P. Beçet, desde Tarragona.

Lo Rey.

Batle general: com sobre algunes coses, toquants nostre servir, vos haiam mester, manam vos que, vista la present, partiats e vingats a nos, certificants vos que no us hi admetrem scusacio alguna. dada en Terragona, sots nostre segell secret, a .xxviii. dies de deembre del any mccccxvii.

Rex Alfonsus.

A. B.: c. 7.-Aa-1, f. 25 dupl.

XXXVII

4 janer 1418

Johan Ros y P. Beçet, com a conservadors de la treva fermada ab el comú de Gènova, notifiquen al rey les queixes dels genovesos, per certs drets que 'ls hi exigia el batlle de Valencia.

Senyor molt excellent.

A vostra gran excellencia notificam que l duch e l comu de Jenova han scrit a nosaltres, axi com a conservadors de la treva fermada entre vos, senyor. d'una part e ls dits duch e comu de la altra, e axi mateix som certs que han scrit als consellers de aquesta ciutat, clamants se que, contra forma dels capitols de la dita treva, lo vostre batle general de regne de Valencia exhegeix cert dret dels arroços que ls genovesos trahen del dit regne e, segons los dits capitols, ells dihen se esser

exemps de tots drets, perque, per squivar squandols, vos suplicam que sia de vostra merce hi façats provehir, car certs som que tambe lo duch e lo comu ginyaran a vostres sotsmesos altres carrechs, de que s poden seguir grants inconvenients. e man vostra senyoria ço qui placent sia a aquella, la qual conserve la santa trinitat ab prosperitats multiplicades. scrit en Barchinona, a .iiii. de janer, l any .m.cccc.xviii.

Al molt alt e molt excellent princep e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reials.

senyor,
los vostres humils vassalls qui, besants
vostres peus e mans, se comanen en vos-
tra gracia e merçe, Johan Ros e P. Beçet.

XXXVIII

20 janer 1418

El rey mana an en P. Beçet que l'informi sobre l'estat dels camins y ponts, a fi de pòguer resoldre l'instancia presentada pels consellers, demanant permís per imposar el dret de barra.

Lo Rey.

Batle general: per los missatgers de la ciutat de Barchinona nos es stat supplicat volguessem atorgar a la dita ciutat licencia de imposar dret de barra, per ço com, segons en la supplicacio se conte, es necessari de adobar e reparar e encara fer de nou molts camins, ponts e passos, qui, per aygues e en altra manera, son dirruits. perque us manam que encontinent de la necessitat dels dits camins e ponts vos informets e aquella informacio de continent nos trametets, per tal que sobre les dites coses supplicades puxam degudament provehir. dada en Valencia, sots nostre segell secret, a .xx. dies de janer del any m.cccc.xviii. rex Alfonsus.

A. B.: c. 7-Aa-1, f. 26 dupl.—A. C. A.: r. 2562, f. 151.

XXXIX

13 febrer [1418]

P. Beçet avisa al rey que alguns del bras militar tracten ab els consellers secretament.

Molt excellent e poderos senyor.

Ir al vespre entra en aquesta ciutat lo comte de Payllars, lo qual es vengut per lo ajust que fan aquests barons e cavallers, ço es los .xiii., de que ja per altres letres vostra senyoria es estada certificada; los consellers de aquesta ciutat son anats a .i. torre, açi prop als Sans, hon lo dit comte ere e ll han mes en aquesta ciutat e es cosa be nova e que los consellers acustumen poch. par, senyor, que los dits barons e cavallers tracten ab los concellers d aci per interposades persones, ço es: mossen Berenguer Dolms e .i. qui solia esser de vostre braç, mossen Jacme March. encara no se que ls del dit braç militar sien estats ensemps ab los consellers, pero son cert que continuament tracten; llur tracte es molt secret e ab grans juraments, pero, senyor, jo certificaré vostra senyoria, per certa persona, de algunes coses que he sentides e dich vos, senyor, que vostra senyoria deu molt advertir en aquests affers quar, segons que jo sint, apparellats son a scandols e dupte que tots hagen bona intencio en lo be que preyquen; los qui son açi son: lo dit comte de Payllars, don Ramon de Cardona, Arnau Roger de Payllars, fill del comte, mossen Galceran de Santa Pau, mossen Gregori Burgues, mossen Berenguer Dolms, lo vezcomte d Illa; esperen mossen Guillem Ramon de Muntcada e mossen Berenguer Alamany de Cervello; es ja açi lo fill del dit mossen Berenguer Alamany e .i. gentil hom appellat Vilafrancha e en... de Muntpalau. ço, senyor, que a present no us he volgut scriure, senyor, es perque no u se certament e no fa comanar a letra. lo rey dels reys, senyor, mantingua vostra royal corona longuament, ab prosperitats multiplicades. scrivi en Barchinona, a .xiii. de febrer.

De tant vos certifich, senyor, que molts notables homens de aquesta ciutat e per aventura dels plus notables e mes en nombre, son qui no han a bo ço que s enpren e mes, senyor, se de cert que los del braç militar no son de .i. intencio, senyor, sia vostre merce no hajats a mal com axi m atrevesch scriure, com zel de vostre servir m o fa avançar.

Al molt alt e molt excellent e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reials.

senyor,
lo vostre humil factura qui en vostre
gracia e merçe se recomane, lo vostre
batlle general de Cathalunya ... a vostres
peus,

P. Beçet.

XL

16 febrer 1418

P. Beçet comunica al rey els fins que s proposa l'embaixada que s'organisa a Barcelona.

Senyor molt alt e molt excellent.

Jo, perque no puix saber certament ço que aquests fan en lurs consells secrets, no puix scriure ab certitut e perque la materia me semble molt perillosa dupte de scriure, pero, senyor, volent retre mon deute segons ma naturalesa e fe, no us puix celar ço que jo sent e suplich a vostra gran excellencia hi vulla advertir, senyor, segons un rahonament que jo he haut ab un dels principals de aquests afers, aquesta missatgeria se fa a dues fins principals: una que vostra senyoria arte e restrenya son poder en lo fet de la justicia que, metent vos aquella en mans a ells plaents, ço es a la terra, qui sien bones persones, vos, senyor, no us ne entremetats; l altre que los qui son de vostre consell sien mudats e, ques diga, aço m par sia la fi, pero, senyor, ell aço no m a dit axi clar, mas jo, per ses peraules e per ço que comunament sic diu, ho arguesch e creu que sia la veritat; sus aço par, senyor, que us seran fetes grans offertes e molt grans e m pens que us suplicaran de refformar vostra casa, consell e justicia, a consell de tots vostres regnes e terres; los barons e cavallers qui açi son a present son concordats ab los de aquesta ciutat e aço es ço que a vostra gran senyoria puix scriure e per no enuiar vostra senyoria jo, senyor, scriu largament de aquests afers als de vostre consell, on vostra senyoria per menut pora veure tots los fets. la qual lo rey dels reys exalç, ab prosperitats multiplicades. scrit en Barchinona, a .xvi. de febrer, l any .m.cccc.xviii.

Al molt excellent e molt poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reials.

senyor,
lo vostre humil vassal e batlle general
de Cathalunya qui, besant vostres peus
e mans, se comana en vostra gracia e
merçe,

P. Beçet.

XLI

22 febrer [1418]

P. Beçet demana al rey autorisació per apoderarse del palau de Bellesguard y dels bens cedits pel rey Martí als celestins.

Senyor molt excellent.

Segons so certificat, lo senyor rey en Ferrando, vostre pare, volia cobrar la casa de Bell Esguart, la qual te la reyna dona Yoland, penyora de la reyna dona Margarita, e, per cert privilegi fet per lo rey en Martí, la casa aquella no s pot alienar ans ha esser posada reyal, perque, senyor, la casa huy siats cert ha mal recapte e s dirrueix, sia vostra merce sapia de vos si haurets a mal si jo la m prenc, quar puyt jo m dare consell. item, senyor, lo rey en Martí, dessus dit, dona moltes coses als celestins e los celestins han deseparat lo monestir e quant hic ha e no ych fan servey ne residencia, sino que ych ha .i. procurador qui ls arrenda ço que ych es e tot fa malbe en fiança, ha ych alberchs derrocats qui eren estats derrocats per la obra que l rey Martí hi volia fer, pens, senyor, que ls establirien alguns a cert cenç, si vos o volets, perque sia vostre merce scriurem si volrets que de tot jo prengua ço qui hic es e que s reserve per ells e si tornen e serveixen que u hagen, sino tornara lla don es exit, suplich vos, senyor, m escrivats de tot, quar algun profit ne pot exir a vostra cort, e ausades basta a mi que m responats que u lexets a mon arbitre. e man vostre senyoria ço que li sia plaen, la qual exalçe nostre senyor, ab prosperitats moltes. scrit en Barchinona, a .xxii. de febrer.

Senyor, reduesch vos a memoria que lo fet de la Rocha esta adormit, en gran dan vostre, quar los homens perden lo cor e es minva e mal eximpli, item lo fet de Monbuy, de Granollers ja us n e scrit e de Mataro suplich vos, senyor, e façats desembargar e lo fet de Banyoles. item, senyor, vos suplich que si algun loisme o foriscapi o fadiga vos ere demanat, de castells qui sien dins aquesta batllia, no u atorguets que molt hi va per les reempçons del patrimoni.

senyor,
vostre humil factura
qui, besant vostres peus,
se recomana en vostra merce,
lo vostre batlle de Cathalunya.

A. C. A. cartes reyal.

XLII

2 març [1418]

P. Beçet avisa al rey que un mercader, arriuat de Marsella, ha portat noves de que l vescomte de Narbona s proposa anar a Sardenya ab gent armada.

Molt excellent
senyor.

Huy los consellers de Barchinona m an notificat com .i. mercader qui es a Marssella ha scrit açi .i. capitol de .i. letra, lo qual dins la present tramet a vostra senyoria interclus. segons par, senyor, fama es que l vezcompte de Narbona enten ab gens d armes passar en Cerdenya e axi par que o vol aquesta letra, mes, senyor, pochis jorns ha passats que .i. mestre en theologia, apellat mestre Pujades, frare del Carme, ha comptat que ell, vinent de Constança, no ha molts dies, troba lo dit vezcompte ab molta gent d armes, entre los quals ere don Anthon de Luna, e, segons ha dit lo dit frare, dehien que de fet passarien en Cerdenya e per ço, senyor, he acordat de fer vos lo present correu e los dits consellers vos ne fan .i. letra e mes se ha provehit que sia trames .i. spia a Narbona e a Aygues Mortes per saberne la veritat, de que tantost com res se n sapia, ne sera scrit a vostra excellencia, dien, senyor, los consellers que ab pocha despesa si provehiria, quar açi ha prou naus, pero, senyor, han si a bestreure diners, pens que, si vos, senyor, los ne encarregats, que y ajudaran, placia a vos, senyor, attendre en aço e provehir, quar ja veu vostra gran senyoria quant hi va a la vostra honor e be de la vostra cosa publica e que breu ne hajam açi vostra resposta.

item, senyor, los dits consellers me han respost huy sobre lo fet de Granollers, dient que lo consell de la ciutat ha acordat que no prestarien los .v^m. florins, dich vos, senyor, que molt va en lo fet de Granollers e per vostra honor e per lo fet del patrimoni, pero par me que a la ciutat no ve be.

item, senyor, vos tramet .i. plech de letres que m ha [dat] .i. mercader, dient que venen de Constança. man vostra senyoria ço que li sia plaent, la qual nostre senyor conserve, ab prosperitats moltes. scrit en Barchinona, a .ii. de març.

senyor,
lo vostre humil factura qui, besant vos-
tres, peus se recomane en vostra merce,
lo vostre batlle de Cathalunya.

A. C. A. cartes reyal.

La lletra interclusa a que fa referencia aquesta es la següent:

aço es scrit a Masseylla.

la nau de Gamba Rosset deu partir d aci un jorn d aquests, deu anar en Aygues Mortes ho al cap de Leucata per levar lo vescomte de Narbona qui deu passar en Serdenya ab .ccc. bacinets; fets compte metra en ramor tota la illa e, si lo senyor rey o les ciutats se volien, leugerament lo porien desbaratar, car dues naus be armades hi serian bestants, seria honor e profit de la terra e sens falla, si ell passa en Serdenya, no pora esser sens dan de nostra nacio, be crech que aquí ne sots avisats de tot.

XLIII

2 març 1418

P. Beçet escriu al rey demanantli que proveeixi contra mossen Rambau de Corbera qui amenassa de mort al batlle de Granollers y contra en Berenguer de Sentmenat que s'ha deseixit d'en Beçet.

Molt excellent senyor.

A la vostra molt gran senyoria significh que, jo tinent lo loch de Granollers en la forma que us havia scrit, la part de mossen Rambau de Corbera ha menaçat a matar lo batlle, lo qual jo, senyor, en nom vostre hi havia fet metre e, jatsia los fos dit que mal o fahien e per mi e per altres, ells, apres que hagueren dada paraula de no dampnificar lo, han aquella retuda e puyt, per adobar, en Berengario de Santmenat, per ço, segons diu, com jo lo tenia desertat de la batllia de Granollers, ell e son fill, m a trames a dir per lo meu scriva que s deseixia de mi; jo, senyor no curant de llur dit, he fet aturar lo batlle perque lo loch no vingue a destruccio, ffins vostra senyoria me man que fare e, si vos, senyor, volrets en aço

provehir, sera ço qui s pertany de rey e senyor virtuos, tal com es vostra excellencia e si roman aquest fet axi, dupte que algu vulla pendre carrech de vostres fets; pens que si jo fos batlle de mossen Bn. de Cabrera o de .i. altre baro ells no s o gosaren imaginar, pero, senyor, fins vos manets lo contrari, jo no stare de procehir en vostres fets e, si vos volets, senyor, per mi meteix ab senyors e amichs me deffendre d ells. e man vostra senyoria ço que li sia plaent, la qual nostre senyor mantingua benaventura dament per larchs anys, ab victories moltes. escrit en Barchinona a .ii. de març.

senyor de aço ha presa enquesta lo veguer, perque la veritat ne sia vista quant vostra senyoria o voltra.

senyor,
lo vostre humil factura qui, besant vostres peus, se coman en vostra merce, lo vostre batlle general de Cathalunya.

Molt alt e molt excellent princep e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes rcyals.

XLIV

7 març 1418

P. Becet explica al rey el resultat dels tractes que, per orde seva, havia tingut ab alguns dels del braç militar, relatius a la embaixada que volien enviar al rey.

Senyor molt excellent.

De vostra alta senyoria reebi, a .x. del present mes, un plech de letres dreçades a alguns nobles e cavallers qui son en la present ciutat, ensemps ab una a mi dreçada e ab la crehença, la qual manats que per mi als dessus dits fos splicada. e de present, senyor molt excellent, reebudes les dites letres, jo doni aquelles a aquells a qui s dreçaven e ls explique de part vostra la dita crehença, a la qual ells, segons m an dit, vos faran resposta ab lur letra. empero, senyor molt excellent, han me dit que jo us scriva que ells son stats continuament de intencio e proposit de fer e complir totes coses qui fossen honor e servir de vostra reyal corona e are, senyor, molt mes, com per vostra senyoria lus n es stat scrit; e per la dita raho e per ço com la ambaxada no ira a vostra senyoria en nom ne per part de quatorzena ne de lur braç, pero, segons dien, tenen se per dit que alguns de lur condicio, axi com a singulars, hi iran e aço ells no poden contradir e mes, senyor, m an dit que no lus semble que vos deiats demanar lo translat del poder que lur braç ha donat a la dita quatorzena, per ço com es acte lur secret e james rey d Arago, segons dien' no demana tal cosa e seria cosa novella, de la qual per ventura lo dit braç concebria greuge, maiorment, senyor, pus per vigor del dit poder no us fa embaxada e on senyor embaxada s en fes, dien que l dit translat podets haver leugerament e sens greuge del braç, car los embaxadors qui irien a vos lo us haurien a mostrar. e on en altra manera volguessen haver poder, aquests qui son açi seran per respondrels que com a quatorzena no han res fet; perque, senyor, m an pregat que y sobresegues, fins de vos hagues altre manament en contrari, de la qual cosa, senyor, jo, confiant de vostra merce, lus he complegut, vesent esser rasonable ço qui dien, suplicant vos, senyor, me vullats rescriure sobre aço vostra intencio e voler. e lo rey dels reys, senyor molt excellent, exalç vostra reyal corona ab prosperitats multiplicades, escrita en Barchinona, a .vij. de març, l any mil .cccc. xviii.

De les requestes, protestes e respostes, senyor molt excellent, qui s son corragudes entre los dessus dits, vos tremetrem translat per cotreu propri, car a present no era fet.

senyor,
lo vostre humil vassal e batlle general de Cathalunya qui, besant vostres peus e mans, se comana humilment en vostra gracia e merce,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent [princep] e poderos senyor, lo senyor [rey].

A. C. A. cartes rcyals.

XLV

7 març 1418

P. Beçet demana al rey novament que procedeixi contra en Berenguer de Sentmenat.

Senyor molt excellent.

Per altre letra, la qual no se si la haurets reebuda, vos he scrit com en Berenguer de Santmenat, fill de mossen Pere de Santmenat, a instigacio de mossen Galceran Santmenat, m a tremes a dir per lo meu scriva qui, per altres fets, era anat a Linars, que ell se desexie de mi, per ço com, segons diu, jo l tinch deseretat de la batlia de Granollers e per ço, senyor, que jo n fos pus cert, he lus tremesa una letra, per lo meu porter, a Linars, fahent lus saber que clarament me certificassen per lur letra de les dites coses e segons m es stat clarament reportat, com lo dit porter fou a Linars, no y troba alcun de la sequela o part dels dits Sentmenats, ans se n eren exits e anats a Sant Celoni, on se son fets guiar per lo procurador de mossen Bernat de Cabrera e com lo dit porter fos a Sant Celoni e demanas lo dit Berengero per darli la dita letra, fou li dit que no y era e, en absencia sua, dona la dita letra al dit mossen Galceran, lo qual per sa letra m a respot [] certificantme com lo dit Berengero s era desexit de mi, pero que no ho havia fet a instigacio sua. jo, senyor, per ço com aquestes coses toquen principalment a vos, car qui be u vol considerar lo dit Berenguer no s es desexit de mi, car jo com a P. Beçet no li hi res fet, e ço que he fet mostrare haver fet justament, e sino vos e no ells m evets a castigar, mas es se desexit de vos e, senyor, aquestes coses donen tant atreviment que puy no es be per refernar e per ço com aço es cosa tan nova, scrich de tot largament a vostra senyoria, suplicant a aquella sia sa merce sentirse de aço e sertiffich vos, senyor, que, si degudament no y provehits, no y cal aturar official vostre, car tal novitat null temps fou vista en Cathalunya e d uy mes, en continent com no ls fara hom a lur guisa, faran semblant proces, fins que tornaran a aquella malaltia, la qual solia esser que s desexien dels reys, per la qual aturar vostres predecessors gloriosos han trebellat, fins que ab agres medecines la han extirpada. jo, senyor, per lurs deseximents no stare de fer lo que dege e que per vos me sera manat e contra ells e tots altres e, on vos no m deffenats, ab les mans, ab mos amichs e senyors, me deffendre d ells lo millor que pore, pero, senyor, confiu que vostra senyoria hi provehira en tal manera que vostra prehemincia reyal hi sera salva e farets ço que devets e per tant, senyor, car, si ells volien llur foll dit prosseguir en fet, jo iria perillos, sino provehia a mi mateix, vos soplich sia vostra merce rescriurem per lo present correu vostra intencio. e lo rey dels reys, senyor molt excellent, exalç vostra reyal corona, ab prosperitats multiplicades. escrit en Barchinona, a .vij. de març, l any .m.cccc.xviii.

senyor,
lo vostre humil vassall e batlle general de Cathalunya qui, besant vostres peus e mans, se comana humilment en vostra gracia e merce,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent princep e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes rcyals.

XLVI

10 març 1418

El governador de Catalunya notifica al rey les disposicions que ha pres contra en B. de Sentmenat.

Molt excellent e poderos,
alt princep e senyor.

Vostra gran excellencia, ab humil reverencia, certiffich que divendres prop passat vench a hoyda mia que en Berenguer de Sentmenat havie trameses desafiaments al batlle general e, tantost lendema, jo cavalque ben mati e ane a Linas, on se dehie que ere, per pendrel e no y trobe ell ne altres de sa part, car tots se foren desats en altra part. e, partint d aqui, anemen a Granollers e fiu inventariar e emparar totes rendes e drets que lo dit Berenguer hi hagues, apres ane al castell de Sentmenat, on cuydava trobar lo dit Berenguer, e no l trobe e per conseguent fiu inventariar sos bens e metre sots certa seguretat. apres, molt alt senyor, que fuy tornat en Barchinona, he sabut que lo dit batlle general s es letregat ab mossen Galceran de Sentmenat e ab lo dit Berenguer de Sentmenat e lo dit Berenguer de Sentmenat li ha respost per sa letra que no placia a Deu ell l aie desafiat, jatsie, senyor, que axi per una letra que lo dit mossen Galceran ha tramesa al dit batlle ab certes calificaciones, e per testimonis daquen resebuts aparegue lo contrari. man vostra celsitud que li sera placent que y faça. mes avant molt virtuos senyor notiffich..... a present, molt alt senyor, no m ocorre als degua scriure, sino que prech la santa divinitat que us conserve lonch temps en bona vida al seu servey e utilitat dels sotsmeses que comanats vos ha. escrita en Barchinona, a deu dies de març, l any mil cccc xviii.

senyor,
vostre humil vasall e sotsmes servidor qui,
besant vostres peus e mans, se comana en
vostra gracia e merce, Luys de Requesen,
Governador de Cathalunya.

Al molt excellent e poderos, alt princep e senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reyalis.

XLVII

15 març 1418

P. Beçet demana al rey que disposi lo que s'ha de fer a Granollers, on hi ha disturbis novament per culpa de les dissensions entre Torrelles, Sentmenats y Corberes.

Molt alt e molt excellent
senyor.

Segons he ja scrit a vostra gran senyoria, yo, aquests dies prop passats, per preservar la vila de Granollers de tantes vexacions e oppressions de que era molt affligida, done manera que la muller de mossen Ramon Torrelles feu batle de la dita vila en Romeu de Sant Ilari, lo qual ha tenguda la dita vila e ls habitants d aquella en gran seguretat e molt pacificament, en tant que ls dits habitants estaven en tanta tranquilitat com si la dita vila e la senyoria total d aquella fos en vostra ma, senyor. apres, senyor, los Sentmenats e los Corberes, per tip de malvolença o en altre manera, sens tota raho, han manassat al dit Romeu de Sant Ilari, a ffi que ell hagues necessariament desemperar la dita vila e, per conseguent, que ells poguessen fer pau e guerra d aquella, e crech, senyor, que ells axi han puscut aço fer com ho ha fet en Berenguer de Santmenat qui s desexi aquests dies de mi, jatsia que apres haia dit que no es ver, segons he ja scrit a vostra gran magnificencia, per les quals manasses, senyor, e per grans prechs fets per los consellers de Barchinona, lo dit Romeu de Sant Ilari ha deliberat de lixar en banda la vila e yo, senyor, no trop algun qui n vulla pendre carrech, car fan compte que axi mateix li manassarien. yo, senyor, si posques trobar los .v^m. florins qui deuen esser donats per part vostra al dit mossen Ramon Torrelles, no m curare molt de les dites manasses, mas, senyor, ates lo gran debat qui es entre lo dit mossen P. de Santmenat e sos valadors, de una part, e lo dit mossen Ramon, d altre, e les dites manasses, no es algu qui vulla prestar los dits .v^m. florins, ni la muller del dit mossen Ramon que no vol pendre censal d aquells, ans diu que vol en peccunia nombrada tots los .xv^m. florins que li son stats adjudicats, axi, senyor, que jo stich en gran perpleix que no puix major per la dita raho: l altre dia, senyor, yo havia trobat qui m prestave la dita quantitat e los homens de la dita vila no m volgueren donar los .x^m. florins que tenien ja en la taula, are, senyor, per la raho sobredita, no trop algu qui ls vulla prestar, perque, senyor molt illustre, vos suplich, axi humilment com puix, que sia de vostra merce rescuirem que volrets que sia fet sobre les dites coses e lo rey dels reys, molt poderos senyor, exalç vostra gran excellencia, ab prosperitats multiplicades. escrita en Barchinona, a xv. dies de març del any .m.cccc.xviii.

No contrestant les dites coses, senyor, yo fare tornar en la dita vila per regir aquella lo dit Romeu de Sant Ilari qui, per la dita raho, se n era vengut en aquesta ciutat.

senyor,
lo vostre humil vassal e batle general
de Cathalunya qui, besant vostres peus
e mans, se comana humilment en vostra
gracia e merce,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excelent princep e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reyalis.

XLVIII

15 març 1418

Noves informacions d'en P. Beçet al rey sobre ls fets de la embaixada.

Molt alt e molt excellent
princep e poderos senyor.

La missatgeria de aquesta ciutat ha dat jornada a partir per tota la sentmane present e los nobles e cavallers tambe diu se que iran en gran nombre, pero no n veig lo apareyll; lo vezcomte d Illa es açi ab qualsque .xx., diu se que lo comte de Pallars hi ira personalment, mossen Bernat de Cabrera azempre tot hom, pero que vagen a lur despens e armats e par, senyor, que tots se n porten lurs arnesos, de que molta gent se merevella e ho han a mal; e mes, senyor, par que ab lo dit mossen Bernat se n iran aquests Corberes e Sentmenats, de que molts se scruxen, car sab vostra molt gran senyoria que aqui es mossen Ramon Torrelles qui es en bandositat ab ells e es aqui acostat e mantengut ab alguns grans barons e que mossen Bernat de Cabrera sen mene ab si aquests es gran dubte no se n segueusque qualque gran sinistre qui es bestant de scampar se per tots vostres regnes e terres. he hoyt, senyor, de molts notables homens de la ciutat e d altres, que vostra se-

nyoria faria molt be que prohibis que algun de la bandositat ne ab armes no gosas intrar en regne de Valencia, mas aquells qui simplament e sens armes iran, axi com deu hom anar a son senyor. vostra senyoria provesque hi segons se merce sera. e lo reys dels reys, senyor molt excellent, exalç vostra gran senyoria, ab prosperitats multiplicades. escrita en Barchinona, a .xv. dies de març del any mill .cccc.xviii.

Al molt alt e molt excellent princep
e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. *cartes reyalis.*

senyor,
lo vostre humil vassal e batle general
de Cathalunya qui, besant vostres peus
e mans, se comana en vostra gracia e
merçe,

P. Beçet.

XLIX

15 març 1418

P. Beçet notifica al rey que en Johan Pujol, notari, s'ha negat a donarli tresllat dels poders fets pel braç militar, ab motiu de la embaixada.

Senyor molt excellent.

Yo presenti ir an Johan Pujol, notari, la letra que vostra excellencia li trametia, per la qual vos, senyor, li manavets que m donas translat del poder donat a la quatorzena per lo bras militar e, presentada la dita letra, lo dit notari respos que era prest donar lo dit translat; apres, senyor molt magnífich, lo dit Johan ana parlar ab mossen Berenguer d Olms, creats, senyor, per pendre consell si daria lo dit translat, e l dit mossen Berenguer ana parlar ab los consellers d aquesta ciutat, es ver que no son cert si parlaren d aquesta materia, empero ir a vespre lo dit notari dix que ell havia consell que no devia donar lo dit translat, per que no l daria; a mi appar, senyor, que aço sia molt minvos a vostra gran altea que un notari vostre contradigue a vos, senyor, donar translat de coses qui son prou comunes, perque, molt illustre senyor, vostra gran senyoria provehescha en les dites coses, segons sia de vostra merce. lo rey dels reys, senyor molt excellent, exalç vostra gran senyoria, ab prosperitats multiplicades. escrita en Barchinona, a .xv. de març del any mil cccc.xviii.

Apres, senyor, yo he presentada una letra als diputats e altre al vezcomte d Illa, segons per vostra senyoria m era stat manat, los dits diputats, senyor, han ja feta per aquesta raho certa raquesta al dit vescomte, a la qual ell enten respondre; en continent com haia respost e de tot ço que sic seguira vostra magnificencia sera per mi prestament certificada.

Al molt alt e molt excellent princep
e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. *cartes reyalis.*

senyor,
lo vostre humil vassal e batle general
de Cathalunya qui, besant vostres peus
e mans, se comana en vostra gracia e
merçe,

P. Beçet.

L

17 març 1418

P. Beçet escriu novament al rey sobre l deseiximent d'en Sentmenat y sobre la embaixada.

Senyor molt excellent.

Apres que derrerament scrivia a vostra senyoria con en Berengaro de Santmenat s ere desexit de mi, he reebuda una letra del dit Berengaro per la qual me fa a saber que aquel qui m havia dit que ell se fos desexit de mi me havia dit gran falcia, car ell tal cosa, segons m escriu, no hauria dita e, com ho hagues haut al cor de fer, ho hagera fet en altra manera; be diu que s te mal content de mi per males obres que jo, segons diu, li he fetes, en lo fet de la batllia de Granollers, pero, senyor molt excellent, ell m a scrit lo que li ha plagut, mas la enquesta sobre los dits deseximents presa rahona lo contrari e la veritat de ço que jo us havia scrit. açi, senyor molt magnífich, ha intrats alguns parents e amichs del dit Berengaro qui han rahonat ab mi molt dels dits fets, de que he haut gran pleser, perço com am mes que ells se meten en regle que si vos los hi haviets a metre, jo, senyor, scrich de tot largament a vostra senyoria, per ço que, de tot plenament informat hi puxats millor provehir, dins la present, senyor molt excellent, vos tramet les letres que mossen Guillem Ramon de Montcada e mossen Gregori Burgues vos han fetes, responsives de aquelles que vos, senyor, lus havets trameses e de la crehença que per part vostra per mi lus es stada explicada, per les quals vostra senyoria pora veure e conexer que ço que yo havia scrit a aquella per part lur, responen a la dita crehença, era d ells procehit e conten veritat. del fet de la embaixada, senyor molt alt, qui de aquesta ciutat deu anar a vostra senyoria vos certífich que, segons que yo he puseut saber, la dita embaxada partira d açi per tota la setmana qui ve, de present, senyor, que pertesquen, per correu cuytat, jo n justificare vostra molt gran senyoria. e mes, senyor, notífich a vostra gran excellencia com mossen Bernat de Cabrera es arribat açi e, segons he apres, aempre açi gent qui vaia en sa companya, per ço com sen enten anar ab los del bras militar qui van per ambaxada tal qual a vostra dita senyoria, los quals, segons se diu, partiran per tota la setmana primer venidora; de tot ço, senyor molt alt, qui se n seguira fins que sien partits sera vostra senyoria per mi plenament sertificada, la qual exalç lo rey dels reys, ab prosperitats multiplicades. escrita en Barchinona, a xvij de març, l any m. cccc. xviii.

Item, senyor, vuy es junta açi una nau de Sicilia per la qual, segons son informat, vos son tramesos falcons e alguna quantitat de ducats.

Al molt alt e molt excellent princep
e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. *cartes reyalis.*

senyor,
lo vostre humil vassal e batle general
de Cathalunya qui, besant vostres
peus e mans, se comana en vostra gracia
e merce,

P. Beçet.

LI

18 març 1418

P. Beçet envia al rey els capitols per l'adquisició de 'a senyoria de Vilanova y dels castells de Cubelles y Getrú.

Senyor molt excellent.

Per ço com yo havia, per part de vostra senyoria, entrevenir en la ordinació dels capitols de la adquisició e retornament, fahedor are de nou a vostra gran senyoria de la Vilanova e dels castells de Cubelles e de la Gíneraltruu, s'es seguit, molt alt senyor, que los dits capitols son stats ordonats e, jatsia pus stesament que no foren per vos, senyor, fermats e jurats, pero a mon avis no si a mudada sustancia sino per peraules pus amples, strenyents e fortifiquants, que no puxen esser james sepe-rats de vostra reyal corona: los dits capitols, molt excellent senyor, seran portats a vostra gran senyoria closos e segellats per alguns prohomens que les universitats de les dites vila e castells vos trameten, sia merce vostra, senyor, de fer aquells regonexer ab lo primer original e regonaguts fermar, de manera que aquest fet, que tant ha rodat e trigat, en gran dan d'ells e del negoci, prengua aquella bona e breu conclusió que es necessarie, sertifiquant vos molt, alt senyor, com yo he vists los dits capitols e us sertifich que les dites universitats han bon compliment dels dotze milia florins, los quals a vostra alta senyoria son stats promesos e son prests donar aquells, fermats per vos, senyor, e donat bon compliment a les coses conten-gudes en los dits capitols. e lo rey dels reys, senyor molt excellent, exalç vostra reyal corona, ab prosperitats multiplicades. escrita en Barchinona, a xviii. de març del any m.cccc.xviii.

senyor,
lo vostre humil vassal e batle general
de Cathalunya qui, besant vostres peus
e mans, se comana humilment en vostra
gracia e merce,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent princep
e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reyal.

LII

2 maig 1418

P. Beçet informa al rey sobre l'estat del castell nou y del palau major.

Senyor molt excellent.

De vostra alta senyoria reebi, aquests dies prop passats, una letre sobre lo fet del castell nou de aquesta ciutat, per vigor de la qual, senyor molt alt, jo he fet regonexer e a ull he regonegut lo dit castell e es axi, senyor, que qui volia ben repara-r lo dit castell, hi serien necessaris pus de tres milia florins e, ab tot, lo dit castell, atesa sa disposició, no poria servir sino a preso, perque serie obre perduda a parer de molts qui serien de intenció que seria molt millor e pus profitos a vos, senyor, que l dit castell se derrocas e cessarien los dans que l dit castell, si per si se derrocha, se espera a donar als alberchs vesins seus; e, apres que fos derrocat, porien sen fer molts stabliments, de que vostra cort, senyor, aconseguiria grans censos e intrades per los alberchs qui en lo pati del dit castell se construhrien. item, senyor molt excellent, notiffich a vostra excel-lencia com jo, a requesta den Jacme Sala, obrer del vostre palau de Barchinona, he vist e regonegut lo dit palau, en les parts on li es necessaria reparació e adop e certiffich vostra alta senyoria, senyor, que la cuberta de la gran sala del dit palau es per la maior part podrida, en tant que l mestre qui regonexia la dita cuberta, regonexent la, se n intra fins a les axelles; son de oppinio los mestres que y ha algunes bigues tocades de pudridura qui si hauran a mudar e que tota la obra que y es neces-saria se fara, si prestament si dona recapte, per .ii^m. florins e si s tarda e la dita cuberta cau, no s tornara sino ab molt gran despens; jo, senyor, he asseiat de forçar los oficials d'aquesta ciutat a pagar les assignacions a que son tenguts a la obra del dit palau ordinariament e son tant mal vesats que no se n pot haver diner, placies hi vullats provehir e rescriuren vostra intenció e voler e sera complit: e siats cert, senyor molt excellent, que vos ne altre no poriets posar en lo dit palau segu-rament, fins la dita cuberta sia reparada, ates que la dita sala dessus e deius es gran belesa e deport del dit palau. e lo rey dels reys, senyor molt excellent, exalç vostra reyal corona, ab prosperitats multiplicades. scrit en Barchinona, a .ii. de maig, l any mccccxviii.

senyor,
lo vostre humil vassal e batle general
de Cathalunya qui, besant vostres peus
e mans, se comane en vostra gracia e
merçe,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent princep
e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reyal.

LIII

9 maig 1418

P. Beçet demana al rey que fassi procedir contra 'ls cònsols de Camprodon que s'oposen a l'arrendament fet de les leudes d'aquesta vila.

Molt excellent senyor.

A vostra gran excellencia significh que, en lo janer prop passat, yo, considerant que lo arrendament de les leudes que vos, senyor, havets en la vila de Camprodon e termens d'aquella era finit en lo deembre passat, trames en la dita vila un scriva de mon ofici, ab comissio al veguer e batle d'aquella que arrendas en nom vostre, senyor, les dites leudes a dos anys, se-gons es acostumat, lo qual veguer e batle, senyor, esser lo dit scriva en la dita vila, vene o arrenda, en encant publich, les dites leudes an Thomas Fuster, habitador de la dita vila, axi com a mes donant; de que, senyor, vos certiffich que, quan les dites leudes se encantaren publicament, segons fer se deu, ço es lo die que s devien liurar, los consols de la dita vila, ab alguns altres de lur sequela, vingueren en le plassa on se encantaven, per a dir qui seria aquel qui les liuraria de encant contre lur voler, com ells haguessen ja publicat que les volien comprar e per ço, com foren liurades al dit Thomas Fuster axi com a mes donant, los dits consols e altres lurs complices cuydaren avalotar lo dit scriva, dients li peraules assats punyents e minvoses, pretenents lo dit arrendament esser fet contra lur voler. yo, senyor, ateses les dites coses, qui son de mal exempli, havia feta començar enquesta de tot ço qui s era seguit, en la qual apres havia fet sobreseure, a supplicació dels dits consols, pensant que ells no curassen de fer alguna molestació ne greuge contra lo arrendador; apres, senyor, s es seguit que, per tal com lo dit Thomas Fuster no ha volgudes renunciar les leudes a aquells que ls dits consols volien, que

ells aquests dies passats lo feren moure de brega a alguns lurs complices, en tant que, si l dit veguer e batle no li hagues subvengut, que l hagueren mort; hoc encara, senyor, que, per ço com lo dit veguer e batle no ha volgut consentir a lur malea, car ells l avien pregat que mal tractas lo dit arrendador e que l trasques, si possible fos, del mon, consebents indegudament indignacio contra ell, han fets ordenar certs capitols en denigracio de sa fama, lo qual, senyor, es hom notable e de bona fama e bon official; hoc mes, senyor, que han ja trames a vostra senyoria lur missatger qui s en porta los dits capitols, lo qual, segons he entes, vos deu supplicar, senyor, de dues coses: la primera que revoquets lo dit arrendament fet al dit Thomas Fuster, la qual cosa, senyor, no s pot fer per justicia, ells ne eren stats ja ab mi empero yo los he repellits, com sapia clarament que han mala intencio contra vostres drets e s esforsen tots dies a disminuir aquells; es apres, que la provisio [que] sobre aço feta es stada en la dita vila no l an volguda servir ni tenir sino que o lo dit arrendador ha a morir o ha a lliar les dites leudes a aquella persona que ells volien; la segona, senyor, raho es que vos levets los officis al dit veguer e batle e que lls donets a aquell que ells volen, axi que lo dit veguer qui ha fet en conservacio de vostres leudes lo que devia que per bona remuneracio li sien levats los officis, per tal com no ha satisfet a lur dampnat voler. yo, senyor, certifich vostra dita gran excellencia que si vos donats orella al dit missatger, per la dita raho ho a altres semblants, que yo ne altres no ns cal anar per la terra per demenar vostres drets, car vostres officials no us gosaran deffendre, com tantost, per vies indirectes e colors palliades, los regidors de les ciutats e viles reials los veixen e fan vexar e no es cosa de equitat que per bon servir obtenga algu mal guardo. e, per aquesta raho, vostres drets, senyor, son vuy molt disminuïts, per tal com los reebedors envides los gosen integrament demenar, com devegades e molt sovint los sien fetes menasses e diverses oppressions e no es algu qui entena en deffensio de vostres officials, majorment quant son perseguïts per los dits regidors de les dites ciutats e viles, pus que no fan ço que ells volen. aço, senyor, es malaltia qui s pren, per que es no solament expedient mas encara necessari provehir hi segons se pertany e repellar tals aduladors, en forma que, contra justicia e en disminucio de vostres drets, no puxen alguna provisio obtenir, car jur vos, senyor, per la fe que us so tengut, que quant se trobe un official vostre qui mantingue vostres drets es una gran merevella en aquest principat, hon mes son officials dels regidors de les universitats que no vostres, car ab prechs e manages per la taula et alias, los fan tals que poch son los bons. perque, molt poderos senyor, vos supplich que, considerades diligentment les coses sobredites, vos placia sobre aquelles provehir justament e deguda e mentenir vostres bons officials. e lo rey dels reys, senyor molt excellent, exalç vostra reyal corona, ab prosperitats multiplicades. scrit en Barchinona, a .viiiij. de maig del any mil.cccc.deevuyt.

senyor,
lo vostre humil vessall e batle general
de Cathalunya qui, besant vostres peus
e mans, se recomana en vostra gracia
e merce,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent princep
e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reials.

LIV

9 maig 1418

P. Beçet notifica al rey que ha escrit an en Paulo Nicolas, sobre les queixes donades pel batlle de Tortosa.

Senyor molt excellent.

Segons m es stat reportat, una suplicacio es stada donada en vostre consell contra mi e mon offici, per lo batlle de Tortosa, la qual, senyor molt alta, es del tot contra vos e vostres drets e patrimoni, si be es considerada, per moltes rahons, les quals, per no anujar vostra senyoria de longua letra, jo he fetes saber ab ma letra a vostre secretari Paulo Nicholas qui les vos explicara de paraula. suplicant vos que al dit Paulo vullats dar fe e crehença en ço que sobre aço vos dira de me part e en tot cas, senyor, placia a vostra senyoria voler aquest fet ben regonexer e oyr me plenament, car, segons dit he, molt hi va a vos e a vostre patrimoni. e lo rey dels reys, senyor molt alt, exalç vostra reyal corona, ab prosperitats multiplicades. scrit en Barchinona, a .viiiij. de maig, l any m.cccc.xviii.

senyor,
lo vostre humil vassall e batle general
de Cathalunya qui, besant vostres peus
e mans, se comana en vostra gracia e
merce,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent princep e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reials.

LV

14 maig 1418

P. Beçet escriu al rey les gestions que ha fet per l'adquisicio de la vila de Granollers.

Senyor molt excellent.

Abans que reebes vostra letre, la qual sobre la prorogacio del temps del sequestre me havets tramesa, los homens de la Vila Nova m an feta vuy oferta e deposit en la taula de la ciutat, ab certes condicions, dels .xiiij. florins, de que, senyor molt excellent jo stich ab gran anuig daptant de embarch de empare e d altres embarchs qui a la moneda se poden sdevenir e aço, senyor, se seguira per culpa dels homens qui, mentre havien, no han hauda aquella diligencia que degeren en los affers. mes avant, senyor molt magnifich, stich en gran perpleix de la seguretat per mi prestada, per manament e ordinacio vostra, a mossen Garau, migensant sagrament e homenatge de restituirli, passat lo mig any del sequestre, la possessio de la dita vila, per ço, senyor, com de la prorogacio del temps no he hauda letre o scriptura autentica del consentiment de mossen Garau, la qual trop de acort m era necessaria per retenir la dita possessio, perque, senyor molt alt, suplich a vostra gran altesa que m haia sobre aço per scusat, car, per salvar ma fe, si jo trop qui m deman per part del dit mossen Garau la dita possessio, jo la li restituire. del fet de Granollers, senyor molt excellent, de que aquests dies he scrit a vostra senyoria, es axi: que jo he trobat ab mos amichs qui m prest... los v. florins que per part de vostra senyoria han esser donats a mossen Ramon e aço per tenir los solament vuyt jorns per offerir los e no per pagar e aço, senyor, he fet, per ço com la part de mossen Ramon no m vol acceptar alcun partit, pensant que jo no pore haver los dits v. florins e jo tinch me per dit que, com veuran la oferta dels xv. florins que jo ls fare, ans que no volran que jo ls faça lo deposit, vindran a plech. e, per aquesta raho,

jo manleu los dits v^m. florins, per que us suplich, senyor molt magnífich, que en aquests affers no m vullats en alcuna cosa torbar ne empatxar, car per suplir e complaure a vostre voler, senyor, jo he empres de procehir axi en los dits affers. e l rey dels reys, senyor molt excellent, exalç vostra reyal corona, ab prosperitats multiplicades. scrich en Barchinona. a xiiii de maig, l any m.cccc.xviii.

Jo senyor vos he volgut axi certificar dels v^m. florins, per ço que per avant no ls me manessets donar al dit mossen Ramon, car no u porie fer, per ço com no son vostres ne meus e de present los haure a restituir.

senyor,
lo vostre humil vassall e batle general de Cathalunya qui, besant vostres peus e mans, se comana en vostra gracia e merce,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent princep e poderos senyor, lo senyor rey.
A. C. A. cartes reyal.

LVI

30 juny [1418]

P. Beçet comunica al rey que ha pres possessió dels llocs de Cubelles, Geltrú y Vilanova.

Senyor molt excellent.

Perque crech que vostra senyoria ne haura plaser, vos sertiffich que los lochs e castells de Cubelles, de la Guialtruu e de la Vilanova son en vostra domini e absolutament jo n e presa possessio e mossen Guerau es pagat dels .xii^m. florins, placia a nostre senyor que bon profit vos façen e molts ne quitets e conquirats, segons vostres predecessors han conquestats e vostra sacra persona hi es be disposta. jo, senyor, perque no havia puseuts trobar los .v^m. florins qui fallen per lo fet de la vila de Granollers sino solament per offerirlos, per cert cas qui se s esdevengut, he pres lo loch en sequestre e am mes haver feta una pocheta de rigor que si ab vergonya de vostra senyoria lo loch se perdes e la bandositat se n cresques, placia a vostra senyoria que, si clamor vos ne s feta, prengats la mia part sino les mies spatles no son per sostenir lo carrech. item senyor, certiffich a vostra senyoria que los consellers de açi han elet dos missatgers per trametre per les ciutats e viles de Cathalunya per esser de lur oppinio, son en Galceran de Gualbes e en Johan Buçot. d aqui avant vostra gran senyoria man a mi ço qui placent li sia, la qual prosper lo rey dels reys per lonch temps al seu servey. scrit en Barchinona, a .xxx. de juny.

senyor,
lo vostre humil vassall e batle general de Cathalunya qui, besant vostres peus e mans, se coman en vostra gracia e merce,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent princep e poderos senyor, lo senyor rey.
A. C. A. cartes reyal.

LVII

6 juliol 1418

Ramon de les Planes escriu al rey queixantse de la conducta d'en Beçet qui intervé, a favor de l'abat, en el plet que hi ha entre aquest y la vila de Ripoll.

Molt excellent princep e poderos senyor.

A la vostra molt gran senyoria per altres letres he notificat com l abbat e covent del monestir de Ripoll tenen ocupadament la jurisdicció civil e criminal e altres drets patrimonials de la vila de Ripoll, segons que per privilegis, cartes e actes publichs, trets per mi, en nom vostro, del covent e vila de Ripoll, clarament se mostre. e com de la dita causa los començ menar questio en poder del senyor rey, para e senyor vostro, la qual ara los mena en poder del vostro batlle general de Cathalunya, lo qual al dit covent e abbat fassa de grans favors, donantlos dilacions molt longues e altres comports, contra tota justicia, segons que per proces apparen, de les quals lo discret en Simeon Puiggros, scriva de vostra casa, portador de la present, vos pot largament e clara informar; al qual, senyor, vos placia, per vostra merce, donarli creença sobre les dites coses e aximatex man a aquell que espax .i. provisio qui a mi, per espedicio del dit fet e tuicio de la dita causa, man, si li plau, la vostra senyoria que m sia feta, com lo procurador del fisch de la cort del batlle no gos anentar ne fer ne contestar en lo dit fet, sino aytant con lo dit balle vol e mana, del qual, senyor, es suspita que, per prechs o per altre manera, no dilat lo dit fet, segons les obres: e noresmenys vos placia, senyor, scriure al dit batlle que en lo dit fet vulla justicia fer spatxada, totes dilacions e diffugis cessants, e placies, senyor, si del dit fet vos es perlat per part del covent e abbat, que u remetats a justicia e als merits del proces, com lo dit covent vos sia tengut en grans quantitats, per diverses alienacions que han fetes de vostres drets patrimonials e en altre manera ocupats. e sia la santa divinitat en vostra proteccio e guarda, amen. scrit en Barchinona, a vi. de juliol del any m.cccc.xviii.

senyor,
lo vostre humil vassall e servidor qui, besant vostros peus e mans, se recomana en vostra gracia e merce, R. de les Planes.

Al molt excellent princep e poderos senyor, lo senyor rey.
A. C. A. cartes reyal.

LVIII

3 agost 1418

El rey mana an en P. Beçet que, baix pena de 1000 florins, pagui a la comtesa d'Urgell, dona Margarida, a ses filles y a l'alcait y guardes del castell d'Olocan, on està detinguda, la pensió que ls va senyalar sobre les leudes de Tortosa.

N Alfonso etc. al feel conseller nostre e batle general de Cathalunya, micer Pere Basset, cullidor e reebedor de les leudes e tres dines per lliura e altres drets en lo dit principat a nos pertanyents, salut e gracia. jatsia nos, per sustentacio de la vida de dona Margalida, olim comtesa d Urgell, vos haguessem manat ab letres nostres, dades en Valencia, a deu dies de juny,

de l any prop passat, ço es, que de les dites monedes en vostres mans pervenidores de les dites leudes e tres dines per lliura qui en lo dit principat se cullen, donassets e pagassets a cascuna d elles trecent florins d or d Arago cascun any, per tres terces e noresmenys al alcayt del castell, on la dita comtesa esta e a dos homens qui per guardes stan continuament en aquell, es assaber: al dit alcayt, ultra son salari ordinari, vint cinch lliures e a hun dels dits homens vint liures e a l altre vint liures, empero les dites coses no havets curades fer, en vergonya, gran dany e menyspreu nostres, qui aço haviem per aliments de les dessus [dites], a que forçadament e necessaria som tenguts en nostre plen consell deliberat e ordenat, maiorment, com nos siam certs que les dites monedes basten a pagar les dites quantitats e ja, per aquesta raho, aquelles en altres usos no habem dedicades ne assignades, perque us manam sots la fe e naturalesa a que ns sots tengut, encara sots pena de mil florins d or d Arago dels bens vostres, si contrafaret, havedors e a nostres cofres aplicadors, sens alguna gracia e merce, que a les dessus dites o aquelles qui elles volran en nom lur, donets e paguets tot ço e quant los sia degut del temps passat e encara del temps sdevenidor, segons forma e serie de les dites provisions; en altra manera, si aço recusarets fer, manam ab aquesta mateixa al portant veus de governador en lo dit principat, qui ara es o per temps sera, que en bens vostres faça sobre les dites coses rigorosa execucio. dada en lo loch de Fuentes, sots nostre segell secret, a .iii. dies d agost, en l any de la nativitat de nostre senyor mil.cccc.xviii. rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Paulo Nicholai.

A. C. A., r. 2703, f. 58.

LIX

3 agost 1418

Nova orde del rey an en P. Beçet de que pagui les pensions de la comtesa d'Urgell y ses filles.

Lo Rey.

Batle general: be poriets veure com nos es vergonyos que la comtesa olim d Urgell, que fem detenir al castell de Olocau, se muyra de fam e l vaien a captar, per culpa e carrech vostre qui de la assignacio que li havem feta sobre vos no curats, ans recusats respondren li, ab gran menyspreu de nostres manaments, per que us dehim e manam expressament que de continent paguets a aquella e a ses filles les sues assignacions, del temps que foren fetes fins ahuy e d aqui avant per ses terces e axi mateix paguets les guardes e alcayt del castell qui guarden la dita comtesa, segons veurets en les letres que us seran presentades; en altra manera, si aço recusats fer, ço que no creem, vos certificam que, ultra la execucio que us en sera feta per lo governador, a qui n escrivim per altra letra, hi provehirem per manera que us sera poch plasant. dada en lo loch de Fuentes, sots nostre segell secret, a .iii. dies d agost de l any .m.cccc.xviii. rex Alfonsus.

Al feel conseller e batle general de Cathalunya, micer Pere Basset.

Dominus rex mandavit mihi Paulo Nicholai.

A. C. A., r. 2703, f. 58 v.º

LX

3 agost 1418

El rey mana al governador de Catalunya que, si en Beçet es nega a pagar les pensions de la comtesa d'Urgell y de ses filles y guardes, les fassi pagar dels bens propis del mateix Beçet.

Lo Rey.

Governador: nos scrivim per altra nostra letra al batle general de Cathalunya que de continent pach a la comtesa olim d Urgell e a ses filles e al castella de Olocau e guardes qui guarden la dita comtesa certa quantitat de diner que los havem assignada sobre la recepcio de la dita sua batlia, segons porets veure en les letres de la dita assignacio que los havem manades fer, e com nos vullam que aquelles los sien pagades de continent, vos manam que, encara que lo dit batle a qui encara ab letra closa n escrivim no ls volgues o dilatas pagar, per aquelles, com per part dels damunt dits ne serets request, sens dilacio alguna, façats execucio en los bens del dit batle e paguets e satisfaçats la dita comtesa, ses filles e guardes, segons tenor de les dites letres, certificants vos que scusa alguna nous admetriem en no haber executat lo que us manam, com sia cosa que y vaia molt a nostra honor e servir e sia axi mateix inhumana cosa e vergonyosa que les dites comtesa e ses filles muyren de fam o trameten a captar e demanar la vida e lo dit batle a qui non havem manat en altres usos convertesca les pecunies se retenga aquelles. dada en lo loch de Fuentes, sots nostre segell secret, a .iii. dies d agost de l any .mil.cccc.xviii. rex Alfonsus.

A l amat conseller nostre mossen Luys de Requesens, governador de Cathalunya.

Dominus rex mandavit mihi Paulo Nicolai.

A. C. A., r. 2703, f. 58 v.º (1).

LXI

8 agost 1418

El rey Alfons nomena an en P. Beçet rebedor dels emoluments del veguer, batlle, sots veguer, sots batlle, administrador de les places del forment y vi, carcellers, etc.

Nos Alfonsus etc. considerants a nos esser fetes cascun jorn moltes e diverses clamors no solament per los havents assignacions per concessions reyalis en e sobre los emoluments de la vegueria, sots vegueria, batlia e sots batlia e terces de la ciutat de Barchinona, mas encara per los obres dels nostres palaus reyalis de la dita ciutat, per ço com los dits oficials per lur propria ambicio se apropien e fan quaix propis los dits emoluments que d aquells no volen pagar sino fort poch per les dites assignacions, de que s segueix part lo dampnatge dels dessus dits assignataris, que les obres dels dessus dits nostres palaus qui axi matex hi han certa assignacio no poden haver alguna perfeccio ne reparacio axi com es necessari e nos, sabents les dites coses estar en veritat e que ja en temps dels senyors reys en Johan e Marti de loable memoria peravoncles nostres hi era stada feta certa provisio ab comissio de cascun d ells, per cessar e tolre no solament nostre dan propi mas encara dels assignataris dessus dits los quals si los dits emoluments e sdeveniments venien en ma e poder d altra persona e no dels dits oficials haurien degut compliment de lurs assignacions per ço ab la present provehim, ordenam e irrevocablement statuhim que d aqui avant hi haia rebedor qui reebe los emoluments e sdeveniments dels veguer, batle, sots veguer e sots batle, cap de guaytes e encara del administrador de les places del forment e vi de la ciutat de Barchinona, axi com ha en los emoluments de les governacions de nostres regnes e terres qui d avans eren axi inutilment administrants com ara aquets, e noresmenys volem que l rebedor dels emoluments de la dita governacio de Cathalunya haia e sia tengut de donar e respondre de la terça par dels emoluments qui a mans sues pervendran del dit rebedor, axi e en aquella forma que era tengut respondre als tresorers dels senyor rey en Pere, Johan e Marti, de gloriosa memoria; e que los dits oficials e cascun d ells

(1) Segueix un altre document manant a P. B. que pagui al castellà y guardes d'Olocau.

haien e sien tenguts fer sacrament e homenage en poder de nostre alguazir o del batle general de Cathalunya que en totes les composicions que faran haien e sien tenguts de appellar lo reebedor davall scrit o son substitut o l'escriba maior de la lur cort o jurat seu e sens aquells no puguen fer alguna composicio, remissio, absolucio, definicio o avinença de que reeben o façen reebre per si o interposada persona peccunia alguna o altres qualsevol coses per o en loch e satisfaccio d'aquelles e entretant tro que haien prestats o fets los dits sacrament e homenage no puxen usar ne usen legudament de lurs oficis ans, per cascun dia que recusaran fer la seguretat dessus dita, encorreguen en pena de deu lliures barchinoneses, guanyadores a les dites obres, e que totes e sengles composicions, gracies, guiatges e avinençes, licencies, remissions e altres afers de que puxa exir algun emolument o dret faran, sens empero lesio de justicia a tota utilitat e augmentacio dels emoluments e altres drets a lurs oficis pertanyents, en poder del dit scriba e no de paraula e present lo dit reebedor, lo qual scriba sia tengut, sots virtut del sacrament per ell prestat, que totes e sengles quantitats de moneda que, per raho de les gracies, composicions, remissions e altres coses dessus dites, pervendran, scriura e continuara be e leyalment, axi en un quern que tindra com encara en lo peu dels registres o manuals, ço es saber, de la carta o letra de que les dites quantitats seran pervengudes e que los procuradors fischals, axi del dit governador com dels altres oficials dessus dites, haien a fer sacrament e homenage, en poder de aquell oficial quel dit reebedor volra e elegira, que de totes les dites composicions, remissions e altres coses dessus dites, de que isquen e exir pusquen o deien peccunies algunes o altres coses valents aquelles, en que ells, per llur ofici o en altra manera, entrevendran, denunciaran e diran al dit reebedor o al substitut seu, tantost que per ells o algun d'ells ne seran requestes, e axi matex lo carceller de la cort faça semblants sacrament e homenage que totes e qualsevol composicions que ell sapia algun presoner o persones haver fetes ab qualsevol dels dits oficials, ho denunciara de continent al dit reebedor, com per aquell request ne sera, en tal forma que per tuicio de la nostra cort e dels dits assignataris no se n puxa res abcegar, e que los caps de guaytes qui acostumen de rebre algunes quantitats en menut, axi com de bans d'armes e jochs, de paus e d'altres coses simples haien, cascuna senmana, dar en scrits al dit reebedor tot ço que reebut hauran e donar li la part a nos pertanyent, a la fi de cascun mes, e lo dit reebedor haia pagar los salaris dels oficials e encara de la gracia ordinaria, aytant com degut los ne sera, tro al dia de la paga, e les assignacions de les obres dels palaus e los altres carrechs e assignacions incumbents als dits oficis, recobrant d'aquells cautelas necessarias, los quals pagaments haia a fer de tres en tres meses, manant ab la present als dits oficials presents e sdevenidors, sots pena de les .xi. dobles, que no gosen ni façen, consenten o permeten reebre alguna de les dites peccunies o altres coses, palesament o amagada, incoloradament o en alguna altra manera, sino per lo dit reebedor; de les quals peccunies sia encontinent feta execucio per aquell altre oficial qui per lo dit reebedor sera request, sots semblant pena e, si lo contrari per algun sera fet o asseiat, ultra la dita pena, tal oficial, encontinent, ipso facto, sia privat del ofici qui per nos li sera stat comanat e per aytal sia encontinent haut e encara, ab veu de crida, publicat; declarants ara per llavors tots e sengles actes e fets qui per semblants prop dits oficials seran stats fets o spaxats, contra la forma dessus dita per casses ad ulterius nullos et freturants de tota eficacia, força e valor e contra los impetrants e obtinents aquells o aquelles sia e puxa esser per qualsevol oficial e lochtinent d'aquells licitament procehit, axi e en la forma e manera que fora ans que haguessen obtengudes tals remissions, guiatges e altres coses dessus dites, e noresmenys sia feta crida publica per la dita ciutat en la qual sia expressat que tota persona, de qualsevol ley, stament o condicio sia, qui, per si o per interposada persona, haura donada, promesa, pagada o assegurada alguna quantitat de moneda o altres coses, a alguns dels veguers, batle, sots veguer, sots batle, cullidors de terres, administrador e altres oficials dessus dites o altres lochtinents o algu o alguns per ells per raho o ocassio de lurs oficis, axi per remissions, guiatges, composicions, avinençes o altres coses dessus dites o alguna d'aquelles, dins los tres meses ladonchs pus prop passats, haia e sia stret denunciar ho al dit reebedor, sots pena de la dobla d'aço que haura donat, dat, promes, pagat o assegurat a qualsevol dels dits oficials, la qual pena lo dit governador o, en sa ausencia, aquell oficial per lo dit reebedor elegidor exegisca e haia executar dels bens d'aquell o d'aquells qui en les coses dessus dites hauran delinquit, segons dit es. mes avant volem, ordenam e manam que sia feta una caxa en la qual haia tants caxons com en la dita ciutat haura oficials reynals qui reeben e haien acostumat de rebre e cullir algu o alguns dels dits emoluments e drets per raho de lur ofici e que en cascu caxo haie dues diverses tancadures e claus diverses, la una de les quals tenga lo reebedor deius scrit e l'altre tenga aquell dels dits oficials del qual los dits emoluments o altres drets que per raho del dit seu ofici seran posats o meses en lo dit caxo e sia hi fet titol del dit oficial de manera que sia tota veritat atrobada. e ab la present deputam e elegim en cullidor e reebedor de les dites monedes lo fel conseller nostre e batle general de Cathalunya, micer P. Basset, doctor en leys e altre qualsevol qui en temps sdevenidor sera batle general de Cathalunya, al qual donam plen poder de rebre per si o per son substitut e distribuir les dites peccunies, segons que dit es, sens algun altre salari sino ab aquell que ha per raho de la dita sua batlia general; manants ab aquesta matexa al d't nostre batle general de Cathalunya, present o sdevenidor, que ls dits emoluments reebre e cullir e reebre façe e les peccunies d'aquells provenients e resultants distribuesque e d'aço que restara, pagats los dits carrechs e retut per ell compte a nostre mestre racional, resona e sia tengut respondre a nostre tresorerer o a qui nos volrem. en testimoni de la qual cosa manam la present esser feta e ab nostre segell pendent segellada. dada en Çaragoça, a vuyt dies de agost, en l'any de la nativitat de nostre senyor. m.cccc.xviii. e del regne nostre terç. Alfonsus cancellarius.

Petrus Margayl mandato regis facto in consilio et vidit eam Alfonsus de Boria, decretorum doctor, consiliarius, cui fuit commissum.

A. C. A., r. 2603, f. 84 v.º (1).

LXII

25 agost 1418

Orde del rey al mestre racional de que's pagui an en Pere Beçet el sou que se li deu com a procurador fiscal.

Alfonsus etc. fideli consiliario nostro Bernardo de Gualbis, utriusque juris doctori, magistro rationali curie nostre vel eius locumtenenti, salutem et gratiam. sicut expositionem, pro parte fidelis nostri, Petri Beçet, baiuli Cathalonie generalis et procuratoris fischalis curiarum vicarii et baiuli Barchinone, nobis reverenter facta accepimus, per tercerium curie vicarii eiusdem debentur et restant sibi, ex salario suo ordinario officii dicte procuracionis fischalis, nonnullas peccunie quantitates ad solvendum, de quibus vos eidem procuratori fischali falte albaranum facere dilatatis, in ipsius grande preiudicium atque damnum, quo circa fuit nobis pro parte dicti Petri humiliter supplicatum ut sibi super hiis de opportuno remedio providere dignaremur, nosque, huic supplicacioni annuentes benigne, vobis dicimus et mandamus, de certa sciencia et expresse, quatenus, omni mora reiecta, exigendo ab eodem tercerio sive ipsius tercerii officium regente compota sue administracionis eaque ut convenit audiendo et solerter examinando, de omni eo quod per compota eadem ipsi Petro deberi racione predicta comperit extiterit, albaranum falte seu aliud quodvis ei protinus faciatis prout in vestro officio fuit actenus fieri assuetum hocque non diferatis quavis causa. datum Cesarauguste, vicessime quinta die augusti, anno a nativitate domini millesimo cccc.º xviii.º De Tunis vicecancellarius.

A. C. A., r. 2468, f. 101 v.º

(1) En el mateix registre, f. 212 v.º hi ha una altra carta de 9 març 1426, reiterant lo ordenat en aquesta que en Beçet no havia ates

LXIII

6 setembre 1418

P. Beçet escriu al rey les gestions que ha fet per posar pau entre l'abat y la vila de Banyoles y li demana que no modifiqui els capítols que ell ha fet sobre aquesta qüestió ni'n firmi de nous.

Senyor molt excellent.

Per lo carrech a mi donat per vostra senyoria dels fets de Banyolles, pochos jorns ha passats, jo stant en la vila de Sant Ffeliu per affers de mon offici, sabí que l governador havia presa paraula de seguretad entre l'abat e los homens e sens als, per necessitat de son offici, ere tornat a Barchinona e la vila stava en gran perill quar lo temps passave a .xx. d'agost. a .xix. del dit mes, trames al abat per letra que confirmas prorogas lo temps de la seguretad e de fet me n dix de no ab sa letra e per ço jo aní a la dita vila on fuy a .xxi. del mes dessus dit e trobi lo monastir fornit de armes e bombardes e de alguna pochia gent, ab los portals tancats e los homens de la vila tots armats de lançes, payesos, ballestes e algunes bombardes, axí com homens apparellats a batalla, la qual cosa era fort lege de veure e apparellada a tot scandal e tantost ab lo veger de Gerona que me n havia menat, fiu cessar la gent e desermar e ani perlar ab lo dit abat lo qual jahia en lo lit malalt e, apres molts rahonaments e molts jorns tractant ab les parts, concordi entre elles que de tots debats qui fossen entre ells, exceptada la qüestio qui s mena devant vostra senyoria sobre la juredicció, fos fet compromes on se enclogues la qüestio de la constitució de Terragona e promes lo dit abat suspendre lo interdit durant lo temps del compromes e totes execucions de aquell e mes, senyor, concordi ab lo dit abat que, durant lo dit temps, lo exercici de la juredicció se fes per los oficials del abat, ab consell de un bon juriste elegidor per mi, de aquells juristes qui son en Gerona e mes que fos feta seguretad per lo dit abat que d aquí avant no damniacas los homens ne esforças sa juredicció ab armes ne los homens per alguns fets recorreguessen a armes contra lo dit abat ne sos oficials, lo qual compromes e pactes se ordonaren ab los advocats de les parts e ab certs qui per les parts ne havien carrech, en la cuitat de Gerona, mi present e continuament entenen en los affers per molts jorns, los quals compromes e pactes, senyor, o traslat de aquells, ensemps ab la present, tramet a vostra gran senyoria: e lo dit abat dona a mi seguretad, segons la havia donada al dit governador, duradora fins les dites coses fossen concordades o rompudes, e apres sinch jorns, es se seguit, senyor, que sobre la ordinacio de les dites coses, apres concordia de tot, exceptat de unes paraules qui son en los capítols, la on diu que observant lo dit reverent abat etc., los monjos del covent, ab giny, segons molts creen, del dit abat, han dit que no fermerien les dites coses e lo dit abat ha dit que tan poch no fermaria [cercant] ffinalment, ab exquisides maneres, tant com a mí par, de rompre, pero, senyor, per la paraula que jo he presa entre ells ensemps ab lo veger, jo he detengut e detench en tracte lo dit fet, affi que no puxe esser dit romput e mes los homens han fermades les dites coses e no sta per ells. es me stat dit que lo dit abat ha volgut rompre aquests affers, per certes letres que ha haudes de aquí, que per vostra senyoria serien stades fetes certes provisions, de les quals es plus content que dels tractes qui eren concordats ab mi e per ço vol ne sperar la fi; certiffich, senyor, vostra molt gran excellencia que, si altre provisio no s fa en aquests affers, la vila e l abat stan en gran perill e dupte de scandal gran, car ab veritat vos dich senyor, que, si la jornada que jo y vingui ab lo dit veger no y fos vengut o hagues tardat tres hores, si hagera seguits dans irreparables. jo, senyor, a present no se que plus fer, ne de fet, ne de dret, maiorment quar sper que per vostra senyoria molt gran hi sera remediad e es hi molt necessari, senyor, si vos vehiets lo fet a que sta apparellat e lo mal eximpli, per tant, senyor, humilment suplich a vostra alta senyoria que li placia provehir e man a mi que fare d aquí avant. el rey dels reys, senyor molt excellent, exalç vostra reyal corona ab prosperitats multiplicades. scrit en Gerona, a vj. de setembre, l any m.cccc.xviii.

senyor

lo vostre humil vassall e batle general de Cathalunya qui, besant vostres peus e mans, se comana humilment en vostra gracia e merce,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent princep e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reyal.

LXIV

6 novembre 1418

En Ramon de les Planes escriu novament al rey queixantse dels procediments que en Beçet segueix en el plet de Ripoll.

Molt alt e molt excellent senyor.

Per moltes letres he certificada vostra molt alta senyoria sobre la qüestio de la vila de Ripoll, de la qual qüestio, senyor, segons sab vostra senyoria, es jutge micer P. Basset, batle general de Cathalunya, lo qual, senyor molt alt, ha menada la dita qüestio per diffugis e longueses de temps, donant totes aquelles dilacions a la part del abbat e covent de Ripoll, les quals ha sabudes demenar e mes avant, senyor molt alt, favoregant lo dit abbat, ha denegada obehir una vostra letre, en la qual vos menavets al dit batle, ab certes penes, que, encare que lo dit abbat no volgues donar licencia als homens e habitants de la vila de Ripoll e de les altres parroquies e de la honor [de la] Guardia de fer sindicats, ajusts e posar talles per haver diners per reempço de les dites parroquies e honor de la Guardia, la qual han comprada de vostros patrimonis per ells alienats e venuts e altres missions per la dita raho feedores, segons que per altre letre vostra al dit abbat ere manat, la qual lo dit abbat, jatsia li sia stada presentada, no ha volguda obeir, que, en aquell cars, lo dit batle e altres oficials vostros, senyor, lo dit abbat compellissen a fer les coses sobredites e en altre manera donassen als dits homens e habitants la dita licencia, soltant los homenatges que haian fet al abbat, que puguessen fer e usar de sindicats, segons que demunt es espressat; les quals coses, senyor molt alt, jatsia lo dit batle request per mi e axi matex les protestacions fetes sobre la retardacio de la dita qüestio ab cartes publiques, les quals vostra senyoria pora veure tota ora que placent li sera, ha denegades fer. perque, senyor molt alt, la dita causa o qüestio de la qual, senyor, atesa la vila de Ripoll, la honor de la Guardia e les altres coses que per la dita vila, Deu volent, retornaran a vostro patrimoni e an aquell se seguira gran profit, no es donada manera que l dit batle spatx vostra justicia, per ventura senyor en los dits affers se porien seguir destorbs e altres longituts de temps, les quals retornarien en gran dan de vostro patrimoni, com sia presumidor que lo dit batle, per favoreir lo dit abbat e son covent, scientment haia donades e do moltes dilacions en la dita causa, en tal manera, que la dita causa no puxe pendre breu spatxament, considerant, senyor, e confiant ells que vostra venguda, la qual, si plau a Deu, sera molt prospera e beneventurada, deu esser molt presta de venir en Barchinona e que si vostra senyoria te parlament o cort als cathalans, que lo dit abbat e covent o porien posar en greuja en lo dit parlament o cort e porien empatxar per ventura en tal manera la dita qüestio o causa que nul temps sen veuria la fi. hon, senyor molt excellent, per tolre tant de dan al vostro patrimoni e als homens e habitants dessus dits, los quals ab sobirana e viceral affecció, no ls dona de vigares que james sien retornats a la vostra molt alta corona, com ara stiguen en ma estranya, la qual los posseheix indogudament, per ço es necessari que vostra excellencia proveesca en fer spatxar la dita causa, fahenthi tals e tan forts compul-

sories provisions contra lo dit batlle e altres qui en lo dit fet haian a caber en dicisio de la justicia e spatxament de sindi cats e altres coses dessus dites, que la dita questio venga prest a fi, com stiga solament en un punt vos senyor si sots ..... en possessio o no, com, senyor molt alt, se prou clarament e manifesta per molts actes e altres publicas cartes, vos per los abbats e covent de Ripoll indogudament esser stat tret de possessio de la dita vila. e fahent aço, senyor molt alt, darets spatxament, auran justicia, e tirerets a vos mateix la gran affeccio del poble. e conserveus nostre senyor deus, senyor molt alt, en sa gracia e proteccio, ab augmentacio de vostra corona. escrita en Barchinona, a vj. de noembre del any .m.cccc.xviii.

E placiaus, senyor, per vostra merce e por bon avenir vostro, lo m fassats spatxar una provisio que he mester, la qual he tremest an Simeon de Puiggros, scriva, de manament vostro.

senyor,
lo vostro humil vassal e servidor qui m recoman en vostra gracia e merce, besant los vostros peus e mans, Ramon de les Planes, olim de casa del senyor rey, pare e senyor vostro.

Al molt alt e molt excellent e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reyalis.

LXV

24 novembre 1418

P. Beçet s'excusa de pagar 100 florins que se li havien demanat, pels cavalls del rey.

Senyor molt excellent.

De vostra gran senyoria he rebuda una letra, sobre la bestreta que vos, senyor, volets que fassa per als vostres cavalls, a la qual, senyor molt illustre, respon que en alguna manera no es a mi possible soprir a aço qui m es demanat per als dits cavalls, com no haia diners de que ho puixa fer, segons he ia significat a vostra altea, empero, senyor, per complaure e servir a vostra magnificencia, yo havia offert an Berengaro Dolms, qui m a donada la dita letra, que si ell trobave algu que li prestas .c. florins, los quals demanave, que li donas a present en comptants, que yo faria dita a aquella persona qui ls prestaria de pagar los a un temps sufficient, la qual cosa, senyor, ell ha recusada acceptar e sap, senyor, vostra excellencia que ço qui es stat donat als ministres e a la comtessa olim d Urgell es stat paguat de ma propria bossa, com no tingues diners de la cort, perque, senyor molt poderos, vos supplich, axi humilment com puix, que sia de vostra merce que, havent me benignament per scusat per la dita raho, vos placia no voler me donar [carrech] a mi portar impossible. lo rey dels reys, senyor molt magnific, exalç vostra reyal corona, ab prosperitats multiplicades. escrita en Barchinona, a .xxiii. dies de noembre de l any .m.cccc.xviii.

senyor,
lo vostre humil vassall e batle general de Cathalunya qui, besants vostres peus e mans, se comana en vostra gracia e merce,

P. Beçet.

Al molt alt e molt excellent princep e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reyalis.

LXVI

12 desembre 1418

P. Beçet repren als jurats y prohoms de Girona per haver donat ajuda al bisbe contra ls jueus de la ciutat.

En Pere Beçet etc. als honorables los jurats e promens de la ciutat de Gerona e a cascun d ells, salut e prosperitat. segons havem entes, ab desplaer no poch, l abbat de la sglesia de Sant Feliu de la dita ciutat, vicari e official per lo reverent bisbe de Gerona, ab asentiment e sforç vostre, segons que s diu, ha fetes en temps passat e fa vuy en dia infinides vexacions, novitats, procehiments e enantaments contra l aliama e juheus de la ciutat damont dita, per tal que aquells puxa destruhir e dissipar del tot, en forma que d aci avant dels dits juheus no sie memoria sobre la terra, e, si axi es, no solament ha delinquit e delinqueix greument lo dit abbat, entremetentse de la cosa a son offici totalment impertinent e stranya, mes encara vosaltres molt pus greu, attes que per jurament per vosaltres, axi com a jurats sobre dits, prestat, e encara per fe e naturalesa, devets e sots tenguts mantenir e deffendre les regalies, drets e patrimoni reyalis e crehem certament vosaltres no ignorar que ls dits aljama e juheus son singular patrimoni del dit senyor; de les quals vexacions, novitats, procehiments e enantaments nos qui de les dites coses ab altres letres nostres vos haviem dies ha scrit, manants vos que fessets e instassets esser fetes sobre aço tals provisions per los officials reyalis de la ciutat dessus dita que la dita aliama fos apreservada de tota vexacio, inquietacio, e jactura nos sentim forment e encara ns agreviam; e, segons se afferma, vosaltres sots stats massa negligents e remissos en exequir nostres manaments, per que, reprements vos forment de les dites coses, si veres son, de part del dit senyor, vos dehim e manam, expressament e de certa sciencia, que no permetats en alguna manera que l dit abbat o altre qualsevol persona faça d aci avant vexacio alguna, procehiment e enantament contra los dits juheus e aliama, ans ab tot vostre poder hi resistats, deffenents aquells en tal forma que per vostra ajuda o deffencio sien preservats de les vexacions, procehiments e enantaments dessus dits. certificants vos que, si aço recusarets o dilaterets fer, la qual cosa no crehem, tots dans e periudicis que al dit senyor se seguiran de les dites coses seran imputats a vosaltres e a vostra culpa. dada en Barchinona, a .xii. dies de deembre, en l any de la nativitat de nostre senyor mil.cccc.xviii (1).

A. B.: c. 7-Ab-20, f. 5.

LXVII

12 Desembre 1418

P. Beçet escriu al rey que ha intervingut en la quitació de les joyes que foren de la infanta Joana, comtessa de Foix.

Senyor molt excellent.

Aquests dies prop passats, mossen Garcia de la Raga, batxaller en decrets, marmessor ensemps ab altres de la inclita infanta dona Johana d Arago, quondam, comtessa de Foix, volent quitar dels diputats del general de Cathalunya aquells joyells qui son dels bens de la marmessoria de la dita infanta, requeri que jo fos apellat e intervingues en la dita quitacio

(1) Segueix una carta sobre lo mateix adreçada a Bernat Ricart, lloctinent de batlle general a Girona y un altre a l'abat de Sant Feliu y al Governador de Catalunya, Lluís de Requesens.

e de fet, mi present, lo dit mossen Garcia quita dels dits diputats los dits joyells, restituint los lo compliment d'aço qui ls restava de la quantitat per la qual los dits marmessors havien empenyorats aquells al dit general, axi que, haver cobrat los dits diputats lo dit compliment, liuraren encontinent en poder e mans del dit mossen Garcia, com a marmessor damont dit, los dits joyells, en la forma que s'conte en una letra que ls dits diputats trameten a vostra gran senyoria per aquesta raho, per que, senyor molt poderos, a raquesta del dit mossen Garcia, certifich vostra gran magnificencia de les dites coses. lo rey dels reys, senyor molt illustre, exalç vostra reyal corona, ab prosperitats multiplicades. escrita en Barchinona, a xii. de desembre del any mil.cccc.xviii.

senyor,
lo vostre humil vassall e batle general
de Cathalunya qui, besants vostres peus
e mans, se comana en vostra gracia e
merçe,

Al molt alt e molt excellent princep e poderos senyor, lo senyor rey.

P. Beçet.

A. C. A. cartes reyal.

LXVIII

27 Desembre 1418

P. Beçet avisa al rey de que 'l concell de cent y alguns varons y cavallers volen fer una embaixada, per demanar la reforma de la ordinació de la casa reyal.

Molt alt e molt
excellent senyor.

Perque jo no sabia clarament lo material de que are scriu a vostra senyoria, he tardat de scriure; es la veritat, senyor, que dijous passat los consellers de aquesta ciutat convocaren consell de Cent Jurats en lo qual se conclogue que fos feta gran e sollemna embaxada a vostra senyoria, per justar fins a deducció a accabament la ordinació de vostra casa, de vostre consell e de la justicia; pens que y iran dos dels consellers ab d'altres en covinent nombre e per ventura excessiu, pens que lurs instruccions hauran quasi en effecte ço que havien los capitols que volia offrir lo parlament quant vos, senyor, lo celebravets assi e molts qui per vostre servey eren ladonchs d'altre oppinio han are dit, en ple consell, que sab infidelitat, car la materia s'es tant trigada a prosseguir. certifich vos, senyor ab veritat, tant com jo he puscut saber, que aquests affers se prenen ab gran ardor e, segons he entes, a Cent Celoni se fa ajust de alguns barons e cavallers sobre semblant prossecucio. diu se que son justadors e principals promovedors, lo vescomte d'Illa e mossen Berenguer Dolms, los quals per molts jorns han stat assi. aço, senyor, si sera ver, jo u-sabre certament e tantost d'aço e de tot als que jo sapia certificar vostra senyoria, si plaser hi trobara. supplicant a aquella sia sa merce de rescruirem son voler. e lo rey dels reys exalç vostra reyal corona, ab prosperitats multiplicades. escrita en Barchinona, a xxvii de deembre, any m.cccc.xviii.

senyor,
la vostra humil factura qui, besant vostres
peus, se comana en vostra gracia e merce,
lo vostre batle de Cathalunya.

Al molt alt e molt excellent princep e senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reyal.

LXIX

29 Desembre 1418

P. Beçet escriu al rey sobre 'l mateix fet de l'embaixada.

Senyor molt excellent.

Perque los negocis de que ja us he scrit e ara vos scriu continuament se preparen e crexen de fama e rumor entre la gent popular, torn a certificar vostra gran senyoria com, apres tengut lo consell de .c. jurats de aquesta ciutat, sobre la embaxada fahedora a vostra gran alteza, per les coses de les quals ja he scrit, he sabut com lo consell ha diputades aquelles .xxiiii. persones, a prosequir aquest negoci fins a la fi, qui foren eletes aquella ora que fou la discrasia entre lo senyor rey pare vostre, de alta recordacio, e la ciutat sobre lo fet de la imposicio. item, senyor, cuyt saber que de fet se fa lo ajust dels cavallers e barons a Sent Celoni e mes me es estat dit que en lo cloure del consell alguns demanaren si aquests affers serien tenguts scrits e fou concordat que no, ans se palizassen; perque, senyor, vostra gran excellencia veja que es fahedor, quar si als se innovara tantost sera certificada, pero, senyor, aquestes coses jo no les pux saber de fi a fi, com rahanablement no m'acuyllen a lurs consells. lo rey celestial govern vostra corona excellent, ab compliment de la sua gracia. en Barchinona, a xxix. de deembre, 1418.

senyor,
lo vostre humil factura qui, bezant vostres
peus, se comane en vostra merce, lo vostre
batlle de Cathalunya.

Al molt alt e molt excellent princep e poderos senyor, lo senyor rey.

A. C. A. cartes reyal.

LXX

3 janer [1419]

Queixes d'en P. Beçet al rey perque no li ha donat, per quitacions a fer a Catalunya, cap quantitat, sobre 'ls 30,000 florins que li foren concedits.

Molt excellent senyor.

Sobre alguns fets, tocants interes de vostra senyoria, jo tramet a vostra alteza Johan Texeyre, scriva de mon offici, lo qual aquells vos explicara e mes algunes coses tocants a mi; suplich vos, senyor, sia vostra merce dar li creença. jo, senyor, faç tant com a mi es possible espatxar lo fet de la luicio, mas estich molt marevellat perque dels .xxx. florins, segons per vostra letra m'aviets, senyor, scrit al menys alguna quantitat no me n'havets feta donar, quar gran profit se n' seguiria a vos e axi profitoses coses ha en Cathalunya com en altres parts per quitar. e supplich a vostra senyoria que, pus jo faç per vostres manaments lo que puix, que vostra clemencia no s'vulla agreviar contra mi quar vostra factura so e en vostra ma

esta la persona e los bens e lo offici e quant he e si, senyor, vos entenets que tot jorn jo hagues a bestreure ço que no tingues, mes vos tindre a merce que en altre manera dispose vostra excellencia de mi. e lo rey sobira exalç vostra corona, ab prosperitats multiplicades. scrit en Barrechinona, a .iiii. de giner.

senyor,
lo vostre humil factura qui, besan vostres
peus se comane en vostra merce, lo vostre
balle de Cathalunya,

Al molt alt e molt excellent princep e senyor, lo senyor rey.
A. C. A. caries reyal.

P. Beçet.

LXXI

30 janer 1419

El rey envia an en P. Beçet als jurats de Cervera, per afers relatius al matrimoni de la infanta Marta.

Lo Rey.

Promens: com nos per raho del matrimoni que, deus miençant, havem concordat e finat de nostra molt cara sor la infanta dona Maria, filla del senyor rey en Ferrando, de gloriosa memoria, pare nostre, ab lo molt illustre don Johan, rey de Castella e de Leon, nostre molt car cosí e axi matex sobre l dot constituít a la dita infanta per lo dit senyor rey en Ferrando e encara sobre les messions daquen fahedores, haia informat plenerament de nostra intencio lo feel conseller nostre, micer P. Basset, batle general de Cathalunya, pregam e manam vos que donets plenera [fe] e creença a tot ço que ell, sobre los dits affers vos dira de nostra part, complintho per obra, axi com si nos personalment vos ho dehiem. dada en Barchinona, sots nostre segell menor, a xxx. dies de janer del any m.cccc.xviii.

Rex Alfonsus.

Als feels nostres, los jurats de Cervera.

A. B.: c. 7-Aa-1, f. 27.

LXXII

18 juliol 1419

El rey envia an en P. Beçet 400 flor. ns d'or, per rahó dels treballs fets com a comissari de les demandes fetes a Catalunya pel matrimoni de la infanta Maria.

Nos Alfonsus etc. ad labores continuos quos, indefesso animo, vos fidelis consiliarius noster, Petrus Basseti, legum doctoris, baiulus generalis Cathalonie, sustinistis, pretextu demandarum quas tamquam commissarius noster fecistis in Cathalonia, occasione felicis matrimonii illustris Marie, regine Castelle et Legionis, sororis nostre, precare debitum habentes respectum, quadringentos florenos auri de Aragonia vobis tatxandos ducimus cum presenti quos super peccuniis, ex dictis demandis proventuris et que jam eciam provenerunt, vobis utique assignamus, mandantes per hanc eandem nobili et dilecto consiliario et maiordomo illustris regine, conjugis nostre, Bernardo de Crudiliis, generali rectori peccuniarum dictarum demandarum, quatenus, ex ipsis peccuniis, jamdictos quadringentos florenos auri vobis vel cui volueritis loco vestri tribuat et realiter exsolvat. et hanc in solucione a vobis recuperet, cum apoca de soluto.... datum in monasterio sancti Cuchuphatis Vallensis, .xviii. die julii, anno a nativitate domini .m.cccc.xviii. rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Paulo Nicholai.

A. C. A., r. 2703, f. 197.

LXXIII

2 març 1421

La reyna Maria concedeix el títol de doctor en dret an en P. Beçet.

Nos Maria, dei gracia, regina Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comitissa Barchinone, ducissa Athenarum et Neopatrie ac eciam comitissa Rossilionis et Ceritanie, primogenita regni Castelle, locumtenens generalis serenissimi domini regis, viri et domini nostri carissimi, ad presens in regno suo Sicilie constituti, regiam decet clemenciam ut quos laborum assiduitas ad consequendum honoris fructum invitat faciat insignibus decorari ut, ornati stigmatibus facultatum in quibus longissime insudarunt, publice pateant dignitatibus insigniti, hinc igitur prospecto quod vos fidelis Petrus Beçet dicti domini regis et noster consiliarius et pro eodem domino baiulus Catalonie generalis, anno dominice incarnationis millesimo trecentesimo nonagesimo secundo, tercia decima die septembris, in studio Montis Pesullani, tunc degens circa civilis sapiencie studium laborando, digne fustis in legibus approbatus dataque vobis fuit per cancellarium studii licencia sinnendi quociens vobis placeret juris civilis insignia doctoratus prout in instrumento die prefata, in posse Petri Elie, auctoritate apostolica notarii, vidimus contineri, nobisque per vos eundem Petrum Beçet humiliter supplicatum fuerit ut, auctoritate regia, faceremus vobis concedi insignia doctoratus, remissa vobis examinatione publica, attento quod jam eam privatam subieratis et rigorosam, in presencia reverendi in Xristo patris A. Cesarauguste archiepiscopi, dicti domini regis cancellarii, per dilectum nostrum Johannem de Funes legum doctorem, dicti domini regis consiliarium et vicecancellarium mandamus seu dictus cancellarius in personam nostram mandavit et fecit vobis predicta doctoralia insignia elargiri, in cuius rei testimonium presentem cartam concessimus, sigillo dicti domini regis inpendenti munitam, datum Dertuse, die secunda marcii, anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo vicesimo primo. Alfonsus cancellarius.

Petrus Soriani mandato regis facto per cancellarium.

A. C. A. Pergamins Alfons V, n.º 183, r. 3118, f. 159.

LXXIV

14 novembre 1422

El rey Alfons anula el nomenament que havia fet a favor d'en Pere Jofre, d'advocat fiscal y jutje de la taula dels testaments, per ocupar ja aquests carrechs en P. Beçet.

Petri Baceti, legum doctoris, baiuli Cathalonie generalis, pro officio advocacionis fiscalis civitatis Barchinone.

Nos Alfonsus, dei gracia, rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie ac eciam comes Rossilionis et Ceritanie, pridem, existentibus nobis in campo regio Surrenti, quandam provisionem fecimus continencie infrascripte: Nos Alfonsus, dei gracia, Aragonum, Sicilie, etc. de fide, suficiencia et lega-

litate vestri, fidelis nostri Petri Jaufridi, legum doctoris, civitatis Barchinone, plene confisi, revocantes, cassantes et annullantes quascumque provisiones de infrascriptis, tam per nos quam per illustrem reginam, consortem nostram carissimam, factas quibusvis personis et signanter fideli consiliario nostro, Petro Basseti, legum doctori, baiulo generali Cathalonie principatus, officia advocacionis fiscalis civitatis predictae ac iudicature tabule testamentorum seu ultimarum voluntatum curie vicarie civitatis eiusdem, vobis eidem Petro Jaufridi, dum de nostro processerit beneplacito voluntatis, ducimus committenda, itaque vos seu substitutus vester ydoneus, quamdiu nobis placuerit, ut prefertur, sitis advocatus fiscalis civitatis predictae ac iudex tabule testamentorum seu ultimarum voluntatum curie predictae et faciatis seu fieri faciatis per vos seu substitutum vestrum bene, utiliter et fideliter, universa et singula concernencia prosecutionem et defensionem causarum et negotiorum dictum officium fisci sive agendo sive etiam defendendo nec non dictum officium iudicature tabule testamentorum predictum, iudicacionem ac causarum pronunciacionem et determinacionem quomodocumque et qualitercumque tangencia et alias iura et regalias nostras, manutenendo et defendendo et in omnibus conservando et alia omnia peragendo que ad regimen et exercitium ditorum officiorum pertinent et spectant, pro quibus habeatis et ad manus vestras recipiatis omnia iura, salaria et emolumenta solita et consueta queque per alios predecessores vestros in dictis officiis recipi et haberi fuerunt consueta, mandantes per hanc eandem gubernatori et baiulo generalibus principatus Cathalonie necnon vicariis, subvicariis, consiliariis, probis hominibus ac procuratoribus fiscalibus civitatis Barchinone et aliis officialibus nostris, infra principatum Cathalonie ubilibet constitutis, presentibus et futuris, ac ceteris ad quos spectet, quatenus vos dictum Petrum aut vestrum ydoneum substitutum pro advocato fisci nostri ac iudice tabule testamentorum vicarie predictae, sicut pertangitur, habeant vobisque de iure salariis et emolumentis assuetis, dictis officiis pertinentibus, cum omnimoda integritate respondeant et responderi faciant, prout aliis dicta officia tenentibus et possidentibus erat, fuit et est solitum renderi et alias putemus concessionem et comissionem nostram observent et observari faciant inviolabiliter per quoscumque, in cuius rei testimonium presentem fieri iussimus, nostro sigillo minori impendenti munitam, datum in campo regio planiciey Surrenti, decima die junii, anno a nativitate domini .m.cccc.xxii. regniq[ue] nostri septimo, rex Alfonsus, exposito autem nobis ex post, pro parte fidelis consilarii nostri Petri Bezet, baiuli Cathalonie generalis, quod officia prefata advocacionis fiscalis necnon et assessoriam audicionis computorum testamentorum in curia vicarii prefati sibi concessa fuerunt, per recolende memorie dominum regem Martinum, peravunculum nostrum, ad vite dicti Petri Bezet cursum, pro ut in instrumenta concessionem predictarum, que data fuerunt Valencie, nona die septembris, anno a nativitate domini .m.cccc. secundo regniq[ue] dicti regis anno septimo, vidimus contineri, quorum translatum autenticum nobis fuit ostensum, supplicavitque humiliter dicto Petro Bezet ut predictam concessionem dicto Petro Joffre factam revocari dignaremur, tamquam subrepticam et parte ipsius Petri Bezet inaudita emanatam, contra disposicionem juris comunis necnon et contra disposicionem constitutionum Cathalonie, quibus cavetur quod nullus debet sua possessione privari nisi cause cognicione premissa et quod non debet carta iusticie decisoria, parte inaudita, concedi; supplicante amplius ut dicta officia sibi de nostre benignitatis clemencia confirmaremus, nos, actento quod sumus omnibus, nostris subditis iusticie debitores et quod illos prosequi debemus graciis et favoribus quos in nostro servicio indesinenter insudant, ut ipse Petrus a longis citra temporibus virtuosus fecit et facit, et aliis actentis que nos iustissime movent, dictam concessionem prefato Petro Jaufridi factam et beneplacitum in ea contentum revocamus, annullamus et viribus carere omnimodo volumus, jubemus dicta officia et illorum concessionem prefato Petro Bezet si et pro ut melius ille usus extitit, de nostri certa sciencia confirmantes, mandantes illustri regine, consorti nostre carissime, locumtenenti nostre generali, necnon et vicesgerenti gubernatoris generalis in Cathalonia vicarioque et baiulo Barchinone ceterisque nostris officialibus ut dictum Petrum Bezet et substitutos ab eo pro advocato fiscali et assessori audicionis computorum predictorum, et non dictum Petrum Joffre aut quemvis aliud, habeant, dum ipsi Petro Bezet fuerit vita comes eundemque in dictis officiis et possessione illorum manuteneant et defendant, abdicantes eisdem et cuilibet ipsorum potestatem contrarium actentandi, decernentes irritum et inane si quid et quicquid, virtute provisionis dicto Petro Jaufridi facte aut alias, fuerit actentatum, in cuius rei testimonium presentem fieri iussimus, nostro sigillo minori impendenti munitam, datam in castro regale Averse, quartadecima die novembris, anno a nativitate domini .m.cccc.xxii. regniq[ue] nostro septimo, rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit mihi Francisco Axaloni.

A. C. A., r. 2786, f. 1.

LXXV

11 juliol 1427

El rey envia an en P. Beçet al comanador del Maresme, per rahó de les demandes pel matrimoni de la infanta Leonor.

Lo Rey.

Prior: com nos haiam contractat matrimoni de nostra molt cara e molt amada germana, la infanta dona Eleonor, ab lo inclit princep don Odoart, primogenit del rey de Portugal, nostre molt car e molt amat frare, e per aquesta raho haiam acomanades al feel conseler nostre, micer Pere Baçet, batle general de Cathalunya, algunes coses per part nostra a vos explicadores, sobre la subvencio a nos fahedora, per raho de la dot e altres despeses fahedores per lo dit matrimoni, vos pregam affectuosament que a tot aço que l dit batle general vos dira de part nostra, sobre ls dits affers, donets plena fe e creença, axis com si nos personalment vos ho dehiem, dada en Barchinona, sots nostro segell secret menor, a xi dies de juliol del any de la nativitat de nostre senyor .m.cccc.xxvii.

Rex Alfonsus.

Al religios e amat nostre lo prior de... del Maresme.

A, B.: c. 7·Aa·1, f. 67 (1).

LXXVI

22 setembre 1427

El rey Joan de Navarra, llochtinent del d'Aragó, es queixa an en Beçet perque indegudament ha retingut alguna quantitat que, sobre les cenes del Principat, correspon al dit llochtinent.

Lo Rey de Navarra, infant d'Arago e de Sicilia.

Batle general: entes havem que en les cenes a nos pertanyents en aqueix principat de Cathalunya nos son fets alguns agravis e prejuhís, ço es, occupant vos indegudament algunes de les dites cenes e en altra manera perturbant en la exaccio de aquelles lo collector per nos deputat, de que som maravel·lats, car no crehem que placia al senyor rey, nostre molt car e molt amat frare, que en derogacio nostra, vos vos haiats no degudament en la collectoria de les dites cenes, per que us

(1) Un'altra lletra igual, endressada «Al religios e amat nostre lo comanador de Bjure», es troba en el mateix registre, f. 69.

pregam com pus affectuosament podem, que façats restituir al dit nostre collector ço que en prejubí nostre fins açí es stat pres de les dites cenes e d açí avant vos hi ajats curialment e per manera que cascu aje ço del seu, certificants vos que us ho reputarem a plaher e servey molt singular. dada en Tudela de Duero, a xxii. dies de setembre del any mil.cccc^{na}.xxvii.

Yo el Rey Juan.

Al amat nostre, micer Pere Beçet, batle general del principat de Cathalunya.

A. B.: c. 7-Aa-1, f. 70.

LXXVII

19 janer 1428

P. Beçet compra una esclava an en Bartomeu Tárrega, mercader de Barcelona.

Bartholomeus Tarrega, mercator, civis Barchinone, graciám etc. vendo vobis honorabili Petro Becet, legum doctori, civi Barchinone, et vestris etc. quandam servam et captivam meam, de genere de Rossos, xristianam, vocatam Magdalena, etatis sexdecim annorum vel circa, quam vobis jam tradidi corporaliter et de facto, cedens jura etc., quibus juribus etc., precium autem dicte serve est septuaginta septem libras Barchinone de terno. unde renunciando etc., dono si quid, etc. promittentes teneri de empione et de morbo caduco et aliis morbis absconsis et de guerra, ad usum et consuetudinem Barchinone et pro predictis obligo bona mea etc., hec igitur etc.

testes venerabilis Bartholomeus Mir, mercator, et Bertrandus Noves, notarius, cives Barchinone.

item, cum alio instrumento, dictus Bartholomeus Tarrega fecit apocham dicto Petro Becet de dictis sextuaginta septem libris Barchinone precii dicte serve, per manus Johannis Albo mercatoris.

A. B.: c. 6-A-53, f. 43 v.º

LXXVIII

28 juny 1428

El rey mana an en P. Beçet que vagi a Camprodon y que, després d'examinar els danys fets pel terratrèmol en aquella vila, l'informi.

Lo Rey.

Batle general: vostra letra havem reebuda, ensemps ab los actes de la informacio per lo loctinent vostre en la vegueria de Gerona presa, sobre la ruina e destruccio que, per occasio dels terratremols, se es seguida en la vila de Camprodon, les quals letres e informacio vistes e en nostre consell regonegudes, vos responem que som no poch marvellats com de la execucio de la letra, per nos sobre aço a vos tramesa en aquests passats dies, en que, segons creem, no ignorats va assats gran interes nostre, vos sots distret, car nostra intencio era, e axi us ho havíem manat, que vos personalment anassets a la dita vila de Camprodon e, vist a ull los dans e desolacio a aquella enseguits, los quals vos ladonchs, pus vist ho haguesseu, mils pogueru recitar, conferissets ab alguns doctors e altres notables persones en sciencia de la ciutat de Barchinona e collissets lurs vots sobre les provisions per nos atorgadores als habitants de la dita vila e per aquells demanades, segons en la suplicacio per lur part en nostre consell donada, translat de la qual vos havem trames, largament era contengut. e com nos sobre les dites coses vullam madurament e ab deliberacio provehir, per manera que a la reparacio de la dita vila [se done] orde, sens preiubi empero de nostres regalies e de les constitucions e capitols de cort d aquex principat, e la dita informacio per lo dit loctinent presa ne la industria de aquell no sia sufficient per instruir a nos del dit negoci, elegints en aço specialment vostra industria sobre la qual entenem que s deya principalment fundar la manera de provehir en lo dit fet, declarants encara pus completament nostra intencio sobre lo que volem en aço sia per vos executat, vos dehim e manam, quant pus stretament podem, sots incorrimet de nostra ira e indignacio, que, vista la present, totes excusacions apart posades, sobre les provisions per los dits homens de Camprodon demanades, segons en la suplicacio per ells donada, translat de la qual ensemps ab tres capitols en aquella novament enadits vos remetem, comuniquets ab alguns doctors e altres notables persones de sciencia de aquexa ciutat, per vos elegidores, e lexant a cascu de aquells un translat de la dita suplicacio, per que mils puxen deliberar, los encarreguets de part nostra que sobre les coses contengudes en la dita suplicacio vullen veure stretament; e vos en lendemig, pus los dits translats los hajats donats, partits de continent e anau personalment a la dita vila de Camprodon e, vist a ull los dans per la dita occasio a aquella enseguits, sobre lo contengut en la dita suplicacio vos informets diligentment, la qual informacio reebuda e retornat vos en Barchinona, volem aquella mostrets als dits doctors e altres persones per vos elegides e, explicat lo que vist haurets a ull, hajats sobre tot lurs vots de ço que trobaran per dret comu, constitucions e capitols de cort, nos dejam o puscam atorgar, a fi de reparacio e poblacio de la dita vila e, aquells dits vots exigits, ensemps ab lo vostre, reduhits en scrits e continuats de lurs propries mans e vostra en la fi de cascu capitol de la dita suplicacio e ab la dita informacio per vos presa, closos e segellats, nos remetats de continent, a fi que nos, vists e regoneguts aquells en lo dit nostre consell, puxam sobre les coses suplicades per los dits homens degudament provehir. e en aço no mudets res o metats dilacio alguna, si ns desitjats servir, en altra manera certificam vos que seria tot imputat a vostre carrech e culpa. dada en Valencia, sots nostre segell secret a xxviii. dies de juny del any .m.cccc.xxviii. rex Alfonsus.

Al feel conseller nostre, micer Pere Becet, doctor en leys batle general del principat de Cathalunya.

A. B.: c. 7-Aa-1, f. 14.

LXXIX

22 juliol 1429

El rey Joan de Navarra, lloctinent del d'Aragó, recomana al seu falconer an en P. Beçet.

Lo rey de Navarra, infant
d Arago e de Sicilia.

Balle general: lo senyor rey, nostre molt car e molt amat frare, a suplicacio nostra, per una provisio sua, mana sobre seure en la questio que s diu esser per vos moguda al amat falconer maior nostre, mosen Ramon Torrelles, sobre lo seu castell de Rubi, segons en la dita provisio pus largament veurets esser contengut, per que us pregam, com pus affectuosament podem, que, per contemplacio nostra, haiats los affers del dit mosen Ramon en bona recomendacio, donant li aquell comport que, ab honestat de vostre offici, possible vos sera. certificants vos que ns en farets plaer molt singular, lo qual vos agraahirem. dada en la ciutat de Calatayud, a xxii. dies de juliol del any .m.cccc.xxviii.

Yo el Rey Juan.

A. B.: c. 7-Aa-1, f. 78 v.º

LXXX

1430

Extret dels comptes de la tresoreria, relatiu als sous d'en P. Beçet.

item posa en data lo dit batle general, los quals s'a retenguts envers si e los quals li eren deguts per quitacio sua de quatre bisties que pren, per raho del dit ofici, a raho de .ii. solidos per cascuna bistia, los quals li son deguts per .i. mes e .xxi. jorn qui començaren a correr lo primer dia de janer de l'any .m.cccc.xxx. e finiren lo .xxi. jorn del mes apres següent en lo qual dia lo dit batle fini sos dies... cccc.viii. sous barchinonesos.

item posa en data lo dit batle general, los quals se ha retenguts per lo dit temps de .i. mes e .xxi. jorn qui començaren a correr lo dit primer dia de janer del dit any .m.cccc.xxx. e finiren lo dit .xxi. dies de febrer apres següent, per raho de son vestit, lo qual lo dit batle acostumat ha de pendre cascun any... lxxii. sous .iii. diners.

item posa en data lo dit batle general, los quals s'a retenguts vers si per .i. mes e .xxi. jorn qui començaren a correr lo primer dia de janer de l'any .m.cccc.xxx. e foren complits lo .xxi. jorn de febrer apres següent, ultra les dues quantitats dessus mencionades qui prenen summa de .cccc.lxi. sous .iii. e ultra encara .cc.iii. sous, los quals axi mateix s'a retenguts per quitacio sua de dues bisties que pren per raho de la procuracio dels feus e los quals posa avall en data, en titol de data, fets per raho de la procuracio dels feus, e aço per vigor de una letra del senyor rey, data en lo monestir de Sent Cugat de Valles, a .xv. dies de noembre de l'any .m.cccc.xviii., ab la qual lo dit senyor volia que lo dit batle general haguese cascun any, sens alguna deduccio, mil florins o onze milia sous barchinonesos, dels quals, abatudes e deduhides les dites quitacions e vestit qui prenen summa de .dc.lxxx.v. sous .iii. diners, resta a compliment de la prorrata que li pertany per lo dit temps dels dits .xi. sous... dccc.lxx.iii. sous .viii. diners, los quals lo dit batle o sos hereus o marmessors posen aci en data.

item posen en data los hereus o marmessors dessus dits les quantitats davall scrites, per la raho següent, es a saber, que com ells, apres mort del dit batle general, a gran instancia e requesta de micer P. Rexach, ça enrera, li haguessen meses en data en los comptes davall scrites, sots sperança de pagua, les quantitats deus specificades en les pagues següents, a ell degudes per raho dels serveys e treballs per ell fets e sostenguts, com a lochtinent general en lo principat de Cathalunya del dit ça enrera batle general, ell absent de Cathalunya, per affers del senyor rey, anant per embaxador en los regnes de Napolis e en Castella e en altres parts e encara com a lochtinent local de la ciutat e vegueria de Barchinona, absent ell de aquella, de que, attes que lo dit micer P. Rexach era gran doctor e molt diligent persona e los affers de la dita batlia en temps del dit batle general eren molt mes crescuts que no eren abans d'ell, la dita batlia reporta grans profits que no haguere si ta o semblant persona no y entrevingues e son les quantitats per los dits hereus o manumissors en data posades al dit micer P. Rexach, per la dita raho, les següents, ço es a saber: .ccc.lxxx.iii. sous .iii. diners, per raho de la lochtinencia local, la qual lo dit micer P. Rexach regi per temps de .v. mesos en l'any .m.cccc.xxi., per ausencia del dit batle general, lo qual en lo dit temps stech en Tortosa per les corts que la dita senyora celebrava als cathalans; e mes avant d. sous, per la lochtinencia general, la qual lo dit micer Pere Rexach regi per temps de .iii. mesos, en l'any .m.cccc.xxii., per ausencia del dit batle general qui en lo dit temps ana en Napolis al senyor rey, e mes .m.c.lxvi. sous .viii. diners per raho de la dita lochtinencia general la qual lo dit micer P. Rexach regi per spay de .vii. mesos en l'any .m.cccc.xxiii. per ausencia del dit batle general, lo qual en lo dit temps ana en Castella per embaxador del senyor rey; e axi fan les dites quantitats .ii. sous barchinonesos, los quals per lo dit batle general no foren pagats en sa vida al dit micer P. Rexach e los quals los dits hereus o marmessors havien mesos en data al dit micer P. Rexach, en los comptes del dit ça enrera batle general, en maior e diverses quantitats, ço es: en .cxliiii. cartes del compte .viii. qui es de l'any .m.cccc.xxiii. e apres en .cxxx. cartes del present compte qui es de l'any .m.cccc.xxviii. e partida de .xxx. e es lo derrer de tota la administracio del dit batle, les quals dates lo maestre racional no volch admetre, ans les mana cancellar, dient en la cancellacio que de tals dates no paria per comptes passats dels batles generals e que venia a carrech de micer P. Becet e de sos bens propis qui en lo dit temps havia haut salari de mil florins per any de la dita batlia e altres grans salaris de la cort, per diverses embaxades que havia fetes per affers del dit senyor rey, axi en Napolis com en Castella e, per consegüent, no venia a carrech de la cort, segons pus larch se conte en la cancellacio del dubte daquen fet, de que lo dit micer P. Rexach, en sa vida, sentintse molt agreviat, recorrech al senyor rey, lo qual, per sa merce, ab dues provisions sues, la una data en Capua a .viii. dies del mes de juny de l'any .m.cccc.xxxvi. e l'altra data en la dita ciutat a .iiii. de juny de .m.cccc.xxxvii., informat dels dits salaris rebuts per lo dit micer P. Becet, de certa sciencia, ha manat les dites quantitats, per la dita raho al dit micer P. Rexach degudes, esser a ell pagades de les pecunies de la batlia general o preses en compte per lo racional les dates de aquelles als dits hereus o manumissors, hauda certificacio dels treballs del dit micer P. Rexach, car no era raho que l'paguassen dels bens propis del dit batle, segons que en les dites lettres se conte . . . . .

A. B. r. prov. 2154, f. 134 v.º

LXXXI

14 juliol 1448

La reyna Maria autorisa als mermessors d'en P. Beçet per vendre uns censos.

Nos Maria etc. quia vos fideles nostri Petrus de Torrente, senior, et Johannes Texera, notarius, cives Barchinone, manumissores precipui, una et in solidum, cum Bernardo de Montepalacio et Manuele Icart, militibus, vita functis, elemosinariisque sive administratoribus, quicumque fuerint, pie elemosine sedis Barchinone ac priore monasterii fratrum predicatorum dicte civitatis qui elemosinarii sive administratores ac prior dicta manumissoria uti noluerunt testamenti videlicet seu ultime voluntatis Petri Bacet quondam, legum doctoris, baulique Cathalonie generalis, qui quo, ad duas partes tamen factis inde de eius hereditate, quatuor equalibus partibus dominum deum et eius animam et certas pias causas ac opera caritatis et in residuis duabus partibus sue hereditatis nepotem suum sive net, filium masculum primo natum prefati Bernardi de Montepalacio, quondam, et Johanne, quondam, que fuit uxor eiusdem filieque prefati Petri Baçet, quondam, qui quidem Bernardus de Montepalacio et Joanna eius uxor progenuerunt et dimiserunt eorum filium unicum et comunem, Bernardum Johannem de Montepalacio, nunc viventem, et alium suum nepotem sive net, filium masculum natum dicti Manuelis Icart et Eufrasine, quondam, eius uxoris filieque dicti Petri Bacet, quondam, sub certis vinculis sive substitutionibus eisdem nepotibus ad invicem factis, sibi heredes instituit universales, pro ut in dicto testamento, firmato in posse vestri dicti Johannis Texera notarii, duodecima die januarii, anno a nativitate domini .m.cccc.vicesimo octavo quodque fuit ordinatum et scriptum manu propria eiusdem Petri Bacet et clausum et sigillatum per eundem vobis traditum; lacius est videre; qui quidem Manuel Icart et Eufrasina eius uxor, tempore mortis dicti Petri Bacet, quondam, habebant et dimiserunt unicum filium, vocatum Petrum Icard qui decessit in pupillari etate, propter cuius obitum, eius quarta pars, sibi in dicta hereditate pertinens, attentis substitutionibus et aliis verbis in testamento dicti Petri Bacet appositis et adiectis, fuit devoluta ad dictum dominum deum et animam prefati Petri Baçet, quondam, intenditis et expectatis cum dicto Bernardo Joanne de Montepalacio filio et herede dictorum Bernardi de Montepalacio et Johanne eius uxoris, defunctorum, nepoteque sive net dicti Petri Bacet, quondam, ac herede eiusdem in quarta parte, tam super dicta quarta parte quam eiam super quadam litte que in nostri audiencia diucius ducta fuit et eiam ducitur, inter vos, primo nomine, defidentes ex una parte, et eundem Bernardum Johannem de Montepalacio filium et heredem universalem prefati Bernardi de Motepalacio seu ipsiust utorem, parte ex altera, racione seu pretextu reddicionis computorum tutele prenominati Bernardi Johannis de Montepalacio que tenebatur reddere et reliqua

si qua sunt restituere prefatus Petrus Baçet quondam, qui fuit tutor testamentarius eiusdem, in quo litigio, predictus Bernardus Johannes de Montepalacio pretendit dictum Petrum Baçet, avum suum, et seu vos, dicto nomine, sibi teneri et obligatum fore refundere et restituere magnam pecunie summam quam etiam super aliis quibusvis juribus, quavis causa seu ratione quoquemodo, eidem Bernardo Johanni de Montepalacio in dicta avitiva hereditate competentibus, ac certam transaccionem, concordiam et avinenciam devenire eidemque Bernardo Johanni de Montepalacio, pro omnibus et singulis premissis, certam pecunie quantitatem exsolvere quam creditis excedere mille florenos auri et inde obtinere ab eodem absolucionem, diffinicionem, remissionem et pactum de non petendo et, de facto, in certos arbitros compromiseritis qui quotidie debent in premissis pronunciare, quod, procul dubio, cernitur in non modicum dicte manumissorie comodum atque utilitatem redundare nec non affectatis reddere compota in posse magistri rationalis curie domini regis administracionis prefati Petri Becet, racione officii dicte baiulie generalis et inde finem et dictorum compotorum diffinicionem ab eodem magistro rationali obtinere et etiam solvere thesaurario nostro, pro nobis, ducentos florenos auri, racione compositionis et avinencie factarum inter eundem nostrum thesaurarium et vos, dicto domine, de et super maiori pecunie quantitate nobis pertinenti et debita per eundem Petrum Baçet, racione quarte partis emolumentorum officii dicte baiulie generalis tecius temporis sue administracionis, racione concessionis et gracie per dictum dominum nostrum regem nobis facte de dicta quarta parte dictorum emolumentorum, ideoque nobis humiliter supplicastis, eo quia non sunt nec esse sperantur de proximo pecunie numerabiles in dicta manumissoria ad hec necessarie, ex quibus predicta possint adimpleri et ad effectum per vos deduci sintque in eadem manumissoria tria censalia mortua quorum pensionis summam attingit in universo quadraginta septem librarum trium solidorum et quinque denariorum et eorum precia ascendunt ad octingentas quinquaginta libras monete Barchinone de terno que hospitale Bonarum Vallium, alias de Cervello, diocesis Barchinone, et universitas atque singulares parrochie sancti Johannis de Aulesia, termini dicti hospitalis faciunt et prestant facereque et prestare tenentur dicte manumissorie, annis singulis, certis terminis, quod siquidem censalia mortua posunt vendi minori damno prefate manumissorie quam alia bona eiusdem ut vendendi et alienandi licenciam ex causis premissis predicta tria censalia mortua precii quibus fuerunt empta eis viis modis et formis quibus cum emptore seu emptoribus eorundem melius poteritis convenire concedere et vobis impartiri dignemur, nos, supplicacione huiusmodi tamquam justa juri consona ac etiam racioni suscepta, benigne inspecta et diligenter considerata utilitate dicte manumissorie, eo quia predictum hospitale atque universitas faciliter possunt efici non solvendo, tenore huiusmodi, vobis prefatis Petro de Torrente et Johanni Texera, manumissoribus antedictis, vendendi et aliter alienandi perpetuo etiam sine encantu publico, prelibata tria censalia mortua tam in precii sive proprietatibus quam in fructibus sive pensionibus futuris eorundem tam pro solvendis nobis seu dicto nostro thesaurario predictis ducentis florenis et pecunia quantitate quam daturi eritis dicto Bernardo Joanni de Montepalacio pro transacione, concordia et avinencia prelibatis emptori seu emptoribus, eis modis et formis quibus cum eisdem melius poteritis convenire, plenam concedimus licenciam atque clarigimur facultatem . . . . .
datam Barchinone, tricesima prima die julii, anno a nativitate domini .m.cccc.xxxviii. regnique prefati domini regis Sicilie citra farum anno .xiiii. aliorum vero regnorum anno xxxiii. de Ortigis vicecancellarius. la reyna.

A. C. A., f. 3148, f. 91.